

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO PROJEKTU
STRATEGII ROZWOJU
GMINY WYRZYSK
NA LATA 2016-2025**

Spis treści

Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	3
1. Wprowadzenie.....	8
1.1. Podstawa formalna i prawna opracowania.....	9
1.2. Cel opracowania prognozy.....	9
1.3. Zakres i kryteria opracowania.....	10
1.4. Metody.....	11
2. Charakterystyka projektu Strategii Rozwoju.....	11
2.1. Ogólna zawartość dokumentu.....	11
2.2. Cele projektu.....	12
2.3. Główne cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym oraz ich uwzględnienie podczas opracowywania projektu Strategii.....	23
3. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu.....	25
3.1. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji założeń Strategii.....	41
3.2. Analiza i ocena istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia projektu Strategii, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody.....	43
4. Wpływ realizacji SRG na poszczególne komponenty środowiska.....	45
4.1. Prognoza oddziaływań.....	45
5. Przewidywane oddziaływanie na środowisko.....	49
6. Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych stałych i chwilowych oraz pozytywnych i negatywnych.....	75
6.1. Przewidywane oddziaływania na środowisko.....	75
7. Analiza i ocena przewidywanego znaczącego oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz na integralność tych obszarów.....	78
8. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektu Strategii, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów.....	79
9. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2016-2025.....	81
10. Propozycję dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień strteгии oraz częstotliwości jej przeprowadzania.....	82
11. Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych.....	83
12. Wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.....	83
13. Podsumowanie.....	84
14. Materiały źródłowe.....	85

Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Prognoza oddziaływania na środowisko jest elementem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, przeprowadzanej zgodnie z ustawą ooŚ, dla projektu *Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2016-2025* (zwanej dalej Strategią lub SRG). Celem Prognozy jest kompleksowa analiza możliwego oddziaływania na poszczególne elementy środowiska, działań objętych wsparciem. Analiza ta obejmuje również ocenę występowania oddziaływań skumulowanych, analizę możliwości zastosowania rozwiązań alternatywnych oraz potrzeby działań kompensacyjnych.

Ocena projektu Strategii w kontekście uwzględnienia celów ochrony środowiska, zawartych w dokumentach międzynarodowych, krajowych i regionalnych wykazuje zbieżność zapisów z dokumentami wyższych szczebli. Zasada zrównoważonego rozwoju została uwzględniona w celach oraz kierunkach działań które mogą być objęte wsparciem. Strategia przyczyni się, zatem do osiągnięcia równowagi w wymiarze społecznym, gospodarczym i środowiskowym.

Dokonana ocena stanu bieżącego środowiska wskazuje na konieczność podjęcia działań szczególnie w zakresie tych komponentów środowiska, czy obszarów gospodarki, w których zidentyfikowane problemy mają najwyższy priorytet tj., w zakresie jakości:

- powietrza,
 - ochrony przed hałasem,
 - gospodarki wodno-ściekowej,
 - ochrony przyrody,
- a także sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców.

Zły stan środowiska dotyczy głównie jakości powietrza oraz wód. Potrzebne są także działania mające na celu ochronę cennych przyrodniczo obszarów, zwłaszcza ze względu na rozwój sieci drogowej (w przypadku nowych dróg) przyczyniający się do fragmentacji siedlisk.

W ramach Strategii wsparciem mają zostać objęte m.in. działania zmierzające do poprawy stanu środowiska w obszarach, które wymagają działań naprawczych lub inwestycji w związku z koniecznością wywiązania się ze zobowiązań prawnych osiągnięcia odpowiednich norm jakości i stanu środowiska. Brak realizacji Strategii, czyli brak finansowania działań w tym zakresie, może przyczynić się do negatywnego wpływu na środowisko, m.in. :

- zagrożenie dla stanu jakości wód i gleby (wzrost ilości ścieków nieoczyszczonych odprowadzanych bezpośrednio do gleby lub rzeki) w związku z brakiem uzbrojenia terenów inwestycyjnych, z czym jest związana także rozbudowa/budowa sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, w tym kanalizacji deszczowej a także nieprawidłowego gospodarowania odpadami. Brak realizacji kierunku działań tj.: Rozwój i modernizacja instalacji służących poprawie stanu środowiska);
- wzrost bezrobocia, a co za tym idzie - marginalizacja społeczna, ubożenie społeczeństwa i pogorszenie ich zdrowia (przede wszystkim brak realizacji kierunków działań: Aktywna promocja gminy i jej walorów; Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości; Rozwój nowoczesnego rolnictwa; Zwiększenie dostępności do nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych; Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego);
- wzrost zachowań patologicznych (np. dewastacja terenów zielonych), wynikająca z braku świadomości ekologicznej, niewystarczającego stanu rozwoju edukacji (przede wszystkim brak realizacji kierunków działań tj.: Podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców; Podejmowanie działań na rzecz integracji społeczności lokalnej; Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej i sportowej);
- wzrost emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego w związku z brakiem działań podejmowanych w związku z modernizacją energetyczną budynków (brak

- realizacji kierunku działań tj.: Ograniczenie niskiej emisji na obszarze gminy i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii);
- brak rozwoju i wykorzystania niskoemisyjnego transportu, w tym opóźnienia w zapewnieniu komfortowej obsługi korzystania ze zbiorowej komunikacji, a także brak elementów infrastruktury promującej transport niskoemisyjny, w tym rowerowego i pieszego oraz brak systemu ścieżek rowerowych wymusza na mieszkańcach intensywne wykorzystywanie indywidualnych środków transportu, co przyczynia się do pogorszenia klimatu akustycznego i jakości powietrza atmosferycznego (głównie brak realizacji kierunków rozwoju, tj.: Poprawa systemu komunikacyjnego w gminie; Rewitalizacja społeczna i infrastrukturalna gminy Wyrzysk; Zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby turystyki i rekreacji; Kreowanie nowych atrakcji turystycznych w oparciu o istniejące zasoby przyrodnicze, historyczne i kulturowe);
 - dalsza dekapitalizacja struktur mieszkaniowych powodująca pogorszenie się warunków życia mieszkańców (brak realizacji kierunku rozwoju tj.: Wspieranie rozwoju organizacji i stowarzyszeń i budowa społeczeństwa obywatelskiego);
 - dalsze uciążliwości związane z niebezpieczeństwem i hałasem komunikacyjnym występujące na drogach posiadających zły stan nawierzchni (głównie brak realizacji kierunków rozwoju tj.: Poprawa systemu komunikacyjnego w gminie; Rewitalizacja społeczna i infrastrukturalna gminy Wyrzysk);
 - ograniczenie rozwoju turystycznego gminy (brak realizacji kierunków rozwoju tj.: Wspieranie rozwoju infrastruktury obsługi ruchu turystycznego; Ochrona walorów i zasobów środowiska naturalnego).

pozytywnymi skutkami braku realizacji strategii dla środowiska i mieszkańców mogą okazać się:

- ograniczenie groźby lokalizowania na terenie gminy zakładów będących potencjalnymi emitarami zanieczyszczeń powietrza, wód, powierzchni ziemi (istnieje pewne potencjalne zagrożenie, że w szczególności promocja gospodarcza mogą przyczynić się do lokalizacji uciążliwych zakładów);
- zmniejszenie zagrożenia spowodowanego intensyfikacją wykorzystania walorów przyrodniczych, polegającego na penetracji terenów cennych przyrodniczo;
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza pochodzących ze spalin samochodowych (zakłada się, że inwestycje w rozbudowę/modernizację infrastruktury drogowej przyczyniają się do zwiększenia ruchu pojazdów na drogach).

Kierunki rozwoju ujęte w Strategii, podzielono na dwie kategorie, tj. kierunki inwestycyjne i nieinwestycyjne (społeczne) – co umożliwiło analizę możliwych oddziaływań na środowisko planowanych działań.

Potencjalny wpływ na poszczególne komponenty środowiska będzie miała realizacja kierunków rozwoju *inwestycyjnych*, które będą ingerować w środowisko głównie na etapie ich bezpośredniej realizacji, powodując przejściowe uciążliwości. W przypadku przedsięwzięć związanych z budową i modernizacją dróg ich eksploatacja może powodować pewne uciążliwości dla środowiska także na etapie ich eksploatacji.

W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, iż żadne z zaproponowanych wyżej kierunków a jednocześnie przedsięwzięć, które będą realizowane w celu ich realizacji, nie kwalifikuje się do kategorii przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, określonych w § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. nr 213, poz. 1397 ze zm.).

Natomiast niektóre z działań mogą się kwalifikować, zgodnie z § 3 w/w rozporządzenia, do grupy przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, tj.:

1. Poprawa systemu komunikacyjnego w gminie.
2. Rozwój i modernizacja instalacji służących poprawie stanu środowiska.

W związku z tym przed realizacją poszczególnych przedsięwzięć należy przeprowadzić szczegółową ich kwalifikację w oparciu o ich charakterystyczne parametry. Należy również zwrócić szczególną uwagę na uwarunkowania przyrodnicze (obszary Natura 2000), rodzaj przedsięwzięcia, skalę oddziaływania,

Zarówno realizacja jak i eksploatacja tego typu działań nie będzie wiązała się z oddziaływaniem na środowisko. Jednakże, niektóre typy inwestycji, zwłaszcza w zakresie promocji turystycznej przyczyniającej się do intensyfikacji turystycznej mogącej przynieść w przyszłości negatywne skutki oddziaływań na środowisko. Ewentualne oddziaływania negatywne związane z rozwojem turystycznym obszaru można minimalizować poprzez:

- odpowiednie planowanie lokalizacji i rodzaju obiektów infrastruktury turystycznej (nie powodującej nadmiernej presji na obszary cenne przyrodniczo);
- przy zagospodarowaniu turystycznym należy stosować strefowanie uwzględniające walory przyrodnicze, do których dostosuje się dopuszczalne formy turystyki oraz rozwój bazy noclegowej, komunikacyjnej, gastronomicznej i towarzyszącej.

Wskazane powyżej działania, poza możliwym oddziaływaniem negatywnym, prowadzą przede wszystkim do poprawy innych komponentów środowiska lub jakości życia mieszkańców obszaru.

Realizacja większości typów działań inwestycyjnych będzie związana z prowadzeniem robót budowlanych mających wpływ na środowisko w głównej mierze na etapie ich realizacji. Realizacja tych działań związana będzie z oddziaływaniem na środowisko, które przedstawiono w punktach poniżej.

Przy analizie wpływu na środowisko poszczególnych działań, wymienionych w SRG, podzielono je na **trzy grupy**.

I grupa to kierunki obejmujące:

Np. remonty chodników i ulic, zwiększenie przepustowości dróg; usprawnienie ruchu; budowa dróg, utwardzenie dróg nieutwardzonych, budowa parkingów, wspieranie rozwoju transportu publicznego, rozbudowa systemu dróg rowerowych, modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulic.

Np. wyznaczanie terenów pod inwestycje oraz ich uzbrajanie, tworzenie preferencyjnych warunków przyciągających inwestorów zewnętrznych, stworzenie, promocja i upowszechnianie profesjonalnej i konkurencyjnej oferty inwestycyjnej gminy, przygotowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Kierunki wchodzące w skład tej grupy:

- Poprawa systemu komunikacyjnego w gminie.
- Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

II grupa to kierunki obejmujące:

Np. modernizację przestrzeni miejskiej na potrzeby ogólnodostępnych miejsc rekreacji i wypoczynku, utworzenie ścieżek spacerowych, budowa zewnętrznych siłowni, rozwój i pielęgnacja zieleni miejskiej, na terenach rekreacyjnych i w centrach wsi, inwentaryzacja zasobów przyrodniczych.

Np. utworzenie parku rekreacyjnego, uporządkowanie i zagospodarowanie terenu wokół stawu w Wyrzysku i jezior, budowa przystani, pomostów na rzece Łobzonka, budowa punktów widokowych, ochrona zabytków, odpowiednie zagospodarowanie i wyeksponowanie atrakcji turystycznych, tworzenie ścieżek biegowych.

Np. modernizacja, budowa i doposażanie placów zabaw, modernizacja hali sportowej „Łobzonka” w Wyrzysku z możliwością rozbudowy, budowa i modernizacja boisk, m.in. boiska z infrastrukturą lekkoatletyczną, rozwój zaplecza sportowo-kulturalnego, remonty budynku domu kultury w Osieku nad Notecią, poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, modernizacja sal gimnastycznych przy szkołach, termomodernizacja placówek oświatowych, doposażanie szkół w materiały dydaktyczne, komputeryzacja i cyfryzacja placówek oświatowych, upowszechnianie kultury fizycznej wśród uczniów.

Np. budowa mieszkań socjalnych, opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego, rewitalizacja terenów w mieście Wyrzysk, zagospodarowanie powierzchni na Placu Wojska Polskiego w Wyrzysku, rewitalizacja terenów zdegradowanych, rewitalizacja zabytkowych obiektów.

Np. termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, promocja wykorzystania alternatywnych źródeł energii, budowa systemów solarnych w budynkach użyteczności publicznej, wspieranie działań zmierzających do zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł w produkcji energii, modernizacja systemów grzewczych, opracowanie i wdrożenie programu gospodarki niskoemisyjnej.

Np. zwiększanie dostępności do łączy telekomunikacyjnych, w szczególności do szerokopasmowego Internetu.

Np. doposażanie jednostek zajmujących się utrzymaniem bezpieczeństwa na terenie gminy, poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym, kontynuacja budowa systemu monitoringu wizyjnego.

Kierunki wchodzące w skład tej grupy:

1. Zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby turystyki i rekreacji
2. Kreowanie nowych atrakcji turystycznych w oparciu o istniejące zasoby przyrodnicze, historyczne i kulturowe
3. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej i sportowej
4. Rewitalizacja społeczna i infrastrukturalna gminy Wyrzysk
5. Ograniczenie niskiej emisji na obszarze gminy i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
6. Zwiększenie dostępności do nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych
7. Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego

III grupa to kierunki obejmujące :

Np. rozbudowę sieci kanalizacyjnej, modernizacja systemu gospodarki ściekowej, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, wspieranie rozbudowy sieci gazowej, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Wyrzysku, wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, wspieranie rozbudowy i modernizacji istniejącego systemu melioracji w celu zapobiegania suszom, powodziom i podtopieniom, budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Wyrzysku.

Np. wyznaczanie terenów pod inwestycje oraz ich uzbrajanie.

Kierunki wchodzące w skład tej grupy:

1. Rozwój i modernizacja instalacji służących poprawie stanu środowiska.
2. Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

Proponowane działania minimalizujące i kompensujące negatywne oddziaływania

Stosując odpowiednie rozwiązania można w znacznym stopniu zapobiec lub ograniczyć potencjalne negatywne oddziaływanie na środowisko. Do rozwiązań tych zalicza się przede wszystkim środki administracyjne dotyczące etapu planowania danej inwestycji, przed przystąpieniem do realizacji. Dzięki ich zastosowaniu można zminimalizować potencjalny negatywny wpływ ograniczając jednocześnie konieczność stosowania kosztownych zabiegów technicznych. Duże znaczenie mają również działania organizacyjne, które mogą być komplementarne względem środków administracyjnych. Ponadto rozwiązania techniczne, mające na celu zminimalizowanie negatywnych oddziaływań na środowisko należy stosować, gdy nie ma możliwości uniknięcia lokalizacji danej inwestycji na obszarze cennym przyrodniczo, czy chronionym prawnie. Powinny być one stosowane na etapie budowy, jak i eksploatacji. Opisano je w rozdziale nr 8 niniejszej Prognozy.

Warianty alternatywne

Strategia Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2016 - 2025 jest bardzo konkretnym opracowaniem określającym szczegółowo planowane cele strategiczne zmierzające do przebudowy Gminy. SRG dzieli się na zadania inwestycyjne i społeczne (nieinwestycyjne) – pierwsze są ściśle umiejscowione przestrzennie, a drugie to przede wszystkim działania „miękkie” – kierunki działań ukierunkowane na poprawę jakości funkcjonowania, na wzmocnienie kapitału ludzkiego oraz na promocję.

O rozwiązaniach alternatywnych nie można, więc mówić w kontekście ogólnej koncepcji rewitalizacji obszaru Gminy, ale na etapie wdrażania SRG może się pojawić potrzeba/celowość wariantowania rozwiązań.

Metodologia opracowania Prognozy nakazuje dokonanie propozycji rozwiązań alternatywnych w stosunku do przewidywanych w projekcie dokumentu - rozwiązań, które pozwoliłyby osiągnąć zamierzone cele przy mniejszej skali uciążliwości i oddziaływań na różne aspekty środowiska (realizacja zamierzonych celów byłaby wówczas z punktu widzenia oddziaływań na środowisko bardziej efektywna – zostałyby osiągnięta przy niższych kosztach). Działania przewidziane w SRG mają tylko nieznaczny wpływ na analizowane aspekty środowiska – większość ma charakter neutralny, a spośród tych oddziałujących na środowisko, obserwuje się przewagę oddziaływań pozytywnych, nad negatywnymi. Oceniając wpływ na różne elementy środowiska należy zauważyć, że zmiany pozytywne będą „silne” – to znaczy istotne i zauważalne, podczas gdy prognozowane zmiany negatywne będą raczej „słabe” (skala ich oddziaływania będzie raczej niewielka). Uwzględniając powyższe, należy więc stwierdzić, że poszukiwanie rozwiązań alternatywnych (istotnych z punktu widzenia ograniczania oddziaływania na środowisko) jest bezcelowe – gdyż zaproponowane działania pozwalają na realizację zakładanych celów przy niewielkich kosztach środowiskowych.

Do tych inwestycji można zaliczyć, w szczególności zadania dotyczące promowania działań na rzecz likwidacji niskiej emisji i termomodernizacji. Natomiast w przypadku przedsięwzięć, które mogą kwalifikować się do grupy mogących znacząco oddziaływać na środowisko (polegające na modernizacji i budowie sieci wodno - kanalizacyjnej wraz z inwestycjami na rzecz poprawy jakości wody; gospodarki odpadami; modernizacji urządzeń melioracyjnych), analiza rozwiązań alternatywnych będzie elementem oceny oddziaływania na środowisko przeprowadzanej w ramach uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydawanej przed realizacją ww. przedsięwzięć.

Oddziaływania skumulowane

Kumulowanie oddziaływań może wystąpić przede wszystkim w przypadku prowadzenia podobnych przedsięwzięć, np. związanych z budową lub modernizacją, dróg, infrastruktury czy obiektów na tym samym terenie lub w bezpośrednim sąsiedztwie. Część z nich można wyeliminować lub ograniczyć stosując odpowiedni dobór terminów prac oraz nowoczesne, pro-środowiskowe technologie prowadzenia tych prac. Ograniczenia niekorzystnego wpływu na ludzi wynikające z kumulowania się oddziaływań w pobliżu różnych inwestycji - w fazie budowy - należy niwelować poprzez prowadzenie odpowiedniej polityki planowania inwestycji oraz przemyślane gospodarowanie przestrzenią.

Stwierdzono także pozytywne oddziaływania skumulowane na etapie eksploatacji. Niektóre działania zaplanowane w fazie eksploatacji, będą w różny sposób skumulowane pozytywnie oddziaływały na ożywione komponenty środowiska. Przykładowo – działania związane z promowaniem gospodarki niskoemisyjnej będą w sposób pozytywnie oddziaływały na zdrowie i życie ludzi, poprzez korzyści wynikające z obniżenia natężenia hałasu oraz poziomu zanieczyszczeń powietrza. Ponadto, realizacja kierunków działań w zakresie promocji gospodarczej i turystycznej regionu będzie kumulowała pozytywne oddziaływania poprzez umożliwienie turystycznego wykorzystania szlaków turystycznych.

Monitoring skutków realizacji Strategii

Proces monitoringu będzie polegał na zbudowaniu narzędzia sprawozdawczości i wskazaniu osób odpowiedzialnych za zbieranie i analizę danych. Monitoring i ewaluacja dokumentów strategicznych to bardzo ważny wymóg, który jest na nie nakładany. Proces ten odnosi się do postępów we wdrażaniu zapisanych kierunków działań i w konsekwencji – poziomie realizacji założonych celów strategicznych.

Opracowanie wskaźników, które pozwoliłyby na monitorowanie zmian w poszczególnych komponentach środowiska, np. zmiany jakości powietrza, wód i innych, jest bardzo trudne, gdyż na stan jakości środowiska nakłada się szereg czynników, w tym niezależnych od realizacji Strategii. Należy zaznaczyć, że stan środowiska w danej chwili nie zawsze jest zależny od działalności bytowo-gospodarczej człowieka, bowiem wynikać może z naturalnych czynników np. warunków meteorologicznych, które determinują w znacznym stopniu stan jakości powietrza. Nie można zatem jednoznacznie wyznaczyć w jakim stopniu na poprawę lub pogorszenie stanu jakości poszczególnych komponentów środowiska wpłynęły projekty zrealizowane dzięki wsparciu ocenianej Strategii.

1. Wprowadzenie

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko wynika z ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013r. poz.1235 ze zm.). Zgodnie z art. 46 w/w ustawy przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty:

1. koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, planów zagospodarowania przestrzennego oraz strategii rozwoju regionalnego;
2. polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszych realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
3. polityk, strategii, planów lub programów innych niż wymienione w pkt. 1 i 2, których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000 jeżeli

nie są one bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony.”

Zapisy te stanowią transpozycję postanowień Dyrektywy 2001/42/WE z 27.06.2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko. Art. 3. ust. 2. pkt. A Dyrektywy SOOŚ przewiduje przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do wszystkich planów i programów, „które są przygotowywane dla rolnictwa, leśnictwa, rybołówstwa, energetyki, przemysłu, transportu, gospodarki odpadami, gospodarki wodnej, telekomunikacji, turystyki, planów zagospodarowania przestrzennego lub użytkowania gruntów, i które ustalają ramy dla przyszłego zezwolenia na inwestycję dotyczącą projektów wymienionych w załącznikach I i II do dyrektywy 85/337/EWG.

Zgodnie z wymogami prawa sporządzono Prognozę oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk (zwanej SRG), której celem jest ocena środowiskowych skutków realizacji przewidzianych programem zamierzeń.

1.1. Podstawa formalna i prawna opracowania

Podstawę formalno-prawną opracowania prognozy oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Gminy stanowią:

1. Ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.)
2. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001, str. 30; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 157);
3. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywy Rady 90/313/EWG (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003, str. 26);
4. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003, str. 17);
5. Dyrektywa Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz. Urz. WE L 175 z 05.07.1985, str. 40, ze zm.);
6. Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992, str. 7, ze zm.);
7. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada w sprawie ochrony dzikich ptaków;
8. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 Prawo ochrony środowiska (Dz.U.2013, poz. 1232 ze zm.);
9. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 poz. 627 ze zm.);
10. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012r. o odpadach (Dz.U.2013, poz. 21 ze zm.);
11. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2001r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie (Dz. U. z 2001, Nr 92, poz. 1029);
12. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397 ze zm.).

1.2. Cel opracowania prognozy

Podstawowym celem prognozy jest ocena proponowanych skutków oddziaływania na środowisko celów i działań proponowanych w Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk oraz ustalenie, czy przyjęte cele, kierunki działań oraz przypisane im zadania gwarantują bezpieczeństwo środowiska przyrodniczego oraz sprzyjają jego ochronie i zrównoważonemu rozwojowi.

Prognoza ma również ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją w przyszłości postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

1.3. Zakres i kryteria opracowania

Zgodnie z art. 51 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, prognoza powinna zawierać:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

1) określa, analizuje i ocenia:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki,
 - dobra materialne
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

2) przedstawia:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

1.4. Metody

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk została wykonana z uwzględnieniem zakresu określonego w art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko.

Zakres prognozy i stopień szczegółowości informacji zawartych w dokumencie Prognozy uzgodniono z organami Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu pismem z dnia 4 sierpnia 2015r. znak: WOO-III.411.303.2015.JM.I oraz z Wielkopolskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym pismem z dnia 10 lipca 2015r. sygn. DN-NS.9012.945.2015.

Zgodnie z art. 54 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko organ opracowujący projekt dokumentu poddaje go wraz z prognozą oddziaływania na środowisko opiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz przez Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, a także zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

W prognozie analizowano konkretne zapisy Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk dotyczące propozycji celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań oraz przypisanych im zadań. W niniejszym dokumencie dokonano analizy oddziaływań na środowisko w oparciu o dane literaturowe oraz doświadczenie autorów, które zestawiono z różnymi lokalnymi uwarunkowaniami. Przy sporządzaniu prognozy zastosowano metody opisowe, wykorzystano dostępne publikacje, dokumenty i raporty dotyczące obszaru Gminy opracowane przez inne instytucje, a dotyczące środowiska i zmian w nim zachodzących. Ponadto poddano analizie środowiskowe uwarunkowania etapu realizacji i eksploatacji celów strategicznych, ze szczególnym uwzględnieniem możliwego oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska.

2. Charakterystyka projektu Strategii Rozwoju

2.1. Ogólna zawartość dokumentu

Przedmiot prognozy stanowi opracowanie *Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2016 - 2025*. Opracowanie składa się z dwóch zasadniczych części – diagnostycznej oraz strategicznej. Pierwsza część składająca się z czterech działów prezentuje stan gminy w obszarach: społecznym, infratechnicznym, gospodarczym oraz w zakresie prowadzonej przez gminę gospodarki finansowej. Swoiste podsumowanie prac diagnostycznych, a jednocześnie punkt wyjścia do planowania kierunków działań stanowi analiza SWOT przeprowadzona dla diagnozowanych obszarów. Druga część działów IV, V, VI, VII to wizja, misja oraz zbiór celów strategicznych jakie stawia przed sobą wspólnota lokalna. Cele te rozpisane zostały na poziom operacyjny w postaci celów strategicznych, operacyjnych oraz podporządkowanych im

kierunków. Uzupełnieniem dla tej części opracowania jest rozdział dotyczący wytycznych w zakresie monitorowania strategii i jej ewaluacji. Ostatni rozdział opracowania stanowi zgodność ze strategicznymi dokumentami wyższego rzędu.

2.2. Cele projektu

Wypracowano konstrukcję strategii, która bazować będzie na trzech celach strategicznych. Wyodrębniono dwa poziomy operacyjne - cele strategiczne, zostały uszczegółowione poprzez cele szczegółowe, które nakładają na Gminę konkretne obszary tematyczne, które należy rozwijać. Kolejny poziom to obszary zadaniowe zdefiniowane na bazie konsultacji z mieszkańcami, analizy dokumentów i diagnozy otoczenia.

WIZJA

GMINA WYRZYSK WYKORZYSTUJĄC ENDOGENICZNE WALORY DBA O ROZWÓJ INFRASTRUKTURY PROEKOLOGICZNEJ ORAZ DAŻY DO WZROSTU ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ, GOSPODARCZEJ I KULTURALNEJ.

Drugim z wiodących haseł zakładanych przy tworzeniu strategii jest misja gminy. Misja gminy wypływa z lokalnego klimatu społecznego, poziomu świadomości mieszkańców, obyczajów, historii i tradycji, powszechnie akceptowanych wartości etycznych i moralnych. Ale misja miasta wynika też z oczekiwań wobec lokalnych władz i administracji samorządowej.

Misja

GMINA WYRZYSK MIEJSCEM PRZYJAZNYM I BEZPIECZNYM, ZAPEWNIĄ WARUNKI DO STWORZENIA ŚRODOWISKA PRZYJAZNEGO MIESZKAŃCOM I PRZEDSIĘBIORCOM. UWZGLĘDNI OCZEKIWANIA SPOŁECZNE W CELU POPRAWY JAKOŚCI ŻYCIA Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA NATURALNEGO I LOKALNEJ TRADYCJI

CEL STRATEGICZNY I

WZMOCNIENIE POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO GMINY

CEL OPERACYJNY

Zwiększenie konkurencyjności gospodarczej gminy Wyrzysk

Kierunek działań

Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy

(np. wyznaczanie terenów pod inwestycje oraz ich uzbrajanie, tworzenie preferencyjnych warunków przyciągających inwestorów zewnętrznych, stworzenie, promocja i upowszechnianie profesjonalnej i konkurencyjnej oferty inwestycyjnej gminy, przygotowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego)

Kierunek działań

Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości

(np. wdrażania w administracji samorządowej standardów obsługi inwestora, organizacja współpracy inwestorów, przedstawicieli nauki i samorządów na rzecz wdrażania przedsięwzięć wspólnych, wspieranie doradztwa w zakresie zakładania i prowadzenia własnych działalności gospodarczych, dostosowanie systemu edukacji do potrzeb lokalnego rynku pracy, wspieranie współpracy przedsiębiorstw i rozwoju przedsiębiorczości w zakresie wdrażania inteligentnych specjalizacji, promowanie postaw przedsiębiorczych już na etapie edukacji wśród młodzieży, promowanie inicjatywy partnerstwa publiczno – prywatnego, stworzenie systemu ulg i preferencji dla przedsiębiorców na terenie gminy Wyrzysk)

Kierunek działań

Rozwój nowoczesnego rolnictwa

(np. promowanie specjalizacji produkcji rolnej, promocja ekologicznego rolnictwa, wspieranie działalności gospodarstw ekologicznych sprzedających produkty bezpośrednio z gospodarstwa, wspieranie działalności grup producenckich, wspieranie edukacji rolników na temat opłacalności produkcji rolnej oraz nowoczesnego rolnictwa, pomoc w zakresie pozyskiwania środków na modernizację gospodarstw)

CEL STRATEGICZNY II

INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ W GMINIE

CEL OPERACYJNY

Rewitalizacja i rozbudowa infrastruktury komunalnej

Kierunek działań

Poprawa systemu komunikacyjnego w gminie

(np. remonty chodników i ulic, zwiększenie przepustowości dróg; usprawnienie ruchu; budowa dróg, utwardzenie dróg nieutwardzonych budowa parkingów, wspieranie rozwoju transportu publicznego, rozbudowa systemu dróg rowerowych, modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulic)

Kierunek działań

Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej i sportowej

(np. modernizacja, budowa i doposażanie placów zabaw, modernizacja hali sportowej „Łobzonka” w Wyrzysku z możliwością rozbudowy, budowa i modernizacja boisk, m.in. boiska z infrastrukturą lekkoatletyczną, rozwój zaplecza sportowo-kulturalnego, remonty budynku domu kultury w Osieku nad Notecią, poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, modernizacja sal gimnastycznych przy szkołach, termomodernizacja placówek oświatowych, doposażanie szkół w materiały dydaktyczne, komputeryzacja i cyfryzacja placówek oświatowych, upowszechnianie kultury fizycznej wśród uczniów)

Kierunek działań

Rewitalizacja społeczna i infrastrukturalna gminy Wyrzysk

(np. budowa mieszkań socjalnych, opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego, rewitalizacja terenów w mieście Wyrzysk i gminie, zagospodarowanie powierzchni na Placu Wojska Polskiego w Wyrzysku, rewitalizacja terenów zdegradowanych, rewitalizacja zabytkowych obiektów)

CEL OPERACYJNY

Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego

Kierunek działań

Rozwój i modernizacja instalacji służących poprawie stanu środowiska

(np. rozbudowa sieci kanalizacyjnej w mieście i gminie, modernizacja systemu gospodarki ściekowej, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, wspieranie rozbudowy sieci gazowej, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Wyrzysku, wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków wspieranie rozbudowy i modernizacji istniejącego

systemu melioracji w celu zapobiegania suszom, powodziom i podtopieniom, budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Wyrzysku)

Kierunek działań

Ograniczenie niskiej emisji na obszarze gminy i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii

(np. termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, promocja wykorzystania alternatywnych źródeł energii, budowa systemów solarnych w budynkach użyteczności publicznej, wspieranie działań zmierzających do zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł w produkcji energii, modernizacja systemów grzewczych, opracowanie i wdrożenie programu gospodarki niskoemisyjnej)

Kierunek działań

Ochrona walorów i zasobów środowiska naturalnego

(np. ochrona ważnych pod względem przyrodniczym obiektów i terenów, inwentaryzacja i waloryzacja obszarów cennych przyrodniczo, tworzenie nowych form ochrony przyrody; odpowiednie oznakowanie pomników przyrody i innych cennych przyrodniczo obiektów i terenów, wdrożenie kampanii promocyjnej oraz działań zmierzających do podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców, wdrożenie w placówkach oświatowych zajęć z zachowań proekologicznych, promocja zdrowego, ekologicznego stylu życia, organizacja zajęć terenowych dla uczniów w ekologicznych gospodarstwach rolnych, organizacja akcji sprzątania świata; organizacja akcji informacyjnych, likwidacja dzikich wysypisk)

CEL STRATEGICZNY III

ROZWÓJ TURYSTYKI W GMINIE WYRZYSK

CEL OPERACYJNY

TURYSTYCZNE ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI W GMINIE WYRZYSK

Kierunek działań

Zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby turystyki i rekreacji

(np. przestrzeni miejskiej na potrzeby ogólnodostępnych miejsc rekreacji i wypoczynku, utworzenie ścieżek spacerowych, budowa zewnętrznych siłowni, rozwój i pielęgnacja zieleni miejskiej, na terenach rekreacyjnych i w centrach wsi, inwentaryzacja zasobów przyrodniczych)

Kierunek działań

Kreowanie nowych atrakcji turystycznych w oparciu o istniejące zasoby przyrodnicze, historyczne i kulturowe

(np. utworzenie parku rekreacyjnego, uporządkowanie i zagospodarowanie terenu wokół stawu w Wyrzysku i jezior, budowa przystani, pomostów na rzece Łobzonka, budowa punktów widokowych, ochrona zabytków, odpowiednie zagospodarowanie i wyeksponowanie atrakcji turystycznych, tworzenie ścieżek biegowych)

CEL OPERACYJNY

WZMOCNIENIE POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO GMINY

Kierunek działań

Aktywna promocja gminy i jej walorów

(np. turystyczna promocja gminy; promocja produktów lokalnych; stworzenie Systemu Informacji Miejskiej i Gminnej, utworzenie centrum informacji gminnej; promocja na portalach społecznościowych; wykorzystanie nowych technologii komunikacyjnych dla promocji gminy;

stworzenie bazy danych miejsc noclegowych i punktów gastronomicznych; wydawanie broszur, ulotek i map promujących atrakcyjność gminy. współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego Lokalnej Grupy Działania na rzecz tworzenia wspólnej oferty turystycznej tworzenia warunków pobytowych i oferty spędzania czasu dla seniorów)

Kierunek działań

Wspieranie rozwoju infrastruktury obsługi ruchu turystycznego

(np. wspieranie organizacji szkoleń dla mieszkańców w zakresie podejmowania i prowadzenia działalności agroturystycznej; promocja agroturystyki jako nowoczesnej formy działalności współpraca z gminami ościennymi w sferze agroturystyki, uruchomienie programów pomocy finansowej w dziedzinie tworzenia i modernizacji bazy turystycznej na terenach wiejskich)

CEL STRATEGICZNY IV

WZROST SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ W GMINIE WYRZYSK

CEL OPERACYJNY

Rozwój infrastruktury spójności i bezpieczeństwa

Kierunek działań

Zwiększenie dostępności do nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych

(np. zwiększanie dostępności do łączności telekomunikacyjnych, w szczególności do szerokopasmowego Internetu, wspieranie firm prywatnych w zakresie budowy nowoczesnej infrastruktury telekomunikacyjnej, przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu, zwiększanie dostępności usług publicznych przy wykorzystaniu Internetu i innych nowoczesnych technologii, zapewnienie powszechnego dostępu do e-usług i e-administracji)

Kierunek działań

Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego

(np. doposażanie jednostek zajmujących się utrzymaniem bezpieczeństwa na terenie gminy, poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym, kontynuacja budowa systemu monitoringu wizyjnego, zwiększenie skuteczności egzekwowania przepisów w zakresie porządku publicznego, rozwój współpracy międzygminnej na rzecz podnoszenia poziomu bezpieczeństwa i odpowiedniego zabezpieczenia w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych)

CEL OPERACYJNY

Wzmocnienie potencjału społecznego i ludzkiego

Kierunek działań

Podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców

(np. promocja i wsparcie uczestnictwa w systemie kształcenia ustawicznego, upowszechnianie idei i systemu kształcenia osób dorosłych, doksztalcanie i aktywizacja seniorów, wspieranie edukacji pozaszkolnej, pomoc stypendialna dla najzdolniejszych uczniów, poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych, wsparcie edukacji oraz systematyczna aktualizacja programów edukacyjnych, zapewnienie odpowiedniej pomocy pedagogicznej uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji)

Kierunek działań

Podejmowanie działań na rzecz integracji społeczności lokalnej

(np. utworzenie centrum wolontariatu, zapewnienie odpowiedniej opieki osobom starszym, wsparcie organizacji pozarządowych i spółdzielni socjalnych zajmujących się opieką nad osobami starszymi, rozwijanie współpracy międzysektorowej, tworzenie warunków do przekazywania niektórych zadań JST społeczności lokalnej oraz NGO, usuwanie barier architektonicznych utrudniających funkcjonowanie osobom niepełnosprawnym oraz rodzicom z dziećmi, wsparcie dla osób dotkniętych przemocą, aktywizacja osób bezrobotnych, pomoc dzieciom i młodzieży zagrożonym wykluczeniem społecznym, wsparcie psychologiczne – pedagogiczne dla osób potrzebujących, przeciwdziałanie uzależnieniom, przeciwdziałanie pogłębianiu się zjawisk patologicznych, profilaktyka prozdrowotna, promocja aktywnego stylu życia)

Kierunek działań

Wspieranie rozwoju organizacji i stowarzyszeń oraz budowa społeczeństwa obywatelskiego

(np. wspieranie organizacji i stowarzyszeń zajmujących się kultywowaniem i promocją folkloru, tradycji lokalnych, twórczości ludowej, restauracją ginących zasobów, wyrobów, rzemiosła artystycznego, twórców i artystów lokalnych, wsparcie organizacji i stowarzyszeń w zakresie organizacji imprez, współpraca instytucji samorządowych i stowarzyszeń w zakresie tworzenia atrakcyjnej oferty różnych form wypoczynku po pracy, zwiększenie dostępności do kultury i rozrywki dla osób z każdej grupy wiekowej, wspieranie działań kulturotwórczych, pomoc w zakresie pozyskiwania środków pozabudżetowych na realizację zadań statutowych, wprowadzenie nowoczesnych narzędzi partycypacji społecznej tj. budżetu obywatelskiego, inicjatywa uchwałodawcza, inicjatywa lokalna, przygotowanie narzędzi konsultacji społecznych).

ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI UNIJNYMI

STRATEGIA EUROPA 2020

Strategia Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2016-2025 jest spójna z założeniami Strategii Europa 2020. Zaproponowane w dokumencie cele strategiczne i operacyjne uwzględniają bowiem wykorzystanie potencjału endogenicznego na rzecz rozwoju gospodarczego z poszanowaniem środowiska oraz przy uwzględnieniu włączenia społecznego oraz działań zmierzających do ograniczenia wykluczenia społecznego obywateli.

POLSKA 2030. DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI (DSRK)¹

Celem głównym DSRK jest podniesienie jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu powinno być mierzone, z jednej strony wzrostem produktu krajowego brutto (PKB) na mieszkańca, a z drugiej zwiększeniem spójności społecznej oraz zmniejszeniem nierówności o charakterze terytorialnym, jak również skalą skoku cywilizacyjnego społeczeństwa oraz innowacyjności gospodarki w stosunku do innych krajów².

Osiągnięcie zakładanego celu będzie możliwe dzięki podjęciu działań w trzech obszarach zadaniowych:

1

Warszawa 11 stycznia 2013.

² Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK). Dokument ten wynika z debaty krajowej przeprowadzonej w 2009 roku. Jej wyniki ujęte zostały w postaci dokumentu „Raport Polska 2030. Wyzwania rozwojowe” oraz stanowiły podstawę do określenia długookresowej strategii rozwoju kraju

- konkurencyjności i innowacyjności, nastawianych na zbudowanie nowych przewag konkurencyjnych Polski opartych o wzrost kapitału ludzkiego i wykorzystanie impetu cyfrowego, co daje w efekcie większą konkurencyjność;
- równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski zgodnie z zasadami rozbudzania potencjału rozwojowego odpowiednich obszarów mechanizmami dyfuzji i absorpcji oraz polityką spójności społecznej, co daje w efekcie zwiększenie potencjału konkurencyjności Polski;
- efektywności i sprawności państwa usprawniającej funkcje przyjaznego i pomocnego państwa działającego efektywnie w kluczowych obszarach interwencji³.

Założenia przyświecające realizacji Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2016-2025 spójne są z obszarem działań zadaniowych DSRK w obrębie:

- wspierania rozwoju gospodarczego i społecznego poprzez wszystkie dostępne kanały (wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, inwestycje w kapitał społeczny, efektywne, ale racjonalne wykorzystanie środowiska naturalnego);
- wsparcia adekwatnego do potrzeb każdego subregionu (traktowanie obszaru indywidualnie) w celu zwiększenia jego konkurencyjności;
- opieranie swoich działań na wcześniej dokonanych diagnozach, konsultowanych społecznie - działanie zgodnie ze społecznie ustalonymi kierunkami wsparcia;

Założenia Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk są spójne z założeniami przyjętymi w DSRK, bowiem stanowią element bardziej złożonej koncepcji przyczyniającej się w rezultacie do osiągnięcia wskaźników rozwoju.

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020 – AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO, KONKURENCYJNA GOSPODARKA, SPRAWNE PAŃSTWO (SRK)⁴.

Strategia Rozwoju Gminy Wyrzysk jest spójna z założeniami obszarów strategicznych wspieranymi przez SRKK, bowiem przewiduje rozwój lokalnej gospodarki oraz wzmocnienie spójności terytorialnej i społecznej. Zaakcentować trzeba przede wszystkim spójność w obrębie inwestowania zarówno w potencjał gospodarczy, jak i w szeroko pojęty kapitał ludzki.

Cele strategiczne oraz operacyjne przyświecające rozwojowi Gminy Wyrzysk są spójne przede wszystkim z celami wskazanymi w ramach:

- 1) Obszaru Strategicznego II: Konkurencyjna Gospodarka,
- 2) Obszaru Strategicznego III. Spójność społeczna i terytorialna.

W ramach powyższych Obszarów, wskazane zostały cele szczegółowe z którymi spójne są proponowane kierunki działań podejmowane na terenie Gminy Wyrzysk. Poniżej zamieszczono cele, z którymi strategia Gminy wykazuje szczególną komplementarność:

ad 1)

- Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki
- Cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki
- Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego
- Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko
- Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu

ad 2)

- Cel III.1. Integracja społeczna
- Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych

³ *Ibidem*, s.45

⁴ *Warszawa, wrzesień 2012*

KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE 2010-2020⁵

Paradygmat terytorialny w koncepcji rozwoju regionalnego jest jednym z kluczowych także w polityce regionalnej, dla której nadrzędnym dokumentem jest Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 (KSRR). Zgodnie z nowymi zasadami kierowania wsparcia na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego, jednym z najważniejszych warunków będzie tzw. koncentracja geograficzna. Tym samym, określone zostały Obszary Strategicznej Interwencji (OSI). Zgodnie z KSRR są to obszary:

- wobec których wymagana jest interwencja rządu ze względu na ciężar, którego sam region nie jest w stanie udźwignąć,
- obszary, które ze względów społecznych, gospodarczych lub środowiskowych wywierają lub mogą w przyszłości wywierać istotny wpływ na rozwój kraju.

W stosunku do tych obszarów powinny zostać skierowane właściwe, zintegrowane działania mające na celu wyrównanie ich szans rozwojowych a przede wszystkim właściwe wykorzystanie istniejących potencjałów rozwojowych danego obszaru. Gmina Wyrzysk nie została zakwalifikowana do żadnego ze wspomnianych wyżej obszarów. Niemniej jednak działania podejmowane w ramach planu strategicznego Gminy wpisują się w założenia KSRR, tj. w następujące cele:

- Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów
- Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych
- Cel 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie

STRATEGIA ROZWOJU POLSKI ZACHODNIEJ⁶

Strategia Rozwoju Polski Zachodniej stanowi jedną z krajowych strategii rozwoju przygotowanych w celu odpowiedzi na wyzwania, specyficzne dla obszaru o charakterze ponadregionalnym – mieszczące się pomiędzy krajowym a regionalnym poziomem interwencji. U podstaw procesu przygotowania strategii dla Polski Zachodniej znalazło się przekonanie, że możliwe jest określenie makroregionalnych potencjałów rozwojowych i ich skuteczne pobudzanie dzięki współpracy międzyregionalnej, która przynosi dodatkowe efekty rozwojowe, obok działań podejmowanych na poziomie niższym – regionalnym, i wyższym – krajowym⁷.

Strategia przewiduje trzy cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy I: Integracja przestrzenna i funkcjonalna makroregionu,
- Cel szczegółowy II: Budowa makroregionalnej oferty gospodarczej,
- Cel szczegółowy III: Wzmocnienie potencjału naukowo –badawczego makroregionu.

Strategia Rozwoju Gminy Wyrzysk w obrębie swoich celów strategicznych i operacyjnych przewiduje wzmocnienie potencjału gospodarczego Gminy, rozwój infrastruktury społecznej i technicznej, rozwój branż zgodnie z wewnętrznym potencjałem Wyrzyska oraz integrację społeczną i terytorialną Gminy. W związku z tym wpisuje się w założenia Strategii Rozwoju Polski Zachodniej.

PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2014 – 2020⁸

Położenie Gminy Wyrzysk predysponują jednostkę do korzystania ze wsparcia pomocowego w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020. Tym samym kierunki

⁵ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego. Regiony, Miasta, Obszary wiejskie. 2010-2020.

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010.

⁶ Założenia Strategii Rozwoju Polski Zachodniej, Polska zachodnia 2020. Wersja do konsultacji społecznych, publikacja: luty 2014, s. 7.

⁷ Strategia Rozwoju Polski Zachodniej 2020, Wersja do konsultacji społecznych, luty 2014.

⁸ <http://www.minrol.gov.pl/pol/Wsparcie-rolnictwa-i-rybolowstwa/PROW-2014-2020>

rozwoju jednostki powinny być zbieżne z założeniami przyświecającymi Wspólnej Polityce Rolnej. Celem głównym PROW 2014-2020 będzie poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez sześć priorytetów, z czego cele strategiczne i kierunkowe zidentyfikowane w ramach Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2014-2020 bezpośrednio realizują:

- Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.
- Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.
- Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
- Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

REGIONALNA STRATEGIA INNOWACJI DLA WIELKOPOLSKI NA LATA 2015 – 2020. AKTUALIZACJA⁹

Podnoszenie konkurencyjności regionu w oparciu o wdrażanie innowacji oraz wzmocnienie lokalnych specjalizacji jest jednym z celów przyświecających rozwojowi całego województwa. Analiza przeprowadzona na potrzeby RSI wykazała, że Wielkopolska ma wysoki potencjał w tym zakresie, który wynika z szeregu uwarunkowań historycznych i gospodarczych. Cały region, w tym poszczególne jego obszary posiadają bardzo dobre uwarunkowania dla rozwoju tzw. inteligentnych specjalizacji, tj. specjalizacji wynikających z posiadanego potencjału wewnętrznego oraz oddolnych inicjatyw współpracy, partnerstwa i tworzenia nowej jakości w przestrzeni gospodarczej.

Gmina Wyrzysk ze względu na swój położenie oraz wewnętrzne uwarunkowania rozwoju pretenduje do aktywnego udziału w rozwoju innowacyjnym w zakresie następujących inteligentnych specjalizacji:

- Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów – rozwój bezpiecznych bioproduktów i zdrowej żywności, rozwój nowoczesnej technologii produkcji żywności, rozwój innowacyjne metody sprzedaży i dystrybucji wysokojakościowej żywności, wsparcie ekologicznej produkcji żywności i zagospodarowanie odpadów, przygotowanie i profesjonalizacja kadr dla obszaru specjalizacji
- Wyspecjalizowane procesy logistyczne - rozwój specjalistycznych rozwiązań logistycznych dla potrzeb MSP i handlu wielokanałowego (w tym elektronicznego), rozwój usług, technologii oraz produktów dla logistyki (w tym technologii formowania i konsolidacji jednostek ładunkowych), inżynieria i informatyzacja procesów logistycznych, transport multimodalny dla zwiększania mobilności regionalnej, przygotowanie oraz specjalizacja kadr dla obszaru specjalizacji.

WIELKOPOLSKA 2020. ZAKTUALIZOWANA STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DO 2020 ROKU¹⁰

Kreowanie warunków rozwoju na szczeblu regionalnym w odniesieniu do wytycznych europejskich i krajowych pozostaje w gestii władz województwa wielkopolskiego. Kluczowym dokumentem wyznaczającym kierunki działań społeczności regionu oraz mechanizmy monitorowania jego rozwoju pozostaje zaktualizowana w 2012 roku Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego. Strategia rozwoju Gminy Wyrzysk powinna uwzględnić

⁹ <http://iw.org.pl/pl/inteligentne-specjalizacje>

¹⁰ <http://www.wrpo.wielkopolskie.pl/>

realizację założenia polityki regionalnej, przez co wpisuje się w jej założenia w następujących obszarach, przewidzianych przez regionalny dokument strategiczny:

Spójność ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku

		CEL STRATEGICZNY WZMOCNIENIE POTENCJAŁU GOSPODARZE GO GMINY	CEL STRATEGICZNY INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ W GMINIE		CEL STRATEGICZNY ROZWÓJ TURYSTYKI W GMINIE WYRZYSK	CEL STRATEGICZNY WZROST SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ W GMINIE WYRZYSK	
		Zwiększenie konkurencyjności gospodarczej gminy Wyrzysk	Rewitalizacja i rozbudowa infrastruktury komunalnej	Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego	Wyrzysk Turystyczne zagospodarowanie przestrzeni w gminie	Wzmocnienie potencjału turystycznego gminy	Rozwój infrastruktury spójności i bezpieczeństwa
Cel strategiczny nr 1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej regionu	1.1. Zwiększenie spójności sieci drogowej						
	1.2. Wzrost różnorodności oraz upowszechnienie efektywnych form transportu						
	1.3. Rozbudowa infrastruktury na rzecz społeczeństwa informacyjnego						
	1.5. Rozwój transportu zbiorowego						
Cel strategiczny nr 2. Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami	2.1. Wsparcie ochrony przyrody						
	2.5. ograniczenie emisji substancji do atmosfery						
	2.7. Poprawa gospodarki wodno-ściekowej						
	2.9. Poprawa przyrodniczych warunków dla rolnictwa						
	2.10. Promocja postaw ekologicznych						
Cel strategiczny nr 3. Lepsze zarządzanie energią	3.2. Rozwój produkcji i wykorzystanie alternatywnych źródeł energii						
	3.3. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego regionu						
Cel strategiczny nr 5. Zwiększenie spójności województwa	5.1. Wsparcie ośrodków lokalnych						
	5.2. Rozwój obszarów wiejskich						
	5.5. Zwiększenie dostępności do podstawowych usług publicznych						
	5.6. Wsparcie terenów o wyjątkowych walorach środowiska kulturowego						
Cel	6.1. Zwiększenie innowacyjności przedsiębiorców						

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju
Gminy Wyrzysk na lata 2016 – 2025

strategiczny nr 6. Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu	6.2. Wzmocnienie roli nauki i badań dla innowacji i rozwoju gospodarczego							
	6.3. Rozwój sieci i kooperacji regionu							
	6.4. Rozbudowa instytucji otoczenia biznesu							
	6.8. Przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych							
	6.9. Tworzenie warunków dla ekspansji gospodarki województwa na rynki zewnętrzne							
	6.10. Poprawa warunków dla rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolnego							
	6.11. Rozwój gospodarki społecznej							
Cel strategiczny nr 7. Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia	7.1. Poprawa warunków, jakości i dostępności edukacji							
	7.3. Promocja przedsiębiorczości i zatrudnialności							
Cel strategiczny nr 8. Zwiększenie zasobów oraz wyrównanie potencjałów społecznych województwa	8.1. Wzmocnienie aktywności zawodowej							
	8.2. Poprawa sytuacji i przeciwdziałanie zagrożeniom demograficznym							
	8.5. Wzmocnienie włączenia społecznego							
	8.6. Wzmocnienie systemu usługi i pomocy społecznej							
	8.8. Budowa kapitału społecznego na rzecz społeczeństwa obywatelskiego							
	8.9. Ochrona zasobów, standardu i jakości życia rodziny							
	8.10. Ochrona i utrwalenie dziedzictwa kulturowego							
	8.11. Poprawa warunków mieszkaniowych							
Cel strategiczny nr 9. Wzrost bezpieczeństwa i sprawności zarządzania regionem	9.2. Budowa wizerunku województwa i jego promocja							
	9.5. Budowa regionalnych systemów zabezpieczenia i reagowania na zagrożenia							
	9.6. Rozwój współpracy terytorialnej							

WIELKOPOLSKI REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY NA LATA 2014-2020¹¹

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 będzie stanowił narzędzie realizacji polityki spójności na obszarze województwa wielkopolskiego w perspektywie finansowej UE na lata 2014 - 2020. Założenia dokumentu Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk są spójne i wpisują się w poszczególne osie priorytetowe RPO, tym samym stanowią kontynuację i uszczegółowienie założeń polityki regionalnej i przyczynią się do realizacji jej założeń na szczeblu regionalnym.

Spójność z WRPO 2014+

		Osie priorytetowe WRPO 2014+								
		Oś priorytetowa 1. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka	Oś Priorytetowa 2. Społeczeństwo informacyjne	Oś priorytetowa 3. Energia	Oś priorytetowa 4. Środowisko	Oś priorytetowa 5. Transport	Oś priorytetowa 6. Rynek pracy	Oś priorytetowa 7. Włączenie społeczne	Oś priorytetowa 8. Edukacja	Oś priorytetowa 9. Infrastruktura dla kapitału ludzkiego
CEL STRATEGICZNY WZMOCNIENIE POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO GMINY										
	Zwiększenie konkurencyjności gospodarczej gminy Wyrzysk	PI 1a, PI 1b, PI 3a, PI 3c				PI 7b	PI 8iii			
CEL STRATEGICZNY INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ W GMINIE										
	Rewitalizacja i rozbudowa infrastruktury komunalnej			4e	PI 6c	PI 7b	PI 8iii	PI 9i, PI 9 iv, PI 9v		PI 9a, PI 9b, PI 10a
	Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego			PI 4a, PI 4c, PI 4e	PI 6a					
CEL STRATEGICZNY ROZWÓJ TURYSTYKI W GMINIE WYRZYSK										
	Turystyczne zagospodarowanie przestrzeni w gminie Wyrzysk				PI 6c					
	Wzmocnienie potencjału turystycznego gminy				PI 6c					
CEL STRATEGICZNY WZROST SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ W GMINIE WYRZYSK										
	Rozwój infrastruktury spójności i bezpieczeństwa		PI 2c,		PI 5b					
	Wzmocnienie potencjału społecznego i ludzkiego				PI 6c		PI 8iii, PI 8iv	PI 9i, PI 9v	PI 10i, PI 10iii, PI 10 iv	PI 9a, PI 9b, PI 10a

¹¹ <http://www.wrpo.wielkopolskie.pl/>

2.4. Główne cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym oraz ich uwzględnienie podczas opracowywania projektu Strategii

W tym rozdziale przeprowadzono analizę porównawczą celów ochrony środowiska ustanowionych w Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk z innymi dokumentami strategicznymi na poziomie międzynarodowym (w tym unijnym) oraz krajowym. Poniżej przedstawiono wyniki analizy.

Spójność celów środowiskowych zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2016-2025 ze Strategią Europa 2020

Cele strategiczne "Strategia Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2016-2025"	Priorytet Strategii Europa 2020				
	Zatrudnienie	Badania i rozwój	Zmiany klimatu i zrównoważone wykorzystanie energii	Edukacja	Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym
CEL STRATEGICZNY I WZMOCNIENIE POTENCJAŁU GOSPODAR-CZEGO GMINY					
CEL STRATEGICZNY II INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ W GMINIE					
CEL STRATEGICZNY III ROZWÓJ TURYSTYKI W GMINIE WYRZYSK					
CEL STRATEGICZNY IV WZROST SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ W GMINIE WYRZYSK					

Spójność celów środowiskowych zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2016-2025 z Umową Partnerstwa

Cele strategiczne Strategii Rozwoju Miasta i Gminy w Wyrzysk na lata 2014-2025 to:	Obszar spójności	Cele szczegółowe Umowy Partnerstwa
CEL STRATEGICZNY II INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ W GMINIE	Poprawa jakości i dostępności komunikacyjnej, infrastrukturalnej przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa, podniesienia jakości życia mieszkańców.	Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw poprawa jakości i funkcjonowania oferty systemu transportowego oraz zwiększenie transportowej dostępności kraju w układzie europejskim

Spójność celów środowiskowych zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2016-2025 ze Strategią Rozwoju Kraju 2020

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju
Gminy Wyrzysk na lata 2016 – 2025

	Strategia Rozwoju Kraju 2020						Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna	
	Obszar Strategiczny II. Konkurencyjna Gospodarka							
Cele strategiczne i kierunkowe "Strategia Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2016-2025"	Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki	Cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki	Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego	Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko	Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu	społeczna	Cel III.1. Integracja	Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych
CEL STRATEGICZNY I WZMOCNIENIE POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO GMINY								
CEL STRATEGICZNY II INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ W GMINIE								
CEL STRATEGICZNY III ROZWÓJ TURYSTYKI W GMINIE WYRZYSK								
CEL STRATEGICZNY IV WZROST SPÓJNOCI SPOŁECZNEJ W GMINIE WYRZYSK								

Spójność celów środowiskowych zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2016-2025 ze Strategią Rozwoju Regionalnego.

	KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010-2020		
Cele strategiczne i kierunkowe "Strategia Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2016-2025"	Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów	Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych	Cel 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie
CEL STRATEGICZNY I WZMOCNIENIE POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO GMINY			
CEL STRATEGICZNY II INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ W GMINIE			
CEL STRATEGICZNY III ROZWÓJ TURYSTYKI W GMINIE WYRZYSK			
CEL STRATEGICZNY IV WZROST SPÓJNOCI SPOŁECZNEJ W GMINIE WY-			

RZYSK			
-------	--	--	--

Spójność celów środowiskowych zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2016-2025 ze STRATEGIĄ ROZWOJU POLSKI ZACHODNIEJ

Strategia Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2016-2025 w obrębie swoich celów strategicznych i kierunkowych przewiduje poprawę infrastruktury technicznej, tworzenie warunków dla rozwoju inteligentnych specjalizacji, poprawę stanu ochrony środowiska poprzez wpieranie efektywności energetycznej i gospodarki niskoemisyjnej a także wpieranie i ochronę dziedzictwa kulturalnego i naturalnego. W związku z tym wpisuje się w założenia Strategii Rozwoju Polski Zachodniej.

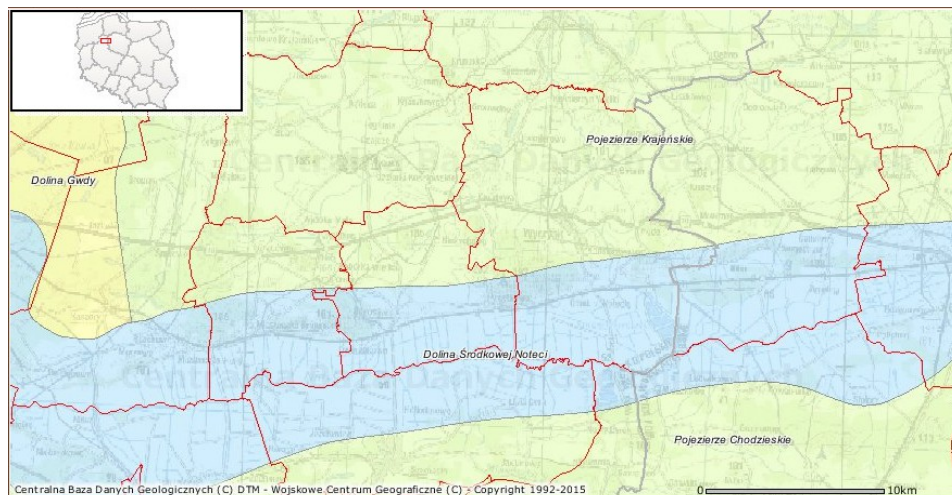
Spójność celów środowiskowych zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2016-2025 z WRPO 2014+

	Osie priorytetowe WRPO 2014+								
Cele strategiczne i kierunkowe "Strategia Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2016-2025"	Oś priorytetowa 1. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka	Oś Priorytetowa 2. Społeczeństwo informacyjne	Oś priorytetowa 3. Energia	Oś priorytetowa 4. Środowisko	Oś priorytetowa 5. Transport	Oś priorytetowa 6. Rynek pracy	Oś priorytetowa 7. Włączenie społeczne	Oś priorytetowa 8. Edukacja	Oś priorytetowa 9. Infrastruktura dla kapitału ludzkiego
CEL STRATEGICZNY I WZMOCNIENIE POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO GMINY									
CEL STRATEGICZNY II INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ W GMINIE									
CEL STRATEGICZNY III ROZWÓJ TURYSTYKI W GMINIE WYRZYSK									
CEL STRATEGICZNY IV WZROST SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ W GMINIE WYRZYSK									

3. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

3.1. Położenie i budowa geologiczna

Gmina miejsko-wiejska Wyrzysk położona jest w województwie wielkopolskim w powiecie pilskim. Obszar gminy zajmuje powierzchnię 159 km².¹² W skład gminy wchodzi 30 miejscowości oraz 19 sołectw (Auguścin, Bąkowo, Dąbki, Dobrzyniewo, Falmierowo, Glesno, Gromadno, Karolewo – Wiernowo, Konstantynowo, Kościerzyn Wielki, Kosztowo, Młotkówko, Osiek n/Not., Polanowo, Rzęszkowo, Ruda, Wyrzysk Skarbowy, Żelazno, Żuławka).

Rysunek 1. Rejony fizyczno-geograficzne. Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, Centralna Baza Danych Geologicznych, <http://web3.pgi.gov.pl/>

Według fizyczno-geograficznego podziału regionalnego Polski Kondrackiego obszar gminy położony jest w Dolinie Środkowej Noteci (w części południowej). Natomiast część północna gminy leży w zasięgu Pojezierza Krajeńskiego. Obszar zbudowany jest z piasków i żwirów oraz ilów w centralnej i południowej jej części oraz utworów trzeciorzędowych – głównie drobnoziarnistych piasków kwarcowych, ilów i mułków oraz przewarstwień węgla brunatnego.

3.2. Warunki klimatyczne

Obszar gminy Wyrzysk znajduje się w strefie klimatu umiarkowanego z charakterystyczną zmiennością klimatu przejściowego, gdyż położony jest w strefie przenikania się wpływów powietrza morskiego i zwrotnikowego. Według podziału rolniczo – klimatycznego R. Gumińskiego położony jest w dzielnicy VII - środkowej - zaliczanej do najcieplejszych w obrębie kraju. Obszar ten charakteryzuje się średnią temperaturą roczną 8,3°C. Okres wegetacyjny trwa od 210 do 215 dni. Przeważają wiatry kierunku zachodniego. Średnia roczna suma opadów wynosi na terenie gminy 550 mm.

3.3. Jakość powietrza

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz.U.2012.0.914) gmina Wyrzysk należy do strefy wielkopolskiej.¹³

¹² Gmina miejsko-wiejska Wyrzysk. Statystyczne Vademecum Samorządowca. Urząd Statystyczny we Poznaniu. 2014.

¹³ Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2014. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu. 2015

Podstawę klasyfikacji stref w oparciu o wyniki rocznej oceny jakości powietrza stanowi:

- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu,
- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu powiększony o margines tolerancji,
- poziom docelowy,
- poziom celu długoterminowego.

Klasyfikacji stref dokonuje się oddzielnie dla dwóch grup kryteriów:

- określonych w celu ochrony zdrowia (dla terenu kraju i uzdrowisk),
- określonych w celu ochrony roślin (dla terenu kraju).

Zgodnie z zapisem w ustawie Prawo ochrony środowiska, przy wykorzystaniu wyników oceny wyróżniono następujące poziomy agregacji wyników klasyfikacji stref:

1. klasyfikację według parametrów – dokonywaną oddzielnie dla każdej substancji, z uwzględnieniem różnych czasów uśredniania stężeń oraz norm dla obszarów zwykłych i wydzielonych (ochrony uzdrowiskowej), jeśli takie są na obszarze województwa,
2. wyznaczenie klasy wynikowej – dokonywane przez przypisanie każdej strefie jednej klasy dla każdej substancji, oddzielnie ze względu na ochronę zdrowia i ze względu na ochronę roślin. Klasa wynikowa strefy dla danej substancji odpowiada najmniej korzystnej spośród uzyskanych z klasyfikacji według parametrów dla tego zanieczyszczenia.

Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia jak i kryteriów dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających ocenie jest zaliczenie strefy do jednej z poniższych klas:

- do klasy A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych;
- do klasy B – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;
- do klasy C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne i poziomy docelowe.

Badania w tym zakresie przeprowadził Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, a wyniki opublikowano w „Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2014.”¹⁴

STREFA	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji pod kątem ochrony zdrowia												
	NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	Pył PM10	Pył PM2,5	BaP	As	Cd	Ni	Pb	O ₃	
Strefa wielkopolska	A	A	A	A	C	A	C	A	A	A	A	A	

Tabela. Klasyfikacje strefy pod kątem ochrony zdrowia¹⁵

Przeprowadzona zgodnie z art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska, ocena poziomów substancji w powietrzu pod kątem ochrony zdrowia wykazała, iż strefa wielkopolska zaliczana jest do klasy A (poziomy stężenie zanieczyszczeń nie przekraczają poziomów dopuszczalnych, docelowych, celów długoterminowych) ze względu na zawartość dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, pyłu PM2,5, tlenku węgla, ołowiu, benzenu do poziomu dopuszczalnego, oraz arsenu, kadmu, niklu do poziomu docelowego. W przypadku poziomu docelowego dla ozonu strefę zaklasyfikowano do klasy A, natomiast odnosząc otrzymane wyniki do celu długoterminowego - do klasy D2.

¹⁴ Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2014. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu. Poznań. 2015.

¹⁵ Ibidem

Ze względu na przekraczanie poziomów dopuszczalnych stężenia pyłu PM10 strefę wielkopolską zaliczono do klasy C. W okresie, do którego odnosi się przeprowadzana ocena, na stanowiskach pomiarowych pyłu PM10 w sezonie letnim nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnego poziomu substancji. Z przebiegu rocznej serii pomiarów odczytać można wyraźną sezonową zmienność stężeń pyłu (wyższe w okresie zimnym, niższe w sezonie letnim). Można więc przypuszczać, że powodem przekroczeń w sezonie grzewczym jest niska emisja z sektora komunalno-bytowego wpływająca na wyraźne pogorszenie warunków aerosanitarnych w miastach. Duży wpływ na sytuację aerosanitarną miasta ma również jego położenie geograficzne, rodzaj i charakter zabudowy miejskiej, jej lokalizacja oraz możliwość przewietrzania obszaru miasta.

Wyniki pomiaru stężenia benzo(a)pirenu roku 2013 potwierdziły przekroczenia poziomu docelowego. Strefę wielkopolską zaliczono do klasy C.

STREFA	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji pod kątem ochrony roślin		
	NO _x	SO ₂	O ₃
Strefa wielkopolska	A	A	A

Tabela 4. Klasyfikacje stref pod kątem ochrony roślin¹⁶

W klasyfikacji stref zarówno dla dwutlenku siarki, tlenków azotu jak i ozonu ze względu na ochronę roślin strefa wielkopolska została zaliczona do klasy A, w której stężenia zanieczyszczeń nie przekraczają poziomów dopuszczalnych. Natomiast ze względu na przekroczenie wartości dla ozonu według poziomu celu długoterminowego strefę zaklasyfikowano do klasy D2. Termin osiągnięcia poziomu celu długoterminowego wyznaczono na rok 2020.

W opracowanym „Programie ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej”¹⁷ w ramach działań naprawczych mających na celu redukcję emisję pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu w ramach realizacji obowiązujących programów zaproponowano, m.in.:

- ograniczenie emisji z indywidualnych systemów grzewczych poprzez likwidację starych kotłów (poprzez podłączenie do sieci ciepłej lub zastosowanie ogrzewania elektrycznego) lub ograniczenie emisji (poprzez zmianę paliwa, wymianę starych kotłów na nowe niskoemisyjne),
- ograniczenie zużycia produkowanej energii i poprzez to ograniczenie emisji na obszarze przekroczeń poprzez termoizolację budynków,
- wykorzystanie alternatywnych źródeł energii w postaci kolektorów słonecznych, pomp ciepła lub wykorzystania energii wiatru, które stanowiąby uzupełniające źródła pozyskiwania energii cieplnej.

Dodatkowo określono działania mające na celu redukcję emisji pyłu zawieszonego PM10 z transportu samochodowego (emisji liniowej) poprzez:

- poprawę stanu technicznego dróg istniejących – utwardzenie poboczy w celu redukcji wtórnego unosu pyłu z dróg,
- budowę obwodnic, w celu wyprowadzenia emisji poza obszary o gęstej zabudowie, • utrzymanie działań ograniczających emisję wtórną pyłu poprzez regularne utrzymanie czystości nawierzchni (czyszczenie metodą moką),
- zmianę środków transportu komunikacji miejskiej zasilanych olejem napędowym na autobusy zasilane alternatywnym paliwem gazowym CNG,
- tworzenie przyjaznych dla środowiska stref ograniczonego transportu, popularyzację transportu miejskiego oraz cyklistów.

¹⁶ Ibidem

¹⁷ Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej. Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2013r., poz. 7401

3.4. Środowisko wodne wody powierzchniowe

Gmina Wyrzysk położona jest w zlewni rzeki Noteci oraz jej dopływów: Łobżonki, Lubczy, Orli, Kanału Młotkowskiego. Na terenie Gminy Wyrzysk zlokalizowane są 4 kanały o łącznej długości 19 840 m oraz zbiorniki wodne. Większości z nich to zbiorniki małe o powierzchni kilku hektarów, zarastające, bezodpływowe m. in. jeziora: Glesno (3,2 ha), Gleśnieńskie (7,75 ha), Gleszczoneckie (4,2 ha). Do większych akwenów należą: jezioro Falmierowskie o powierzchni 53,0 ha oraz Młotkowskie - 24,0 ha. Na obszarze gminy znajdują się także jedne z największych kompleksów stawów hodowlanych w kraju – Staw Ostrówek przekraczający powierzchnię 300 ha.

Badania stanu wód w 2013 roku wykonywano w oparciu o „Program Państwowego Monitoringu Środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2013–2015”. Przedmiotem badań monitoringowych jakości wód powierzchniowych są jednolite części wód powierzchniowych (JCW). Pojęcie to, wprowadzone przez Ramową Dyrektywę Wodną, oznacza *oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych*.

Zgodnie z zapisami Ramowej Dyrektywy Wodnej do roku 2015 należy osiągnąć dobry stan wszystkich wód.

Program monitoringu wód na terenie województwa realizowany jest w ramach:

- monitoringu diagnostycznego (MD) z częstotliwością raz na 6 lat – pełny zakres badań,
- monitoringu operacyjnego (MO) z częstotliwością raz na 3 lata lub corocznie (wyłącznie w zakresie substancji szkodliwych dla środowiska wodnego, dla których odnotowano przekroczenia norm w latach wcześniejszych) – ograniczony zakres badań,
- monitoringu obszarów chronionych (MOC) z częstotliwością:
 - raz na 6 lat (wyłącznie na obszarach siedlisk lub gatunków, dla których stan wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie dla JCW wyznaczonych jako niezagrożone niespełnieniem celów środowiskowych) – pełny zakres badań,
 - raz na 3 lata w ograniczonym zakresie badań,
 - na obszarach siedlisk lub gatunków, dla których stan wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie dla JCW wyznaczonych jako zagrożone niespełnieniem celów środowiskowych,
 - na obszarach wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych,
 - na obszarach narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych,
 - JCW przeznaczonych do celów rekreacyjnych w tym kąpieliskowych;
 - corocznie (wyłącznie dla JCW przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia) – ograniczony zakres badań,
- monitoringu badawczego (MB) w punkcie wyznaczonym na potrzeby wymiany informacji między państwami członkowskimi UE z częstotliwością raz na 6 lat – pełny zakres badań lub corocznie – ograniczony zakres badań.

Program monitoringu wód powierzchniowych na terenie powiatu pilskiego w roku 2013 obejmował JCW płynące przez gminę Wyrzysk:

- Łobżonka od Jelonki do Orli – punkt zlokalizowany na obszarze powiatu pilskiego, na terenie miejscowości Wyrzysk (13,1 km), badania wykonywane w ramach monitoringu operacyjnego i monitoringu obszarów chronionych: wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych;
- Łobżonka od Orli do ujścia – punkt zlokalizowany na obszarze powiatu pilskiego w miejscowości Osiek (5,1 km), badania wykonywane w ramach monitoringu operacyjnego;
- Lubcza – punkt zlokalizowany na obszarze powiatu pilskiego, na terenie miejscowości Liszkowo (4,0 km), badania wykonywane w ramach monitoringu obszarów chronionych:

wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych.

Wyniki przedstawiono w raporcie WIOŚ.¹⁸ W JCW Łobżonka od Jelonki do Orli stwierdzono umiarkowany potencjał ekologiczny, a tym samym wynikowy zły stan wód. O ocenie potencjału ekologicznego zdecydował element fizykochemiczny fosforany. Stwierdzono niespełnienie wymagań postawionych dla obszarów chronionych. W JCW Łobżonka od Orli do ujścia stwierdzono umiarkowany potencjał ekologiczny, a tym samym wynikowy zły stan wód. O ocenie potencjału ekologicznego zdecydował element fizykochemiczny fosforany. W JCW Lubcza stwierdzono dobry stan ekologiczny. Ze względu na brak oceny stanu chemicznego nie przeprowadzono oceny stanu wód. Proсна od Dopływu z Piątka Małego do ujścia – punkt zlokalizowany na granicy powiatu wrzesińskiego w miejscowości Ruda Komorska (2,6 km biegu

Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, zatwierdzonym przez Radę Ministrów w dniu 22 lutego 2011r. (M.P. z 2011r. Nr 40, poz. 451), omawiany obszar położony jest w obszarze zlewni rzeki Łobżonka od Orli do ujścia – typ rzeczny (PLRW60002418849) oraz Kanału Młotkowskiego (PLRW60001818846). Zarówno rzeka Łobżonka jak i Kanał Młotkowski posiada status „silnie zmieniona część wód”. Stan rzek określono jako umiarkowany, z zagrożonym ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych. Jedynie rzeka Lubcza (PLRW600018188449) posiada status naturalnej części wód, natomiast stan rzeki określono jako dobry, niezagrażony ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych.¹⁹

Wody podziemne

Gmina Wyrzysk położona jest na obszarze dwóch Głównych Zbiorników Wodnych:

- Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 133 – Zbiornik międzymorenowy Młotkowo, obejmujący północno – wschodnią część gminy; w całości objęty wysoką ochroną. Jest to zbiornik porowy o średniej głębokości 40m. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 12 tys. m³/d.
- Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 138 – Pradolina Toruń-Eberswalde (Noteć) w części południowej gminy, objętego w całości najwyższą ochroną. Jest to zbiornik porowy o średniej głębokości 30m. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 400 tys. m³/d.

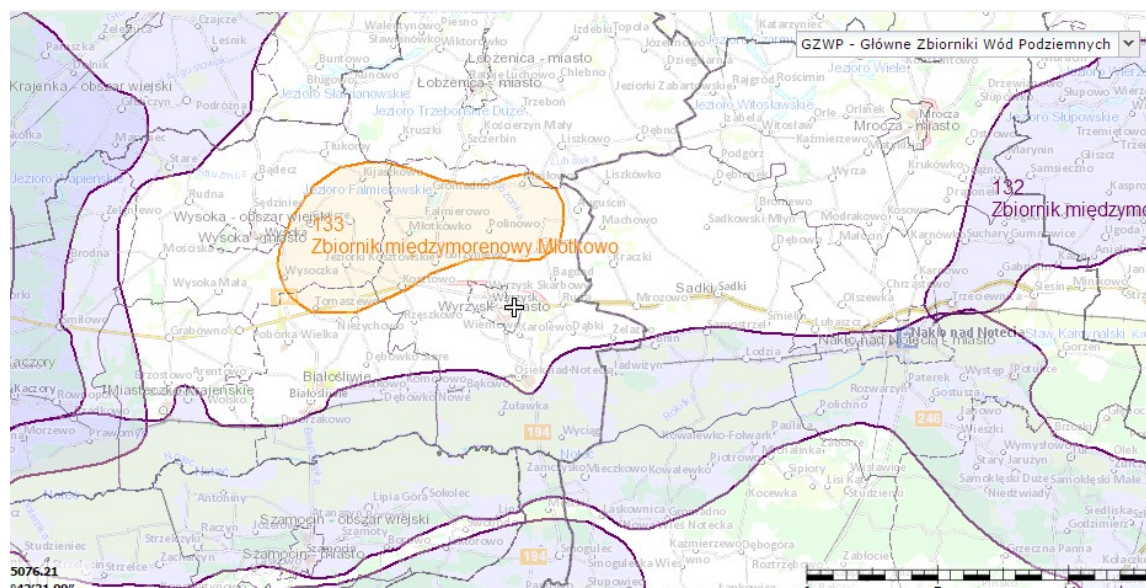
Według podziału hydrogeologicznego Gmina Wyrzysk należy do regionu pomorsko-kujawskiego, podregionu pomorskiego z wydzielonymi rejonami: doliny Noteci (Pradoliny Toruńsko - Eberswaldzkiej) i Łobżenicy. W ramach podregionu pomorskiego na obszarach wysoczyznowych, głównym poziomem użytkowym jest poziom czwartorzędowy, podrzędnym- trzeciorzędowy. Główny poziom występuje na głębokości 40-60 m, a wydajność osiąga 30-70 m³/h.

W rejonie Pradoliny Toruńsko - Eberswaldzkiej główny poziom użytkowy występuje w utworach czwartorzędu, a miejscami trzeciorzędu (miocen). W utworach czwartorzędu główny poziom użytkowy stanowią piaski i żwiry, zalegające na głębokości do 20 m, a lokalnie do 100 m. Uzyskiwane wydajności wahają się najczęściej od 30 do 70 m³/h.

Ocena stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych została dokonana na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 maja 2009 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz.U. nr 81, poz. 685). Badania w ramach monitoringu diagnostycznego oraz operacyjnego wód podziemnych zostały w 2014 roku przeprowadzone przez PIG PIB. Na terenie powiatu Pileckiego nie został zlokalizowany żaden punkt monitoringu JCWPd.

¹⁸ Informacja o stanie i działalności kontrolnej Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Powiecie Pilskim w roku 2013. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu Delegatura w Koninie. Konin. 2014.

¹⁹ Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry. M.P. z 2011r. Nr 40, poz. 451

Rysunek 2. Mapa warunków hydrogeologicznych w rejonie Wrześni.

Źródło: <http://www.psh.gov.pl/>

Gospodarka wodno-ściekowa

Według danych GUS²⁰ w 2013 roku z liczba ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków z terenu gminy wynosiła 7600 osób, natomiast z terenu powiatu 114604. Na terenie gminy zlokalizowanych jest 11 oczyszczalni przydomowych oraz 1360 zbiorników bezodpływowych.

Na terenie gminy Wyrzysk woda pobierana jest z następujących ujęć:

- Wyrzysk ul. Bydgoska – 2 studnie IV- rzędowe, o głębokości 54,8 i 64,0 m. Zasoby eksploatacyjne w kat. „B” zatwierdzono na $Q = 54,0 \text{ m}^3/\text{h}$, a wydajność $Q_{\text{max. d.}} = 226,1 \text{ m}^3/\text{d}$. Wodociąg dostarcza wodę dla zakładu i osiedla mieszkaniowego.
- Osiek nad Notecią - 3 studnie III – rzędowe, dostarczają wodę do Osieka n/Notecią, Konstątnowa, Bąkowa, Ostrówka.
- Kosztowo – ujęcie zaopatruje w wodę wsie Stefanowo, Rzęszkowo, Anusin, część Młotkówka, część Wyrzyska i kilka zagród w Niezychowie gm. Białosłowie,
- Polanowo – 2 studnie IV rzędowe o głębokości 64,8 i 60,5 m, zaopatrujące w wodę wsie Wiernowo, Zielona Góra, Karolewo oraz część Wyrzyska,
- Falmierowo – 3 studnie o głębokości 50,0 m, 55,0 m i 49,0 m, dostarczające wodę do wsi Gromadno i Klawek,
- Kościerzyn Wielki - Zaopatrzenie wsi w wodę następuje ze studni wierconej o głębokości 38,0 m.

Na terenie gminy Wyrzysk znajduje się jedna oczyszczalnia ścieków o przepustowości $1\,146 \text{ m}^3/\text{dobę}$ co równoważy możliwości obsłużenia ponad 7,7 tys. mieszkańców Gminy. Wszystkie ścieki oczyszczane są z podwyższonym usuwaniem biogenów.

3.5. Zasoby surowców mineralnych

Gmina Wyrzysk należy do obszarów ubogich w złoża surowców. Według opracowanego przez Państwowy Instytut Geologiczny „Bilansu zasobów złóż kopalnych w Polsce”²¹ według stanu na dzień 31.12.2014 na tym obszarze występują złoża surowców ilastych ceramiki

²⁰ Gmina Wyrzysk. Statystyczne Vademecum Samorządowca, GUS w Poznaniu. 2014

²¹ Bilans zasobów złóż kopalnych w Polsce według stanu na dzień 31.12.2014. Państwowy Instytut Geologiczny. Państwowy Instytut Badawczy. Warszawa. 2015.

budowlanej - Wyrzysk-Osiek. Zasoby geologiczne bilansowe oszacowane na 1 922 tys. m³, zasoby przemysłowe 1 922 tys. m³. Na terenie gminy występują także kruszywa naturalne – Konstantynowo.

3.6. Zasoby glebowe

Na terenie gminy Wyrzysk dominują gleby IV klasy bonitacyjnej, obejmujące 46% ogólnej powierzchni gruntów ornych i użytków zielonych. Gleby III klasy bonitacyjnej stanowią 42% powierzchni. Zalicza się do nich gleby lekkie, wytworzone z piasków gliniastych lekkich podścielonych piaskiem słabo gliniastym lub piasków głęboko zalegających na glinach. Zaliczane są tu gleby brunatne i pseudobielicowe oraz czarne ziemie i mady.

Monitoring jakości gleby i ziemi stanowi podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska. Celem badań jest śledzenie zmian różnych cech gleb użytkowanych rolniczo zachodzących w określonych przedziałach czasu pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka, w szczególności dotyczy to właściwości chemicznych gleb.

Według Raportu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu²² monitorowanie chemizmu gleb ornych prowadzone jest w systemie monitoringu krajowego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach. Badania te wykonywane są cyklicznie, w okresach pięcioletnich, od roku 1995. Ostatnie badania gleb były prowadzone w roku 2010. Rozpoczęcie piątego cyklu badań planowane jest na rok 2015.

W ramach krajowej sieci, na którą składa się 216 punktów pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych na glebach użytkowanych rolniczo na terenie kraju, w Wielkopolsce wytypowanych jest do badań 17 punktów pomiarowych. Na terenie powiatu pilskiego nie wyznaczono punktów pomiarowych.

Według „Planu gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2012-2017” uchwalonym przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego w dniu 27 sierpnia 2012 r. Wielkopolskę podzielono na 10 regionów, w każdym z nich wyznaczono regionalne i zastępcze instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych. Powiat pilski wchodzi w skład Regionu I, w którym funkcjonują 4 sortownie odpadów i łącznie 15 składowisk odpadów. Na terenie gminy znajduje się nieczynne już składowisko odpadów w Bagdadzie. Zamknięte w 2009 roku i re-kultywowane.

3.7. Zasoby przyrodnicze

W szacie roślinnej gminy dominują dość liczne zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne i przydrożne oraz towarzyszące im nieliczne kompleksy leśne. Charakterystyczne są również zbiorowiska antropogeniczne pól uprawnych.

Świat zwierzęcy jest typowy dla nizinnych obszarów kraju. Dominacja pól uprawnych, niewielki odsetek użytków zielonych i znikomy udział zadrzewień oraz terenów zabudowanych powoduje, że na obszarze objętym planem egzystują przede wszystkim gatunki pospolite, charakterystyczne dla krajobrazu rolniczego i najlepiej przystosowane do miejscowych warunków życia, tj. drobne ssaki, ptaki, płazy i owady. W lasach można spotkać: sarny, lisy, zające, krety. Ponadto z mniejszych ssaków pojawiają się kuny, łasice, tchórze, krety, ryjówki i myszy polne.

Spośród gatunków roślin i grzybów objętych ochroną oraz rzadkich w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Szubin stwierdzono 34 gatunki objęte ochroną ścisłą, 23 ochroną częściową oraz 57 gatunków rzadkich. Na liście gatunków wpisanych do Czerwonej listy roślin i grzybów z 2006 r. znajduje się 8 gatunków. Na liście gatunków wpisanych na Czerwoną listę roślin ginących i zagrożonych w regionie kujawskopomorskim wpisano 89 gatunków oraz znajdujących się na liście Ginących i zagrożonych roślin naczyniowych Pomorza Zachodniego i

²² Informacja o stanie środowiska i działalności kontrolnej Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w powiecie pilskim w roku 2013. WIOŚ. Poznań. 2014

Wielkopolski 51 gatunków. Spośród gatunków znajdujących się na liście Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory występuje leniec bezpodkwiatkowy.

Spośród gatunków zwierząt objętych ochroną oraz rzadkich na obszarze Nadleśnictwa Szubin 175 gatunków objętych jest ochroną ścisłą, 17 gatunków ochroną częściową oraz 22 gatunków rzadkich. Na liście gatunków wpisanych do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Kręgowce i Bezkręgowce z 2001 i 2005 r. znajduje się 8 gatunków. Na liście gatunków wpisanych na Czerwoną listę zwierząt ginących i zagrożonych w województwie kujawsko-pomorskim znajduje się 45 gatunków. Do gatunków ptaków znajdujących się w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków należą następujące gatunki występujące w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa: Bocian biały *Ciconia ciconia*, Bocian czarny *Ciconia nigra*, Bielik *Haliaeetus albicilla*, Błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, Błotniak łąkowy *Circus pygargus*, Derkacz *Crex crex*, Kania czarna *Milvus migrans*, Kania ruda *Milvus milvus*, Łabędź czarnodzioby *Cygnus columbianus*, Żuraw *Grus grus*, Dubelt *Gallinago media*, Lelek kozodój *Caprimulgus europaeus*, Jerzyk *Apus caffer*, Zimorodek *Alcedo atthis*, Dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, Dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, Skowronek borowy *Lullula arborea*, Świergotek polny *Anthus campestris*, Gąsiorek *Lanius collurio*, Podróżniczek *Luscinia svecica*, Pokrzewka jarzębata *Silvia nisoria*, Ortolan *Emberiza hortulana*. Do gatunków zwierząt znajdujących się w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43 EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory należą: Wilk *Canis lupus*, Bóbr europejski *Castor fiber*, Wydra *Lutra lutra*, Mopek *Barbastella barbastellus*, Nocek duży *Myotis myotis*, Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*, Kumak nizinny *Bombina bombina*, Pachnica dębowa *Osmoderma eremita*, Barczatka kataks *Eriogaster catax*, Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*.

Na obszarze Gminy Wyrzysk do form przyrody zdefiniowanych w ustawie o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151 poz.1220 ze zm.) zaliczono obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego PLB300001, obszar mający znaczenie dla Wspólnoty: Dębowa Góra PLH300055, Dolina Łobżonki PLH300040 oraz Dolina Noteci PLH300004, rezerwat przyrody Zielona Góra, obszar chronionego krajobrazu Dolina Łobżonki i Bory Kujańskie, obszar chronionego krajobrazu Dolina Noteci, 2 użytki ekologiczne oraz 18 pomników przyrody. Należą do nich cztery drzewa oraz granitowy głaz narzutowy.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 16 obiektów uznanych za pomniki przyrody ożywionej.

1. Aleja - 72 dęby szypułkowe (*Quercus robur*), obw. od 180 do 280 cm;
2. Grupa drzew – 6 dęby szypułkowe (*Quercus robur*), obw. 318 do 375 cm;
3. Lipa drobnolistna (*Tilia cordata*), obw. 471 cm;
4. Dąb szypułkowy (*Quercus robur*), obw. 363 cm;
5. Dąb szypułkowy (*Quercus robur*), obw. 413 cm;
6. Grupa drzew - 3 dęby szypułkowe (*Quercus robur*), obw. 365, 303, 324 cm;
7. Aleja – 18 lip drobnolistnych (*Tilia cordata*), obw. od 180 do 390 cm,
8. Grupa drzew – 8 Jarzęb brekinia (*Sorbus torminalis*), obw. 85 - 170 cm,
9. Grupa drzew – 6: Platan klonolistny - 2 drzewa obw. 290, 392 cm, Dąb szypułkowy (*Quercus robur*), obw. 511 cm, jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*) - 2 drzewa obw. 402, 454 cm, lipa drobnolistna (*Tilia cordata*) obw. 362 cm;
10. Lipa drobnolistna (*Tilia cordata*) obw. 356 cm,
11. Aleja – 307 drzew: Lipa drobnolistna (*Tilia cordata*) 183 drzewa, obw. od 220 do 365 cm, jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*) 39 drzew, obw. od 170 do 230 cm, Dąb szypułkowy (*Quercus robur*), 85 drzew, obw. od 220 do 380 cm,
12. Lipa drobnolistna (*Tilia cordata*), obw. 492 cm;
13. Grupa drzew – 6 Topola biała (*Populus alba*), obw. od 455 do 612 cm,
14. Wiąz szypułkowy (*Ulmus laevis*), obw. 310 cm;
15. Grusza (*Pyrus communis*), obw. 300 cm,
16. Lipa drobnolistna (*Tilia cordata*), obw. 320 cm,

Użytki ekologiczne

Na terenie gminy Wyrzysk znajdują się dwa użytki ekologiczne:

- **kategoria gruntu – bagno** - użytek ekologiczny o powierzchni 10,13 ha, obejmuje teren porośnięty cenną roślinnością turzycowo - trawiastą w formie kęp. Występują tu zbiorowiska roślinne rzadkie i bardzo rzadkich (z klasy Scheuchzerio - Cariatea fuscae), gatunki roślin objęte ochroną ścisłą: torfowiec błotny, torfowiec ząbkowany, pływacz drobny, pływacz zwyczajny, rosiczka okrągłolistna, bagno zwyczajne. Gatunki roślin objęte ochroną częściową, rzadkie rośliny naczyniowe i glony z „Czerwonej listy glonów zagrożonych w Polsce” (ramienica krucha). Jest to miejsce gnieźdzenia się ptaków wodno-błotnych. Obszar w całości położony jest w zasięgu Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Noteci.
- **kategoria gruntu – łąka** - użytek ekologiczny o powierzchni 1,33 ha. Łąka ze względu na zaniechanie koszenia straciła całkowicie charakter łąki. Obecnie obiekt znajduje się w dynamicznej fazie przemiany w nadrzeczne zbiorowisko okrajkowe o czym świadczy obecność następujących gatunków: kaniańka pospolita, chmiel zwyczajny, kielisznik zarosłowy, przytulia czepna, psianka słodkogórz, sadziec konopiasty itd. Niekwestionowanym przyrodniczym walorem obiektu jest brak gatunków synantropijnych. Ponadto łąka położona jest w strefie ochrony ścisłej.

3.8. Zasoby leśne

Lasy gminy Wyrzysk według danych GUS z 2013²³ roku zajmują łącznie powierzchnię 1989,10 ha, z czego 1784,10 ha stanowią lasy państwowe. Gminę charakteryzuje wskaźnik lesistości wynoszący 12,5%. Gatunkiem dominującym jest sosna. Pozostałe gatunki to: dąb, brzoza i olsza czarna. Lasy należą do dwóch nadleśnictw: Szubin i Kaczory.

3.9. System przyrodniczych obszarów chronionych

Na terenie objętym opracowaniem, ani w jego otoczeniu nie ma obiektów i terenów objętych ochroną na mocy przepisów prawa, zgodnie z treścią Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o *ochronie przyrody* (Dz.U. 2013 nr 0 poz. 627), na które realizacja któregośkolwiek z zadań mogłaby mieć wpływ.

Opracowana w 2008 roku inwentaryzacja miejsc cennych przyrodniczo „Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego”²⁴ wykazała na terenie gminy Wyrzysk występują ostoje ptasie o znaczeniu regionalnym:

- Dolina Noteci - jedno z najważniejszych w zachodniej Polsce miejsc gniazdowania ptaków wodno-błotnych. W obrębie woj. wielkopolskiego gniazduje m.in. bąk, bocian biały, łabędź niemy, gęgawa, błotniak stawowy, błotniak łąkowy, derkacz, żuraw, kulik wielki, rycyk. Żerowisko bielików, orlików krzykliwych, kani rudych i trzmielojadów gniazdujących poza doliną. Jedna z najważniejszych w Polsce tras migracyjnych ptaków. W czasie wędrówek na wielkopolskim odcinku doliny Noteci gromadzi się do około 250 bocianów białych, 1000 łabędzi niemych, 100 - 150 łabędzi czarnodziobych, 300 - 400 łabędzi krzykliwych, 15 000 - 20 000 gęsi zbożowych i białoczelnych, 2500 świstunów, 50 bielików, 4000 żurawi, 3500 łysek, 10 000 czajek.

Na terenie gminy zlokalizowany jest **rezerwat przyrody Zielona Góra**. Jest to rezerwat leśny o powierzchni 96,09 ha położony jest w kompleksie lasów pokrywających Dębową Górę koło Osieka n/Notecią, należących do leśnictwa Zielona Góra w Nadleśnictwie Kaczory. Zo-

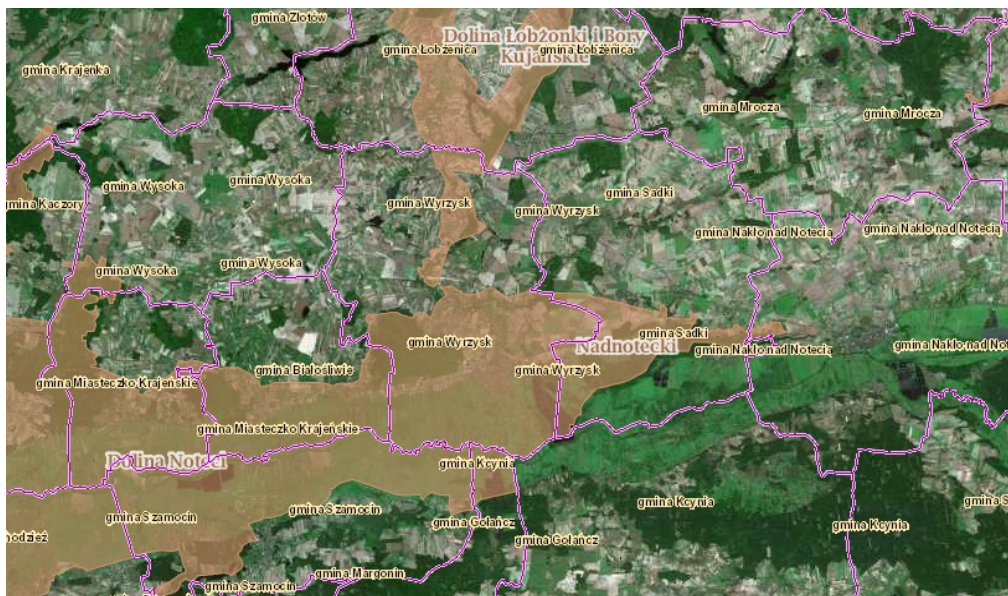
²³ Gmina miejsko-wiejska Wyrzysk. Statystyczne Vademecum Samorządowca. Urząd Statystyczny w Poznaniu. 2014.

²⁴ Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego. P. Wylęgała, S. Kuźniak, P. T. Dolata, Przygotowano na zlecenie Wielkopolskiego Biura Planowania Przestrzennego, Poznań, 2008.

stał powołany na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 4 listopada 1968 r. Celem ochrony jest zachowanie fragmentu lasu dębowo - grabowego o cechach naturalnych z licznymi drzewami pomnikowymi, stanowiska roślin chronionych, urozmaiconą i atrakcyjną krajobrazowo rzeźbą terenu oraz elementy kultury materialnej. Z roślin rzadkich i chronionych występuje tutaj: lilia złotogłów, wawrzynek wilczełyko, kruszczyk szerokolistny, przytulia leśna, turówka leśna, kostrzewa różnolistna.

Obszar chronionego krajobrazu Dolina Łobżonki i Bory Kujańskie – obszar leży w całości na Pojezierzu Krajeńskim, obejmuje znaczny obszar leśny (Bory Kujańskie), łącznie o powierzchni 17 240 ha (w tym 1025 ha na terenie Gminy Wyrzysk (dane obliczeniowe z Wielkopolskiego Biura Planowania Przestrzennego)), który obfituje w liczne rzadkie w regionie i kraju rośliny status - Rozporządzenie nr 5/98 Wojewody Piłskiego z 15 maja 1998 r., Miejsce publikacji: Dz. Urz. Woj. Pił. Oznaczenie Dziennika Urzędowego: (Dz. Urz. Woj. Pił. Nr 13, poz. 83) oraz obowiązujące rozporządzenie nr 1/08 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 4 stycznia 2008 r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu „Dolina Łobżonki i Bory Kujańskie” (Dz. Urz. Woj. Wlkp. nr 7, poz. 138).

Obszar chronionego krajobrazu Dolina Noteci - obejmuje części Doliny Noteci (Kotliny Gorzowskiej) oraz części Pojezierza Chodzieskiego; stanowi ważną ostoję ptaków oraz trasę migracji - Rozporządzenie nr 5/98 Wojewody Piłskiego z 15 maja 1998 r. Miejsce publikacji: Dz. Urz. Woj. Pił. Oznaczenie Dziennika Urzędowego: (Dz. Urz. Woj. Pił. Nr 13, poz. 83) oraz obowiązujące rozporządzenie nr 25/07 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 31 października 2007 r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu „Dolina Noteci” (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 170, poz.3714).

Rysunek 3. Mapa obszarów chronionego krajobrazu.

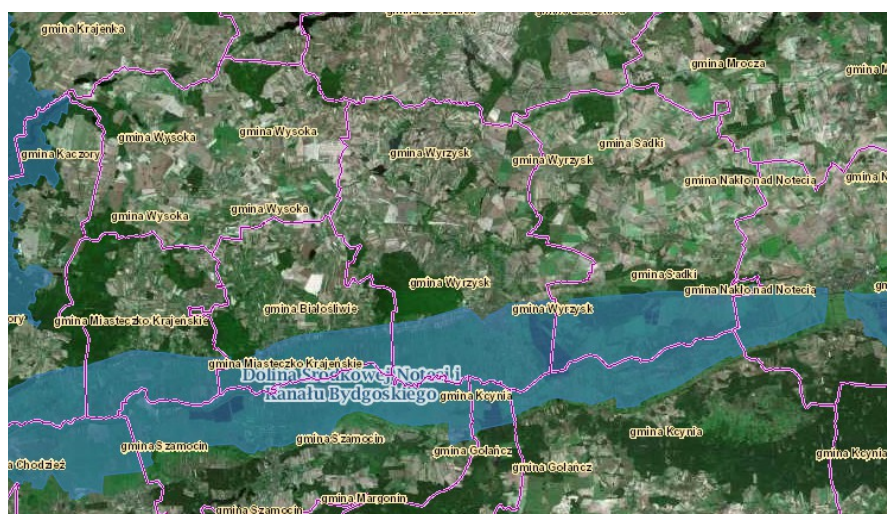
NATURA 2000

W zależności od głównego celu ochrony wyróżniamy dwa typy obszarów Natura 2000, których celem jest ochrona cennych pod względem przyrodniczym i zagrożonych składników różnorodności biologicznej:

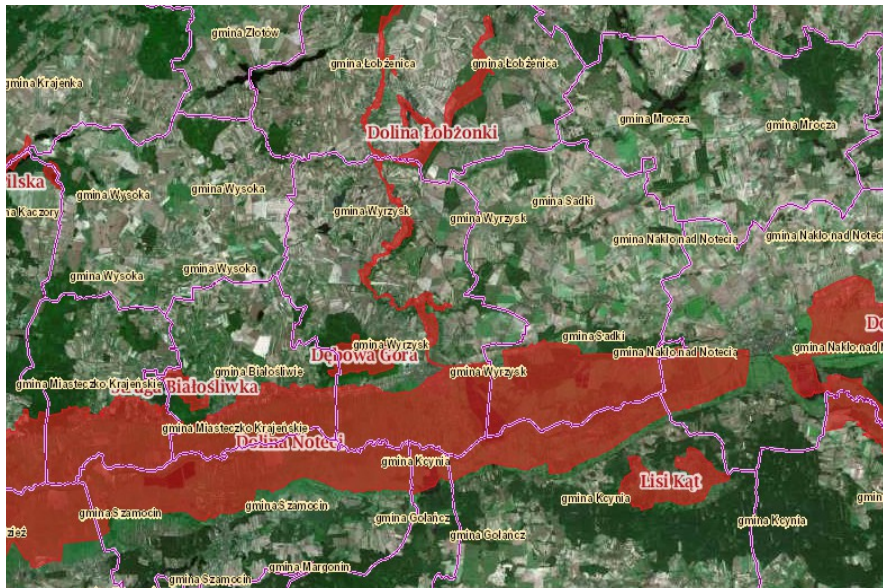
1. **Obszary Specjalnej Ochrony**, w skrócie **OSO** (*Special Protection Areas*) to ostoje tworzone ze względu na występowanie w nich gatunków ptaków wymienionych w **Załączniku I Dyrektywy Ptasiej**, lista obszarów na terenie Polski została ogłoszona w formie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 229, poz. 2313, zm.); lista po ostatniej noweli obejmuje 141 obszarów;

2. **Specjalne Obszary Ochrony**, w skrócie **SOO** (*Special Areas of Conservation*), które powołuje się dla ochrony siedlisk wymienionych w **Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej** lub/i gatunków roślin i zwierząt wymienionych w **Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej**. Obszary OSO i SOO są od siebie niezależne – w niektórych przypadkach ich granice mogą się pokrywać, lub być nawet identyczne. Dotychczas nie ogłoszono listy obszarów na terenie Polski w dokumencie rangi aktu prawnego.
3. **obszary mające znaczenie dla Wspólnoty** – projektowane specjalne obszary ochrony siedlisk, zatwierdzone przez Komisję Europejską w drodze decyzji, który w regionie biogeograficznym, do którego należy, w znaczący sposób przyczynia się do zachowania lub odtworzenia stanu właściwej ochrony siedliska przyrodniczego lub gatunku będącego przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także może znacząco przyczynić się do spójności sieci obszarów Natura 2000 i zachowania różnorodności biologicznej w obrębie danego regionu biogeograficznego; w przypadku gatunków zwierząt występujących na dużych obszarach obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty jest obszar w obrębie naturalnego zasięgu takich gatunków, charakteryzujący się fizycznymi lub biologicznymi czynnikami istotnymi dla ich życia lub rozmnażania.

Na terenie gminy Wyrzysk znajduje się obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego PLB300001, obszar mający znaczenie dla Wspólnoty: Dębowa Góra PLH300055, Dolina Łobżonki PLH300040 oraz Dolina Noteci PLH300004. Schemat lokalizacji obszarów chronionych Natura 2000 względem gminy przedstawiają poniższe rysunki.

Rysunek 4. Obszary ptasie Natura 2000. Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Rysunek 5. Obszary siedliskowe Natura 2000. Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Dolina Śródkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego PLB300001

Obszar obejmuje pradolinę rzeczną o zmiennej szerokości od 2 do 8 km, która ma tu przebieg równoleżnikowy. Od północy obszar graniczy z wysoczyzną Pojezierza Krajeńskiego - maksymalne deniwelacje pomiędzy dnem doliny a skrajem wysoczyzny dochodzą tu do 140 m. Od południa pradolina jest ograniczona piaszczystym Tarasem Szamocińskim, zajęтым w znacznej mierze przez lasy, stykającym się z krawędzią Pojezierza Chodzieskiego. Znaczne części pradoliny zostały zmeliorowane i prowadzona jest na nich gospodarka łąkowa. W kilku miejscach pradoliny założono stawy rybne, na których prowadzona jest intensywna hodowla ryb - stawy Antoniny, Smogulec, Ostrówek, Występ i Ślesin. Zachodnia część pradoliny, objęta przez obszar, jest obecnie doliną Noteci. Część wschodnia jest doliną żeglownego Kanału Bydgoskiego, wybudowanego w końcu XVIII w., łączącego dorzecza Odry i Wisły.

Dolina śródkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego jest ważną ostoją ptaków związanych z siedliskami szerokiej doliny rzecznej pokrytej łąkami i mokradłami dość mocno przekształconymi w wyniku działalności człowieka. Jest to największa w kraju ostoja lęgowa podrózniczka *Luscinia svecica* (250–280 par lęgowych, ponad 20% ogólnokrajowej populacji lęgowej). Na uwagę zasługuje także stosunkowo znaczna liczebność gniazdujących tu populacji krakwy *Anas strepera* (32–39 par lęgowych, ponad 1% ogólnokrajowej populacji lęgowej), derkacza *Crex crex* (122 odżywiających się samców), kulika wielkiego *Numenius arquata* (10–12 par lęgowych, ok. 2% ogólnokrajowej populacji lęgowej) i rycyka *Limosa limosa* (11–16 par lęgowych) oraz dziwoni *Carpodacus erythrinus* (200 par, ok. 2% krajowej populacji). Omawiany obszar leży w obrębie ważnego w skali kraju szlaku przelotów ptaków wodno-błotnych, wiodącego wzdłuż korytarza ekologicznego, jaki tworzy dolina Noteci. Liczebność zgrupowań ptaków wodnoblotnych zatrzymujących się tu w okresie migracji sięga 28 000–35 000 osobników. Spotykane na terenie obszaru migrujące populacje łabędzia czarnodziobego *Cygnus columbianus* (550–600 osobników), łabędzia krzykliwego *Cygnus cygnus* (650–700 osobników), gęsi zbożowej *Anser fabalis* (co najmniej 10 000 osobników) i gęsi białoczelnej *Anser albifrons* (co najmniej 12 000 osobników) należą do najliczniejszych w kraju, podobnie jak zgrupowania żurawia *Grus grus* (do 6650 osobników) podczas odbywających się tu jesiennych zlotowisk.

W obrębie obszaru znajdują się 2 ostoje ptaków o randze europejskiej: E37 (Stawy Ostrówek i Smogulec) i E38 (Stawy Ślesin i Występ). Występuje co najmniej 18 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 8 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla około 10% populacji krajowej (C6) podróżniczka (PCK); co najmniej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków ptaków: bielik (PCK) i kania czarna (PCK); w stosunkowo wysokiej liczebności (C7) występują kania ruda i błotniak stawowy. W okresie wędrowek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrowskiego (C2) łabędzia czarnodziobego; stosunkowo duże koncentracje (C7) osiąga siewka złota.²⁵

Dębowa Góra PLH300055

Ostoją obejmuje wyniesione formy moreny, zbiorniki wodne i torfowisko przejściowe oraz drobne ciekich uchodzące do Noteci. Jest to obszar usytuowany w granicach mezoregionu Pojezierza Krajeńskiego, należący do regionu kujawsko-pomorskiego, podprovincji Pojezierza Południowopomorskiego. Lokalnie jest silnie zróżnicowany morfologicznie, odznacza się dużymi różnicami wysokości względnej (od ok. 65 do 192 m n.p.m). Najwyższym położonym punktem jest Dębowa Góra o wysokości 192 m n.p.m. Spływające wody polodowcowe doprowadziły do powstania licznych wąwozów rozcinających morenę czołową. Gleby są zróżnicowane. Na wysoczyźnie przeważają gleby płowe, mniej jest gleb brunatnych, stagnoglejowych i deluwialnych. Z tego terenu została po raz pierwszy stwierdzona obecność gleb o charakterze vertisoli (Nowiński 2004). Jest to nowy dla Polski typ gleb. Obecne są także gleby organiczne - torfy o różnym stopniu mineralizacji. We wschodniej części znajduje się rezerwat Zielona Góra o dobrze udokumentowanych walorach przyrodniczych. W planowanej ostoi zdecydowanie przeważają ekosystemy leśne, głównie grądy. Znikome powierzchnie stanowią kwaśna dąbrowa, kwaśna buczyna oraz łągi i żyzny ols. Pewien udział powierzchniowy mają leśne zbiorowiska zastępcze: głównie z sosną pospolitą, świerkiem oraz modrzewiem. W kompleksie leśnym występują niewielkie nisze źródliskowe. Siedliska higrofilne i wodne z podłożem organicznym zlokalizowane są w północnej części badanego terenu. Stwierdzono tam zarówno lasy bagienne (ols i łąg jesionowo-olszowy), jak i bardzo trudno dostępne torfowisko przejściowe. Obecne są także eutroficzne zbiorniki wodne z łąkami ramienicowymi i płatami nymfeidów oraz astatyczne, podlegające procesowi zarastania. Na skraju lasu, na granicy obszaru Natura 2000, stwierdzono płaty świeżej łąki rajgrasowej i fragmenty muraw. W bezpośrednim sąsiedztwie planowanej ostoi znajdują się drzewostany sosnowe.

W obrębie ostoi zidentyfikowano 12 typów siedlisk przyrodniczych ujętych w załączniku I dyrektywy siedliskowej (w tym 1 priorytetowy). Szczególnie wartościowym elementem tego obszaru są dobrze zachowane płaty różnorodnych zbiorowisk leśnych (Ribo nigri-Alnetum, Fraxino-Alnetum, Querco-Ulmetum minoris, Calamagrostio-Quercetum, Galio sylvatici-Carpinetum (dominujące powierzchniowo i reprezentujące szerokie spektrum różnych podzespołów. W obrębie rolniczego krajobrazu Pojezierza Krajeńskiego jest to jeden z większych, w dużym stopniu naturalnych kompleksów lasów liściastych. Odnaleziono płaty 25 zespołów roślinnych zagrożonych w regionie. Poza zbiorowiskami lasów liściastych są to ugrupowania wodne, szuwarowe, użytków zielonych, ziołoroślowe i zaroślowe. Na analizowanym obszarze stwierdzono stanowiska 28 gatunków roślin naczyniowych objętych ochroną prawną, bądź zagrożonych w skali regionalnej lub kraju. Część powyższych stanowisk znana jest z literatury i nie została potwierdzona w trakcie tegorocznych badań. W obrębie świata zwierząt z gatunków dyrektywowych zanotowano Triturus cristatus. Z innych, na szczególną uwagę zasługuje stanowisko Hyla arborea. Omawiany teren cechuje się ponadto bardzo dużymi walorami krajobrazowymi. Zlokalizowany jest w zróżnicowanym krajobrazie cechującym się dużymi różnicami wysokości względnej (ponad 100 m). W obrębie charakteryzowanego obszaru znajduje się cmentarz ewangelicki z przełomu XIX i

²⁵ Standardowy formularz danych – Natura 2000. Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego

XX wieku oraz stanowisko archeologiczne nr 14, nr ewidencyjny AZP 37-31/137 - ślad osadniczy, przypuszczalnie z okresu neolitu.²⁶

Dolina Łobzonki PLH300040

Obszar chroni rzekę Łobzonkę (Łobzonkę) wraz z fragmentami dopływów - Lubczą i Orlą oraz tereny do nich przyległe, stanowiąc jeden z najcenniejszych obszarów przyrodniczych na Krajinie (Pojezierzu Krajeńskim). Osią obszaru jest około 60 kilometrowa dolina rzeki Łobzonki od okolic Białobłocia i Lutówka aż po dolinę rzeki Noteć (poniżej Osieka n/Not). W rzekach dominuje żwirowo-piaszczysty charakter dna i żwawy nurt nawiązujący do rzek podgórskich. Ostoję wyróżnia obecność bogatych florystycznie, właściwie wykształconych łąk w odmianie krajeńskiej oraz znaczne powierzchnie ekstensywnie użytkowanych łąk. Cechą ostoi jest bogactwo w siedliska i gatunki z załączników I i II Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz rola korytarza ekologicznego o znaczeniu ponadregionalnym.

Obszar wyróżnia się obecnością aż 21 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Jest szczególnie istotny dla ochrony żyznych postaci lasów, zwłaszcza łąk środkowoeuropejskich Galio sylvatici-Carpinetum w odmianie krajeńskiej, chronionych w części w północnej części obszaru w rezerwach przyrody "Gaj Krajeński" i "Dęby Krajeńskie". W obszarze znajdują się także żyzne buczyny pomorskie Galio odorati-Fagetum, których płyty podlegają ochronie w rezerwacie "Buczyna". W tego typu lasach występują chrząszcze pachnica dębowa (*Osmoderma eremita*) oraz jelonek rogacz (*Lucanus cervus*). Osią obszaru jest jednak rzeka Łobzonka wraz z fragmentami dopływów - Lubczą i Orlą. Rzeki w różnych fragmentach zawierają siedliska charakterystyczne dla tzw. rzek włosienicznikowych. Spotkać w nich można, choć coraz rzadziej, strunowca - minoga strumieniowego *Lampetra planeri*. Także, w szczególności w Łobzonce, występuje niezwykle liczna populacja małża skójki gruboskorupowej (*Unio crassus*). W dolinach rzek najbardziej znamienne są łąki o zwykle ekstensywnej formie użytkowania. W ich obrębie, poza rzadkimi elementami flory, występuje motyl czerwończyk nieparek (*Lycaena dispar*) oraz związana z rzekami ważka trzepla zielona (*Ophiogomphus cecilia*). Rzeki przepływają przez kilka jezior eutroficznych, a Łobzonce towarzyszą niewielkie starorzecza. Znamienne są również dobrze zachowane i zróżnicowane łąki olszowe. Na zboczach dolin rzecznych występują niekiedy murawy kserotermiczne. Istotną rolę siedliskotwórczą pełnią ekosystemy torfowisk mszarnych, borów i brzeziny bagiennych bagiennych (w części chronionych w rezerwacie "Lutowo"), jak i jezior dystroficznych. W ekosystemach tych występuje szereg gatunków zagrożonych i/lub chronionych w skali kraju oraz rzadkich w regionie. W dolinach rzek, bądź w strefach brzegowych niektórych jezior ramienicowych, można znaleźć torfowiska nakredowe i młaki, w obrębie których występują storczyk lipiennika *Loesela Liparis loeselii* i mech sierpowiec błyszczący *Drepanocladus vernicosus* (= *Hamatocaulis vernicosus*).²⁷

Dolina Noteci PLH300004

Obszar obejmuje fragment doliny Noteci między miejscowością Wieleń a Bydgoszczą. Obszar jest w dużej części zajęty przez torfowiska niskie, z fragmentami zalewowych łąk i trzcinowisk, z enklawami zakrzewień i zadrzewień. Na zboczach doliny znajdują się płyty muraw kserotermicznych. W okolicach Goraja, Pianówki i Góry oraz Ślesina występują kompleksy buczyn i dąbrów, w tym m. in. siedlisk przyrodniczych: ciepłolubnej dąbrowy i mieszanych lasów zboczowych. Teren przecinają kanały i rowy odwadniające. Liczne są starorzecza i wypełnione wodą doły potorfowe. Miejscami występują rozległe płyty łągów. Łąki są intensywnie użytkowane.

²⁶ Standardowy formularz danych – Natura 2000. Dębowa Góra

²⁷ Standardowy formularz danych – Natura 2000. Dolina Łobzonki

Obszar obejmuje bogatą mozaikę siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (16 rodzajów), z priorytetowymi lasami łągowymi i dobrze zachowanymi kompleksami łąkowymi, choć łącznie zajmują one poniżej 20% powierzchni obszaru. Notowano tu też 8 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. W okolicach Nakła na początku XX w. występowała bogata populacja *Coenagrion ornatum*. Rekomenduje się jego restytucję na tym terenie. Obszar częściowo pokrywa się z ważną ostoją ptasią o randze europejskiej E-33. Ostoja jest też ważnym korytarzem ekologicznym o randze międzynarodowej.

Na w/w obszarze obowiązuje plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 28 kwietnia 2014r., w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Noteci PLH300004 (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2014r., poz. 2924).²⁸

3.10. Klimat akustyczny

Na klimat akustyczny gminy wpływają wszelkie układy komunikacyjne oraz rozmieszczenie przemysłu i osiedli mieszkaniowych. Na terenie gminy Wyrzysk głównymi źródłami hałasu, stanowiącymi uciążliwość dla środowiska i ludzi może być hałas związany z ruchem komunikacyjnym na drodze nr 10 Piła – Wyrzysk – Nakło nad Notecią, oraz drogami wojewódzkimi nr 194 Wyrzysk – Gołańcz - Morakowo i nr 242 Więcbork - Falmierowo.

W przypadku hałasów pochodzących od dróg i linii kolejowych dopuszczalny poziom hałasu dla wskaźnika długookresowego LDWN (poziom dziennie-wieczorno-nocny) wynosi – w zależności od przeznaczenia terenu – od 50 dB do 70 dB, natomiast dla wskaźnika LN (długookresowy poziom hałasu w porze nocy) od 45 dB do 65 dB. W odniesieniu do pojedynczej doby ustalono wartość dopuszczalną równoważnego poziomu hałasu LAeqD w porze dnia równą od 50 dB do 68 dB, natomiast wartość równoważnego poziomu hałasu w porze nocy (LAeqN) wynosi od 45 dB do 60 dB.

W roku 2013 na terenie powiatu pilskiego WIOŚ prowadził pomiary poziomów hałasu komunikacyjnego w miejscowości Grabówno w 1 punkcie pomiarowym. Punkt ten został wytypowany jako punkt długookresowego pomiaru hałasu. Badania prowadzono w dwóch cyklach pomiarowych – wiosną i jesienią, w dni powszednie oraz podczas weekendów. Źródłem hałasu były pojazdy poruszające się wzdłuż drogi krajowej nr 10. Obliczone przybliżone wartości wskaźników długookresowych wynoszą:

- poziom dziennie-wieczorno-nocny: LDWN = 75,3 dB,
- długotrwały poziom hałasu w porze nocy: LN = 68,1 dB.

Jak wynika z przedstawionych danych wartość długookresowego wskaźnika poziomu hałasu dla pory dziennie-wieczorno-nocnej LDWN została przekroczona o 11,3 dB, natomiast wartość długookresowego poziomu hałasu w porze nocnej LN została przekroczona o 9,1 dB.

W roku 2010 w ramach generalnego pomiaru ruchu Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich przeprowadził pomiar natężenia ruchu na drogach wojewódzkich. Żaden z punktów kontrolnych nie był zlokalizowany na terenie gminy Wyrzysk.

3.11. Zabytki i zasoby dziedzictwa kulturowego, krajobraz kulturowy

Na terenie gminy Wyrzysk znajdują się historyczne obiekty objęte ochroną prawną i wpisane do rejestru zabytków²⁹. Są to zarówno obiekty kubaturowe jak i historyczne układy urbanistyczne. W gminnej ewidencji znajduje się 285 zabytków z czego 12 wpisanych jest do rejestru zabytków:

- 1) Auguścín - park dworski, k. XIX, nr rej. A-389 z 28.03.1981;

²⁸ Standardowy formularz danych – Natura 2000. Dolina Noteci

²⁹ Program Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Wyrzysk na lata 2010 – 2013

- 2) Bagdad - zespół pałacowy, 2 poł. XIX, nr rej. A-325 z 13.01.1981, w tym: dwór, park;
- 3) Bąkowo - zespół stopnia wodnego „Krostkowo nr 11” na rz. Noteć, 1912-1914, nr rej. 588/Wlkp/A z 15.01.2008, w tym: śluza skarpowa, jaz koźłowo-iglicowy
- 4) Dąbki - zespół pałacowo-parkowy, 2 poł. XIX/XX, nr rej. A-387 z 14.01.1981: pałac, stajnia, park, nr rej. A-401 z 7.05.1981;
- 5) Falmierowo - park dworski, poł. XIX, nr rej.: A-314/14 z 19.08.1977;
- 6) Glesno - zespół kościoła par. p.w. św. Jadwigi, XIX-XX, nr rej.: A-797 z 03.11.1997, w tym: kościół, kaplica grobowa Chłapowskich, cmentarz przykościelny, ogrodzenie;
- 7) Glesno - zespół dworski, XVIII-XIX, w tym: dwór, nr rej.: A-382 z 30.12.1980, park, nr rej.: A-400 z 07.05.1981;
- 8) Kosztowo - kościół par. p.w. św. Anny, nr rej.: A-185 z 01.12.1969;
- 9) Kosztowo - park dworski, poł. XIX, nr rej.: A-315 z 19.08.1977;
- 10) Rzęszkowo - zespół pałacowy, poł. XIX: pałac, nr rej.: A-525 z 27.08.1985, park, nr rej.: A-798 z 15.12.1997;
- 11) Wyrzysk - zespół kościoła parafialnego p.w. św. Marcina Bpa, Plac Wojska Polskiego, nr rej.:653/Wlkp/A z 05.05.2008: kościół, 1858-1861, rozbud. po 1948, 23 cmentarz przykościelny, plebania, 1844, ogród plebański;
- 12) Wyrzysk - bożnica, ul. Pocztowa, 1860, nr rej.: A-761 z 30.12.1994.

3.12. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji założeń Strategii.

Przewidywanie zmian w środowisku jest trudne, ponieważ zmiany te zależą od dużej liczby zmiennych, czynników i to nie tylko przyrodniczych, np. czasu, uczestników, aktualnej i zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej, trendów itp.

Niemniej istotnym elementem oceny, na ile przewidywane działalności wpłyną na poszczególne aspekty środowiska, jest także tzw. „opcja zerowa”, czyli prognoza, w jakim kierunku zmieniłoby się środowisko w przypadku braku realizacji planowanych działań. Jak pokazuje praktyka, często bardzo mylnie przyjmuje się, że nie podejmowanie działań, ma charakter prośrodowiskowy.

Tymczasem częste są sytuacje, gdy planowane działania pozwalają na porządkowanie struktur i procesów, a osiągane efekty pośrednio i bezpośrednio niosą korzyści środowiskowe. Należy także zaznaczyć, że nie tylko działania stricte prośrodowiskowe przyczyniają się do osiągnięcia wymaganych norm jakości środowiska, ale również działania z zakresu rozwoju technologii służącej efektywnej gospodarce, energooszczędności i ochronie środowiska w poszczególnych gałęziach przemysłu, a także działania nastawione na rozwój szeroko pojętego szkolnictwa. Z reguły osoby z wykształceniem, posiadające pracę mają większą świadomość ekologiczną.

Wnikliwa ocena wpływu na środowisko, w tym na zdrowie i życie ludzi działań zaplanowanych w projekcie SRG została przeprowadzona w rozdziale 5 niniejszej Prognozy. Poniżej przedstawiono przewidywania związane z brakiem realizacji projektu Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk, co może przynieść następujące skutki:

negatywne dla środowiska i mieszkańców

- zagrożenie dla stanu jakości wód i gleby (wzrost ilości ścieków nieoczyszczonych odprowadzanych bezpośrednio do gleby lub rzeki) w związku z brakiem uzbrojenia terenów inwestycyjnych, z czym jest związana także rozbudowa/budowa sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, w tym kanalizacji deszczowej a także nieprawidłowego gospodarowania odpadami. Brak realizacji kierunku działań tj.: Rozwój i modernizacja instalacji służących poprawie stanu środowiska);
- wzrost bezrobocia, a co za tym idzie - marginalizacja społeczna, ubożenie społeczeństwa i pogorszenie ich zdrowia (przede wszystkim brak realizacji kierunków działań: Aktywna promocja gminy i jej walorów; Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości; Rozwój nowoczesne-

go rolnictwa; Zwiększenie dostępności do nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych; Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego);

- wzrost zachowań patologicznych (np. dewastacja terenów zielonych), wynikająca z braku świadomości ekologicznej, niewystarczającego stanu rozwoju edukacji (przede wszystkim brak realizacji kierunków rozwoju tj.: Podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców; Podejmowanie działań na rzecz integracji społeczności lokalnej; Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej i sportowej);

- wzrost emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego w związku z brakiem działań podejmowanych w związku z modernizacją energetyczną budynków (brak realizacji kierunku działań tj.: Ograniczenie niskiej emisji na obszarze gminy i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii);

- brak rozwoju i wykorzystania niskoemisyjnego transportu, w tym opóźnienia w zapewnieniu komfortowej obsługi korzystania ze zbiorowej komunikacji, a także brak elementów infrastruktury promującej transport niskoemisyjny, w tym rowerowego i pieszego oraz brak systemu ścieżek rowerowych wymusza na mieszkańcach intensywne wykorzystywanie indywidualnych środków transportu, co przyczynia się do pogorszenia klimatu akustycznego i jakości powietrza atmosferycznego (głównie brak realizacji kierunków działań, tj.: Poprawa systemu komunikacyjnego w gminie; Rewitalizacja społeczna i infrastrukturalna gminy Wyrzysk; Zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby turystyki i rekreacji; Kreowanie nowych atrakcji turystycznych w oparciu o istniejące zasoby przyrodnicze, historyczne i kulturowe);

- dalsza dekapitalizacja struktur mieszkaniowych powodująca pogorszenie się warunków życia mieszkańców (brak realizacji kierunku tj.: Wspieranie rozwoju organizacji i stowarzyszeń i budowa społeczeństwa obywatelskiego);

- dalsze uciążliwości związane z niebezpieczeństwem i hałasem komunikacyjnym występujące na drogach posiadających zły stan nawierzchni (głównie brak realizacji kierunków tj.: Poprawa systemu komunikacyjnego w gminie; Rewitalizacja społeczna i infrastrukturalna gminy Wyrzysk);

- ograniczenie rozwoju turystycznego gminy (brak realizacji kierunków działań tj.: Wspieranie rozwoju infrastruktury obsługi ruchu turystycznego; Ochrona walorów i zasobów środowiska naturalnego).

pozytywnymi skutkami braku realizacji strategii dla środowiska i mieszkańców mogą okazać się:

- ograniczenie groźby lokalizowania na terenie gminy zakładów będących potencjalnymi emitarami zanieczyszczeń powietrza, wód, powierzchni ziemi (istnieje pewne potencjalne zagrożenie, że w szczególności promocja gospodarcza mogą przyczynić się do lokalizacji uciążliwych zakładów);

- zmniejszenie zagrożenia spowodowanego intensyfikacją wykorzystania walorów przyrodniczych, polegającego na penetracji terenów cennych przyrodniczo;

- ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza pochodzących ze spalin samochodowych (zakłada się, że inwestycje w rozbudowę/modernizację infrastruktury drogowej przyczyniają się do zwiększenia ruchu pojazdów na drogach).

Analizując zapisy poszczególnych celów strategicznych następnie operacyjnych oraz przypisanych do nich kierunków działań w tym zadań (określonych w Strategii), należy podkreślić, że mają one charakter prospołeczny, a także w większości prośrodowiskowy. W ujęciu ogólnym, w przypadku odstąpienia od realizacji Strategii nie będzie postępowała kompleksowa poprawa jakości życia mieszkańców.

Reasumując należy stwierdzić, że pożądanym z punktu widzenia środowiska i zdrowia ludzi jest doprowadzenie do realizacji działań zapisanych w dokumencie Strategii.

3.13. Analiza i ocena istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia projektu Strategii, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody

Przeprowadzona dla potrzeb niniejszej prognozy analiza uwarunkowań, w tym również informacje zawarte we wcześniej sporządzonej prognozie oddziaływania na środowisko do Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2014-2020 oraz Wielkopolska 2020. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2020, pozwalają na określenie kluczowych problemów środowiskowych. Przede wszystkim problemy i sytuacje konfliktowe wynikające z różnych form działalności antropogenicznej na obszary chronione i obszary ważne ekologicznie, nie objęte ochroną. Dotyczą również różnych rodzajów emisji i działalności gospodarczych mogących mieć wpływ na zdrowie i życie ludzi.

Zidentyfikowanie problemów w zakresie ochrony środowiska ma umożliwić ocenę adekwatności zaplanowanych działań w ramach Strategii, do występujących na terenie obszaru rzeczywistych potrzeb.

Analiza i ocena istniejących problemów ochrony środowiska:

☞ Powietrze atmosferyczne

Na podstawie analizy stanu aktualnego jakości powietrza zidentyfikowano problemy w osiągnięciu wymaganych ustawowo standardów jakości powietrza, pod kątem ochrony ludzi jak i roślin. W wyniku badań stwierdzono przekroczenia stężeń ozonu, pyłu PM10, PM2,5, arsenu oraz benzo(a)pirenu. Jedną z podstawowych przyczyn przekroczeń poziomów dopuszczalnych i docelowych dla większości zanieczyszczeń jest spalanie paliw stałych w indywidualnych systemach grzewczych oraz emisja pochodząca z transportu samochodowego.

W celu poprawy jakości powietrza w obszarach, gdzie występują najwyższe stężenia zanieczyszczeń, należy prowadzić działania, mające na celu osiągnięcie poziomów wymaganych przepisami prawa. Główne zadania koncentrują się na eliminowaniu, bądź redukcji, tzw. „niskiej emisji”, czyli emisji pochodzącej z indywidualnych systemów grzewczych, poprzez podłączanie gospodarstw domowych do sieci ciepłowniczych lub wymianę niskosprawnych urządzeń grzewczych na niskoemisyjne np. gazowe, olejowe. Duży nacisk kładzie się również na działania związane z modernizacją energetyczną obiektów, zwiększone wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. W celu minimalizacji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza przez transport samochodowy należy prowadzić działania redukujące emisję z tym związaną poprzez remonty dróg oraz czyszczenie dróg (zwłaszcza na mokro) w celu redukcji emisji wtórnej pyłu do powietrza, a także poprzez wspieranie rozwoju komunikacji rowerowej i pieszej, czy też rozwój przyjaznej komunikacji zbiorowej. Niezbędne jest również prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnych dla mieszkańców obszaru w zakresie przyczyn i skutków (zwłaszcza zdrowotnych) zanieczyszczeń powietrza.

Wyżej wymienione wytyczne będą realizowane przede wszystkim w ramach kierunków rozwoju Ograniczenie niskiej emisji na obszarze gminy i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii; Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej i sportowej oraz Poprawa systemu komunikacyjnego w gminie.

☞ Wody

Długość sieci wodociągowej przewyższa znacznie długość sieci kanalizacyjnej, co stwarza ryzyko zanieczyszczenia środowiska ściekami nieprawidłowo gromadzonymi bądź niewystarczająco oczyszczonymi. Sytuacja taka jest sukcesywnie poprawiana dzięki realizacji projektów dofinansowanych z UE. Do poprawy stanu jakości wód przyczyni się z pewnością wykonanie odpowiedniego uzbrojenia terenów inwestycyjnych.

Wyżej wymienione wytyczne będą realizowane przede wszystkim w ramach przede wszystkim kierunku rozwoju Rozwój i modernizacja instalacji służących poprawie stanu środowiska.

ⓂⓄ Hałas

Z przeprowadzonej analizy dotyczącej zagrożenia środowiska hałasem wynika, że Naa terenie omawianego obszaru podstawowym źródłem hałasu jest komunikacja. Pozostałe przyczyny uciążliwości akustycznej mają charakter lokalny i związane są z zakładami produkcyjnymi, obiektami handlowymi i usługowymi.

Na terenie gminy Wyrzysk głównymi źródłami hałasu, stanowiącymi uciążliwość dla środowiska i ludzi może być hałas związany z ruchem komunikacyjnym na drodze nr 10 Piła – Wyrzysk – Nakło nad Notecią, oraz drogami wojewódzkimi nr 194 Wyrzysk – Morakowo i nr 242 Więcbork - Falmierowo.

Przeciwdziałać temu zjawisku będzie prowadzenie działań (podczas realizacji inwestycji drogowych) polegających min. na ograniczaniu prędkości ruchu, wymianie nawierzchni na nawierzchnię o dobrych parametrach akustycznych, tworzenie stref uspokojonego ruchu, budowa ekranów akustycznych, modernizacja torowisk, wspieranie komunikacji rowerowej, rozwój przyjaznej komunikacji zbiorowej itp.

Wyżej wymienione wytyczne będą realizowane przede wszystkim w ramach kierunków tj.: *Poprawa systemu komunikacyjnego w gminie; Wspieranie rozwoju infrastruktury obsługi ruchu turystycznego.*

ⓂⓅ Powierzchnia ziemi, krajobraz

Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obszarów gminy oraz odnowa obszarów zielonych przyczyni się do zachowania dobrego stanu zasobów środowiska oraz pozytywnie wpłynie na poprawę krajobrazu.

Wyżej wymienione wytyczne będą realizowane przede wszystkim w ramach następujących kierunków działań.: *Ochrona walorów i zasobów środowiska naturalnego; Zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby turystyki i rekreacji oraz Rewitalizacja społeczna i infrastrukturalna gminy Wyrzysk.*

ⓂⓆ Bioróżnorodność, obszar chronione w tym Natura 2000

Realizacja zadań związanych w szczególności z promocją turystyczną, może stanowić pewne potencjalne zagrożenie w związku ze wzmożeniem ruchu turystycznego, zachęconego poprzez promocję turystyczną do odwiedzenia obszarów cennych przyrodniczo. W efekcie m.in. rozwoju komunikacji i turystyki wzrasta ilość pojawiających się gatunków obcych (rozprzestrzenianie się gatunków inwazyjnych wzdłuż dróg i szlaków).

Wyżej wymienione wytyczne będą realizowane przede wszystkim w ramach kierunku tj.: *Ochrona walorów i zasobów środowiska naturalnego; Zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby turystyki i rekreacji; Kreowanie nowych atrakcji turystycznych w oparciu o istniejące zasoby przyrodnicze, historyczne i kulturowe.*

ⓂⓇ Gospodarka odpadami

W zakresie gospodarki odpadami bardzo niekorzystnym zjawiskiem jest wciąż przewaga składowania odpadów komunalnych nad innymi metodami przetwarzania tj. odzyskiem odpadów. Najistotniejszą potrzebą w zakresie uporządkowania gospodarki odpadami jest zorganizowanie selektywnego odbierania odpadów komunalnych od mieszkańców w całym rejonie, przynajmniej frakcji: papieru i tektury, szkła, tworzyw sztucznych, odpadów

ulegających biodegradacji, odpadów niebezpiecznych (przeterminowane leki, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny).

Szczególnie ważna jest realizacja zadań polegających na organizacji punktu selektywnej zbiórki odpadów. Ich realizacja jest szczególnie ważna z punktu widzenia założeń dokumentów strategicznych mających na względzie likwidację zagrożeń środowiska.

3.2 Zagrożenia naturalne

Teren objęty opracowaniem narażony jest na lokalne podtopienia. Przyczyniają się do tego warunki naturalne tj.: gwałtowne zmiany klimatyczne, ukształtowanie terenu oraz występowanie cieków wodnych. Od kilkunastu lat notowane są prawie każdego roku powodzie powodujące znaczące zniszczenia mienia prywatnego (domów) i publicznego, np. dróg czy mostów. Rozwój osadnictwa na terenach zalewowych również wpływa na skalę tych zniszczeń. Niewystarczające zabezpieczenia przeciwpowodziowe oraz niska świadomość społeczna nt. osuwisk oraz innych zjawisk pogodowych jest również przyczyną narastania tego problemu.

Wyżej wymienione wytyczne będą realizowane przede wszystkim w ramach kierunku: Rozwój i modernizacja instalacji służących poprawie stanu środowiska.

4. Wpływ realizacji SRG na poszczególne komponenty środowiska

4.1. Prognoza oddziaływań

Kierunki rozwoju przewidziane do realizacji w ramach SRG Wyrzysk:

1. Zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby turystyki i rekreacji
2. Kreowanie nowych atrakcji turystycznych w oparciu o istniejące zasoby przyrodnicze, historyczne i kulturowe
3. Aktywna promocja gminy i jej walorów
4. Wspieranie rozwoju infrastruktury obsługi ruchu turystycznego
5. Poprawa systemu komunikacyjnego w gminie
6. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej i sportowej
7. Rewitalizacja społeczna i infrastrukturalna gminy Wyrzysk
8. Rozwój i modernizacja instalacji służących poprawie stanu środowiska
9. Ograniczenie niskiej emisji na obszarze gminy i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
10. Ochrona walorów i zasobów środowiska naturalnego
11. Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy
12. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości
13. Rozwój nowoczesnego rolnictwa
14. Zwiększenie dostępności do nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych
15. Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego
16. Podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców
17. Podejmowanie działań na rzecz integracji społeczności lokalnej
18. Wspieranie rozwoju organizacji i stowarzyszeń i budowa społeczeństwa obywatelskiego

Kierunki działań ujęte w Strategii, podzielono na dwie kategorie, tj. kierunki inwestycyjne i nieinwestycyjne (społeczne) – co umożliwiło analizę możliwych oddziaływań na środowisko planowanych działań.

Potencjalny wpływ na poszczególne komponenty środowiska będzie miała realizacja kierunków działań *inwestycyjnych*, które będą ingerować w środowisko głównie na etapie ich

bezpośredniej realizacji, powodując przejściowe uciążliwości. W przypadku przedsięwzięć związanych z budową i modernizacją dróg ich eksploatacja może powodować pewne uciążliwości dla środowiska także na etapie ich eksploatacji.

Lista kierunków inwestycyjnych:

1. Zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby turystyki i rekreacji
2. Kreowanie nowych atrakcji turystycznych w oparciu o istniejące zasoby przyrodnicze, historyczne i kulturowe
3. Poprawa systemu komunikacyjnego w gminie
4. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej i sportowej
5. Rewitalizacja społeczna i infrastrukturalna gminy Wyrzysk
6. Rozwój i modernizacja instalacji służących poprawie stanu środowiska
7. Ograniczenie niskiej emisji na obszarze gminy i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
8. Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy
9. Zwiększenie dostępności do nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych
10. Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego

W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, iż żadne z zaproponowanych wyżej kierunków a jednocześnie przedsięwzięć, które będą realizowane w celu ich realizacji, nie kwalifikuje się do kategorii przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, określonych w § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. nr 213, poz. 1397 ze zm.).

Natomiast niektóre z w/w działań mogą się kwalifikować, zgodnie z § 3 w/w rozporządzenia, do grupy przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, tj.:

- Poprawa systemu komunikacyjnego w gminie.
- Rozwój i modernizacja instalacji służących poprawie stanu środowiska.

W związku z tym przed realizacją poszczególnych przedsięwzięć należy przeprowadzić szczegółową ich kwalifikację w oparciu o ich charakterystyczne parametry. Należy również zwrócić szczególną uwagę na uwarunkowania przyrodnicze (obszary Natura 2000), rodzaj przedsięwzięcia, skalę oddziaływania, itp.

Lista kierunków nieinwestycyjnych (społecznych):

1. Aktywna promocja gminy i jej walorów
2. Wspieranie rozwoju infrastruktury obsługi ruchu turystycznego
3. Ochrona walorów i zasobów środowiska naturalnego
4. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości
5. Rozwój nowoczesnego rolnictwa
6. Podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców
7. Podejmowanie działań na rzecz integracji społeczności lokalnej
8. Wspieranie rozwoju organizacji i stowarzyszeń i budowa społeczeństwa obywatelskiego.

Zarówno realizacja jak i eksploatacja tego typu działań nie będzie wiązała się z oddziaływaniem na środowisko. Jednakże, niektóre typy inwestycji, zwłaszcza w zakresie promocji turystycznej przyczyniającej się do intensyfikacji turystycznej mogącej przynieść w przyszłości negatywne skutki oddziaływań na środowisko. Ewentualne oddziaływania negatywne związane z rozwojem turystycznym obszaru można minimalizować poprzez:

- odpowiednie planowanie lokalizacji i rodzaju obiektów infrastruktury turystycznej (nie powodującej nadmiernej presji na obszary cenne przyrodniczo);

- przy zagospodarowaniu turystycznym należy stosować strefowanie uwzględniające walory przyrodnicze, do których dostosuje się dopuszczalne formy turystyki oraz rozwój bazy noclegowej, komunikacyjnej, gastronomicznej i towarzyszącej.

Wskazane powyżej działania, poza możliwym oddziaływaniem negatywnym, prowadzą przede wszystkim do poprawy innych komponentów środowiska lub jakości życia mieszkańców obszaru.

Realizacja większości typów działań inwestycyjnych będzie związana z prowadzeniem robót budowlanych mających wpływ na środowisko w głównej mierze na etapie ich realizacji. Realizacja tych działań związana będzie z oddziaływaniem na środowisko, które przedstawiono w punktach poniżej.

Przy analizie wpływu na środowisko poszczególnych działań, wymienionych w SRG, podzielono je na **trzy grupy**.

I grupa to kierunki obejmujące:

Np. remonty chodników i ulic, zwiększenie przepustowości dróg; usprawnienie ruchu; budowa dróg, utwardzenie dróg nieutwardzonych budowa parkingów, wspieranie rozwoju transportu publicznego, rozbudowa systemu dróg rowerowych, modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulic.
Np. wyznaczanie terenów pod inwestycje oraz ich uzbrajanie, tworzenie preferencyjnych warunków przyciągających inwestorów zewnętrznych, stworzenie, promocja i upowszechnianie profesjonalnej i konkurencyjnej oferty inwestycyjnej gminy, przygotowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Kierunki wchodzące w skład tej grupy:

1. Poprawa systemu komunikacyjnego w gminie.
2. Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

II grupa to kierunki obejmujące:

Np. modernizację przestrzeni miejskiej na potrzeby ogólnodostępnych miejsc rekreacji i wypoczynku, u tworzenie ścieżek spacerowych, budowa zewnętrznych siłowni, rozwój i pielęgnacji zieleni miejskiej, na terenach rekreacyjnych i w centrach wsi, inwentaryzacja zasobów przyrodniczych.
Np. utworzenie parku rekreacyjnego, uporządkowanie i zagospodarowanie terenu wokół stawu w Wyrzysku i jezior, budowa przystani, pomostów na rzece Łobzonka, budowa punktów widokowych, ochrona zabytków, odpowiednie zagospodarowanie i wyeksponowanie atrakcji turystycznych, tworzenie ścieżek biegowych.
Np. modernizacja, budowa i doposażanie placów zabaw, modernizacja hali sportowej „Łobzonka” w Wyrzysku z możliwością rozbudowy, budowa i modernizacja boisk, m.in. boiska z infrastrukturą lekkoatletyczną, rozwój zaplecza sportowo-kulturalnego, remonty budynku domu kultury w Osieku nad Notecią, poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, modernizacja sal gimnastycznych przy szkołach, termomodernizacja placówek oświatowych, doposażanie szkół w materiały dydaktyczne, komputeryzacja i cyfryzacja placówek oświatowych, upowszechnianie kultury fizycznej wśród uczniów.
Np. budowa mieszkań socjalnych, opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego, rewitalizacja terenów w mieście Wyrzysk, zagospodarowanie powierzchni na Placu Wojska Polskiego w Wyrzysku, rewitalizacja terenów zdegradowanych, rewitalizacja zabytkowych obiektów.

Np. termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, promocja wykorzystania alternatywnych źródeł energii, budowa systemów solarnych w budynkach użyteczności publicznej, wspieranie działań zmierzających do zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł w produkcji energii, modernizacja systemów grzewczych, opracowanie i wdrożenie programu gospodarki niskoemisyjnej.

Np. zwiększanie dostępności do łączności telekomunikacyjnych, w szczególności do szerokopasmowego Internetu.

Np. doposażanie jednostek zajmujących się utrzymaniem bezpieczeństwa na terenie gminy, poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym, kontynuacja budowa systemu monitoringu wizyjnego.

Kierunki wchodzące w skład tej grupy:

- 📁👤 Zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby turystyki i rekreacji
- 📁👤 Kreowanie nowych atrakcji turystycznych w oparciu o istniejące zasoby przyrodnicze, historyczne i kulturowe
- 📁👤 Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej i sportowej
- 📁👤 Rewitalizacja społeczna i infrastrukturalna gminy Wyrzysk
- 📁👤 Ograniczenie niskiej emisji na obszarze gminy i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
- 📁👤 Zwiększenie dostępności do nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych
- 📁👤 Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego

III grupa to kierunki obejmujące :

Np. rozbudowę sieci kanalizacyjnej, modernizacja systemu gospodarki ściekowej, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, wspieranie rozbudowy sieci gazowej, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Wyrzysku , wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków wspieranie rozbudowy i modernizacji istniejącego systemu melioracji w celu zapobiegania suszom, powodziom i podtopieniom, budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Wyrzysku.

Np. wyznaczanie terenów pod inwestycje oraz ich uzbrajanie.

Kierunki wchodzące w skład tej grupy:

- Rozwój i modernizacja instalacji służących poprawie stanu środowiska.
- Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

5. Przewidywane oddziaływanie na środowisko.

ETAP REALIZACJI

a) Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne

Typy działań	Rodzaj oddziaływań	Sposób zapobiegania, ograniczania, kompensacji, negatywnych oddziaływań
Kierunki inwestycyjne (Drogi) – grupa I		
Grupa I remonty chodników i ulic, zwiększenie przepustowości dróg; budowa dróg, utwardzenie nie dróg nieutwardzonych bu-	Faza budowy będzie się charakteryzowała stanem powietrza. Prace ziemne, prace budowlane nie pozostają bez wpływu na zapylenie powietrza powodujących	zwilżanie powierzchni terenu i nawilżanie sypkiego materiału składowanego na przymach (piasek); naturalnie odbywa się to za sprawą opadów

Typy działań	Rodzaj oddziaływań	Sposób zapobiegania, ograniczania, kompensacji, negatywnych oddziaływań
<p>dowa parkingów, wspieranie rozwoju transportu publicznego, rozbudowa systemu dróg rowerowych, modernizacja rozbudowa systemu oświetlenia ulic, uzbrajanie terenów pod inwestycję</p>	<p>wzrost emisji zanieczyszczeń do powietrza. W szczególności dotyczy to substancji emitowanych z silników spalinowych (w czasie transportu oraz pracy sprzętu i maszyny roboczych), prac spawalniczych (gazy i pyły), prac malarskich (gazy, głównie lotne związki organiczne) i innych. Określenie skali oddziaływania i zasięgu występowania określonych stężeń danej substancji nie jest możliwe. Z punktu widzenia prawostosunkowo krótkotrwałe oddziaływanie związane z pracami budowlanymi nie podlega normowaniu. Jednak nie ulega wątpliwości, że tego rodzaju prace nie są obojętne dla ludzi przebywających w pobliżu, szczególnie mieszkańców okolicznych domów powodują w tym czasie pewną uciążliwość.</p>	<p>atmosferycznych natomiast w porze bezdeszczowej warto dodatkowo zwilżać źródła pylenia; ograniczaniu emisji mogą też służyć sztuczne bariery, jakimi są m. in. parkany okalające plac budowy; -dla zapobieżenia zanieczyszczaniu powierzchni ulic, na które będą wyjeżdżały samochody z placu budowy, można zastosować „myjki” do oczyszczania kół, a przede wszystkim zamiatanie na mokro odcinka ulicy, na który wyjeżdżają samochody z budowy; -unikanie warunków sprzyjających pyleniu podczas przesypywania sypkiego materiału (np. załadunek i rozładunek ciężarówek); -szybkie zagospodarowanie powierzchni, która została odsłonięta i przez to narażona na emisję wiatrową (np. obsadzanie trawą, itp.).</p>
Kierunki inwestycyjne (Obiekty) – grupa II		
<p>Grupa II utworzenie ścieżek spacerowych, budowa zewnętrznych siłowni, rozwój pielęgnacja zieleni miejskiej, naterenach rekreacyjnych i w centrach wsi, utworzenie parku rekreacyjnego, uporządkowanie i zagospodarowanie terenu wokół stawu, budowa punktów widokowych, ochrona zabytków, tworzenie ścieżek biegowych, poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, modernizacja sal gimnastycznych przy szkołach, termomodernizacja placówek oświatowych, budowa mieszkań socjalnych, rewitalizacja terenów zdegradowanych, rewitalizacja zabytkowych obiektów, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, wykorzystania odnawialnych źródeł w produkcji energii, modernizacja systemów</p>	<p>Wpływ na powietrze będzie występował w postaci zwiększonej emisji pyłów i spalin spowodowanej ruchem maszyn budowlanych oraz samochodów transportujących materiały i urządzenia budowlane oraz odpady z terenu budowy.</p>	<p>•zwilżanie powierzchni terenu i zwilżanie sypkiego materiału składowanego na przyzmacz (piasek); naturalnie odbywa się to za sprawą opadów atmosferycznych natomiast w bezdeszczowej warto dodatkowo zwilżać źródła pylenia; ograniczaniu emisji mogą też służyć sztuczne bariery, jakimi są m. in. parkany okalające plac budowy; •dla zapobieżenia zanieczyszczaniu powierzchni ulic, na które będą wyjeżdżały samochody z placu budowy, można zastosować „myjki” do oczyszczania kół, a przede wszystkim zamiatanie na mokro odcinka ulicy, na który wyjeżdżają samochody z budowy; •unikanie warunków sprzyjających pyleniu podczas przesypywania sypkiego materiału (np. załadunek i rozładunek ciężarówek); •szybkie zagospodarowanie powierzchni, która została odsłonięta i przez to narażona na emisję wiatrową (np. obsadzanie trawą, itp.).</p>

Typy działań	Rodzaj oddziaływań	Sposób zapobiegania, ograniczania, kompensacji, negatywnych oddziaływań
grzewczych		
Kierunki inwestycyjne (wod-kan) – grupa III		
Grupa III rozbudowa sieci kanalizacyjnej, modernizacja systemu gospodarki ściekowej, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, wspieranie rozbudowy sieci gazowej, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Wyrzysku, wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, wspieranie rozbudowy i modernizacji istniejącego systemu melioracji w celu zapobiegania suszom, powodziom i podtopieniom, budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Wyrzysku), uzbrajanie terenów inwestycyjnych	Wpływ na powietrze będzie występował w postaci zwiększonej emisji pyłów i spalin spowodowanej ruchem maszyn budowlanych oraz samochodów transportujących materiały i urządzenia budowlane oraz odpady z terenu budowy.	Jak wyżej.

b) środowisko gruntowo-wodne

Typy działań	Rodzaj oddziaływań	Sposób zapobiegania, ograniczania, kompensacji, negatywnych oddziaływań
Kierunki inwestycyjne (Drogi) – grupa I		
Grupa I remonty chodników ulic, zwiększenie przepustowości dróg; usprawnienie ruchu; budowa dróg, utwardzenie dróg nieutwardzonych, budowa parkingów, wspieranie rozwoju transportu publicznego, rozbudowa systemu dróg rowerowych, modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulic, uzbrajanie terenów pod inwestycję	W trakcie budowy istniejącego potencjalne niebezpieczeństwo zanieczyszczenia gruntów substancjami pochodzącymi ze sprzętu budowlanego i środków transportu (potencjalne wycieki oleju, silnikowych, paliwa, itp.)	Aby zminimalizować niebezpieczeństwo skażenia zaplecze budowy, na którym będzie parkował ten sprzęt powinno zostać zorganizowane na terenie utwardzonym, zabezpieczonym warstwą nieprzepuszczalną lub na terenie, z którego możliwe jest ujęcie zanieczyszczonych wód opadowych i wstępne oczyszczenie przed odprowadzeniem do odbiornika. Oprócz tego, stan sprzętu budowlanego i środków transportu powinien być na bieżąco monitorowany. Pozwoli to na szybkie wykrywanie i eliminację nieszczelności, skutkujących wyciekami ropopochodnych. Zminimalizuje to potencjalne zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego. Na placu budowy należy zapewnić odpowiednie warunki sanitarne

Typy działań	Rodzaj oddziaływań	Sposób zapobiegania, ograniczania, kompensacji, negatywnych oddziaływań
		pracownikom (np. poprzez ustawienie kabin ustępowych typu Toi-Toi, które następnie będą wywiezione do punktu zlewnego – oczyszczalni przez uprawniony podmiot).
Kierunki inwestycyjne (Obiekty) – grupa II		
<p>Grupa II utworzenie ścieżek spacerowych, zewnętrznych siłowni, pielęgnacja zieleni miejskiej, terenach rekreacyjnych i centrach wsi, utworzenie parku rekreacyjnego, i zagospodarowanie terenu wokół stawu, budowa punktów widokowych, ochrona zabytków, utworzenie ścieżek biegowych, poprawa stanu technicznego budynków publicznej, modernizacja placówek oświatowych, budowa mieszkań socjalnych, rewitalizacja terenów zdegradowanych, rewitalizacja zabytkowych obiektów, modernizacja budynków użyteczności publicznej, wykorzystania odnawialnych źródeł w produkcji energii, modernizacja systemów grzewczych</p>	<p>Na obecnym etapie planowania, uważa się, że charakter niniejszych zadań nie wskazuje na konieczność prowadzenia głębokich wykopów wymagających odwodnienia, związku z czym wpływ na wody powierzchniowe i podziemne w trakcie robót ziemnych nie będzie występował. W trakcie budowy istnieje potencjalne niebezpieczeństwo zanieczyszczenia gruntów substancjami pochodnymi pochodzącymi ze sprzętu budowlanego i środków transportu (potencjalne mikrowycieki olejów przekładniowych, silnikowych, paliwa, itp.). Aby zminimalizować niebezpieczeństwo skażenia zaplecze budowy, na którym będzie parkował ten sprzęt powinno zostać zorganizowane na terenie utworzonym, zabezpieczonym warstwą nieprzepuszczalną. Oprócz tego stan sprzętu budowlanego i środków transportu powinien być na bieżąco monitorowany. Zminimalizuje to potencjalne zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego.</p>	<p>Na etapie opracowania organizacji budowy powinno się zapewnić odpowiednie warunki sanitarne pracownikom (np. poprzez ustawienie kabin ustępowych typu Toi-Toi).</p>
Kierunki inwestycyjne (wod-kan) – grupa IV		
<p>Grupa III rozbudowa sieci kanalizacyjnej, modernizacja systemu gospodarki ściekowej, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, wspieranie rozbudowy sieci gazowej, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków Wyrzysku, wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, wspieranie rozbudowy i modernizacji istniejącego systemu melioracji w celu zapobiegania suszom, powodziom i podtopieniom, budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Wyrzysku), uzbrajanie terenów</p>	<p>W trakcie budowy istnieje potencjalne niebezpieczeństwo zanieczyszczenia gruntów substancjami pochodnymi pochodzącymi ze sprzętu budowlanego i środków transportu (potencjalne mikrowycieki olejów przekładniowych, silnikowych, paliwa, itp.).</p>	<p>Jak wyżej.</p>

Typy działań	Rodzaj oddziaływań	Sposób zapobiegania, ograniczania, kompensacji, negatywnych oddziaływań
inwestycyjnych		

c) klimat

Typy działań	Rodzaj oddziaływań	Sposób zapobiegania, ograniczania, kompensacji, negatywnych oddziaływań
Kierunki inwestycyjne (Drogi) – grupa I		
Grupa I remonty chodników i ulic, zwiększenie przepustowości dróg; usprawnienie ruchu; budowa dróg, utwardzenie dróg nieutwardzonych budowa parkingów, wspieranie rozwoju transportu publicznego, rozbudowa systemu dróg rowerowych, modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulic, uzbrajanie terenów pod inwestycję	(+) transport zbiorowy jest znacznie bardziej przyjazny środowisku, jako zorganizowany, o relatywnie mniejszej emisji zanieczyszczeń i mniejszej ilości awarii oraz większym bezpieczeństwie. (+) poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, pyłu PM10, PM2,5 oraz B(a)P oraz ograniczenie depozycji zanieczyszczeń w wodach. (-) na etapie realizacji inwestycji możliwe wystąpienie zwiększonej emisji hałasu i zanieczyszczeń. (-) zagrożenia związane z występowaniem katastrof.	Właściwy wybór lokalizacji i przebiegu inwestycji – poza obszarami cennymi przyrodniczo. - Odpowiedni dobór technologii. - Stosowanie sprzętu, który powoduje jak najmniejsze zanieczyszczenie powietrza.
Kierunki inwestycyjne (Obiekty) – grupa II		
Grupa II utworzenie ścieżek spacerowych, budowa zewnętrznych siłowni, rozwój pielęgnacja zieleni miejskiej, na terenach rekreacyjnych i centrach wsi, utworzenie parku rekreacyjnego, uporządkowanie i zagospodarowanie terenu wokół stawu, budowa punktów widokowych, ochrona zabytków, tworzenie ścieżek biegowych, poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, modernizacja sal gimnastycznych przy szkołach, termomodernizacja placówek oświatowych, budowa mieszkań socjalnych, rewitalizacja terenów zdegradowanych, rewitalizacja zabytkowych obiektów, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, wykorzystania odnawialnych źródeł w produkcji energii, modernizacja systemów grzewczych	poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, pyłu PM10, PM2,5 oraz B(a)P oraz ograniczenie depozycji zanieczyszczeń (-) na etapie realizacji inwestycji możliwe wystąpienie zwiększonej emisji zanieczyszczeń do powietrza	Ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji. -Racjonalna gospodarka materiałami (minimalizacja powstających odpadów). -Stosowanie sprzętu, który powoduje jak najmniejsze zanieczyszczenie powietrza. -Rzetelna ocena oddziaływania inwestycji na środowisko w momencie przygotowywania konkretnych inwestycji, odpowiedni rozkład terminów prac.

Typy działań	Rodzaj oddziaływań	Sposób zapobiegania, ograniczania, kompensacji, negatywnych oddziaływań
Kierunki inwestycyjne (wod-kan) – grupa III		
Grupa III rozbudowa sieci kanalizacyjnej, modernizacja systemu gospodarki ściekowej, rozbudowa i modernizacja wodociągowej, rozbudowa sieci gazowej, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Wyrzysku, wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, wspieranie rozbudowy i modernizacji istniejącego systemu melioracji w celu zapobiegania suszom, powodziom i podtopieniom, budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Wyrzysku), uzbrajanie terenów inwestycyjnych	(+) poprawa stanu zdrowia. (+) poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, pyłu PM10, PM2,5 oraz B(a)P oraz ograniczenie depozycji zanieczyszczeń w wodach.	- Rzetelnie sporządzona ocena oddziaływania na środowisko. - Odpowiedni dobór technologii. - Odpowiedni rozkład terminów prac. - Stosowanie sprzętu, który powoduje jak najmniejsze zanieczyszczenie powietrza.

d) odpady

Typy działań	Rodzaj oddziaływań	Sposób zapobiegania, ograniczania, kompensacji, negatywnych oddziaływań
Kierunki inwestycyjne (Drogi) – grupa I		
Grupa I remonty chodników i ulic, zwiększenie przepływności dróg; usprawnienie ruchu; budowa dróg, utwardzenie dróg nieutwardzonych, budowa parkingów, wspieranie rozwoju transportu publicznego, rozbudowa systemu dróg rowerowych, modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulic, uzbrajanie terenów pod inwestycje	Na terenie budowy w czasie realizacji przedmiotowych zadań mogą powstawać głównie następujące typy odpadów: • odpady z budowy, remontów i demontażu dróg, • materiały konstrukcyjne zawierające gips, • materiały ceramiczne, szkło, drewno, tworzywa sztuczne • żłom stalowy, • zniszczone kable, • odpady związane z eksploatacją maszyn i urządzeń wykorzystywanych podczas prac budowlanych tj. odpadowe oleje hydrauliczne i silnikowe, zanieczyszczona substancjami niebezpiecznymi ziemia, opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych, • odpady ulegające biodegradacji, • gleba i ziemia w tym urobek z pogłębiania, • odpady bytowe pracowników – puszki, butelki, papiery itp., na odpady te należy	Powstałe w trakcie budowy odpady powinny być w miarę możliwości wtórnie wykorzystywane bądź usuwane zgodnie z obowiązującymi przepisami. W przypadku odpadów niebezpiecznych każdy rodzaj odpadów powinien być gromadzony i przechowywany oddzielnie. Transport odpadów niebezpiecznych z miejsc ich powstawania do miejsc ich odzysku lub unieszkodliwiania powinien się odbywać z zachowaniem przepisów obowiązujących przy transporcie tego typu odpadów.

Typy działań	Rodzaj oddziaływań	Sposób zapobiegania, ograniczania, kompensacji, negatywnych oddziaływań
	<p>przygotować odpowiednie pojemniki, które powinny być systematycznie opróżniane. Część z nich np. niektóre oleje mogą być klasyfikowane jako odpady niebezpieczne i w związku z tym należy je traktować w sposób szczególny. W sposób szczególny należy także postępować z odpadami zawierającymi azbest.</p>	
Kierunki inwestycyjne (Obiekty) – grupa II		
<p>Grupa II utworzenie ścieżek spacerowych, zewnętrznych siłowni, rozwój i pielęgnacja zieleni miejskiej, na terenach rekreacyjnych i w centrach wsi, utworzenie parku rekreacyjnego, uporządkowanie zagospodarowanie terenu wokół stawu, budowa punktów widokowych, ochrona zabytków, tworzenie ścieżek biegowych, poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, modernizacja sal gimnastycznych przy szkołach, termomodernizacja placówek oświatowych, budowa mieszkań socjalnych, rewitalizacja terenów zdegradowanych, rewitalizacja zabytkowych obiektów, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, wykorzystania odnawialnych źródeł w produkcji energii, modernizacja systemów grzewczych,</p>	<p>Źródłem odpadów powstających w trakcie realizacji inwestycji będą głównie materiały budowlane oraz odpady powstające z rozbiórek. W zdecydowanej większości odpady powstające w czasie realizacji zadań nie będą się zaliczały do odpadów niebezpiecznych i w przypadku braku możliwości ich powtórnego wykorzystania zostaną wywiezione na składowisko odpadów komunalnych. W trakcie prac budowlanych mogą powstać oczywiście odpady klasyfikowane jako niebezpieczne np. niektóre oleje, materiały zawierające azbest i w związku z tym należy je traktować w sposób szczególny.</p>	<p>W celu ograniczenia wpływu inwestycji na środowisko wskazane jest prowadzenie robót budowlanych w oparciu o nowoczesne technologie, nie powstałe w trakcie budowy odpady powinny być w miarę możliwości wtórnie wykorzystywane bądź usunięte zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi wykonywania robót budowlanych. W przypadku odpadów niebezpiecznych każdy rodzaj odpadów powinien być segregowany i przechowywany oddzielnie. Transport odpadów niebezpiecznych z miejsc ich powstawania do miejsc ich odzysku lub unieszkodliwiania powinien się odbywać z zachowaniem przepisów obowiązujących przy transporcie tego typu odpadów.</p>
Kierunki inwestycyjne (wod-kan) – grupa III		
<p>Grupa III rozbudowa sieci kanalizacyjnej, modernizacja systemu gospodarki ściekowej, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, wspieranie rozbudowy sieci</p>	<p>W czasie realizacji przedmiotowych zadań mogą powstawać głównie następujące typy odpadów: • odpady z remontów • materiały konstrukcyjne zawierające gips, • materiały ceramiczne, szkło, drewno,</p>	<p>Jak wyżej.</p>

Typy działań	Rodzaj oddziaływań	Sposób zapobiegania, ograniczenia, kompensacji, negatywnych oddziaływań
<p>gazowej, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Wyrzysku, wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków wspieranie rozbudowy i modernizacji istniejącego systemu melioracji w celu zapobiegania suszom, powodziom i podtopieniom, budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Wyrzysku), uzbrajanie terenów inwestycyjnych</p>	<p>tworzywa sztuczne odpady ulegające biodegradacji, gleba i ziemia w tym urobek z pogłębienia, odpady bytowe pracowników – puszki, butelki, papiery itp., na odpady te należy przygotować odpowiednie pojemniki, które powinny być systematycznie opróżniane.</p>	

e) hałas

Typy działań	Rodzaj oddziaływań	Sposób zapobiegania, ograniczenia, kompensacji, negatywnych oddziaływań
Kierunki inwestycyjne (Drogi) – grupa I		
<p>Grupa I remonty chodników i ulic, zwiększenie przepływności dróg; usprawnienie ruchu; budowa dróg, utwardzenie dróg nieutwardzonych budowa parkingów, wspieranie rozwoju transportu publicznego, rozbudowa systemu dróg rowerowych, modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulic, uzbrajanie terenów inwestycyjne</p>	<p>W trakcie robót budowlanych wykorzystywane będzie sprzęt budowlany i środki transportu, stanowiące źródło hałasu i drgań. Emitowany hałas będzie oddziaływał na okolicznych mieszkańców oraz ludzi przebywających chwilowo w rejonie inwestycji. Przy organizacji placu i planu budowy należy zwrócić uwagę na to by zastosowane urządzenia spełniały przedstawił kryteria dotyczące ich mocy akustycznej, wynikające z Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz. U. Nr 263, poz. 2202, zm.). Spełnianie tych kryteriów nie spowoduje całkowitej eliminacji uciążliwości hałasowych na terenach otaczających plac budowy, należy jednak pamiętać, że proces budowlany będzie ograniczony w czasie, a po jego zakończeniu wszystkie niedogodności (w tym akustyczne) ustaną. Z założenia</p>	<p>Dla ograniczenia uciążliwości akustycznych prace budowlane powinny być prowadzone tylko w porze dziennej. Ograniczenie emitowanego hałasu oraz wibracji można także osiągnąć poprzez: • prowadzenie rozładunku pojazdów przy wyłączonym silniku; • izolowanie głośnych procesów i ograniczenie dostępu do obszarów zagrożonych hałasem, • ograniczenie propagacji hałasu poprzez zastosowanie obudów i ekranów akustycznych, • stosowanie materiałów wyciągających dźwięk w celu zmniejszenia odbić dźwięku, • stosowanie harmonogramów prac ograniczających narażenie na hałas.</p>

Typy działań	Rodzaj oddziaływań	Sposób zapobiegania, ograniczania, kompensacji, negatywnych oddziaływań
	<p>generowany hałas będzie znacznie mniejszy. Proponuje się zastosowanie przy modernizacji i budowie dróg tzn. „cichych” nawierzchni co przyczyni się do zmniejszenia emisji poziomu hałasu. Swoiste źródło hałasu stanowią nie modernizowane nawierzchnie starego typu. Nie odnotowano poważnych zagrożeń dla klimatu akustycznego. Ruch samochodowy, mimo okresowej koncentracji w ciągu dnia nie odbywa się z dużymi prędkościami, nie generuje więc wysokich poziomów hałasu.</p>	
Kierunki inwestycyjne (Obiekty) – grupa II		
<p>Grupa II utworzenie ścieżek spacerowych, zewnętrznych siłowni, rozwój i pielęgnacja zieleni miejskiej, na terenach rekreacyjnych i w centrach wsi, utworzenie parku rekreacyjnego, uporządkowanie zagospodarowanie terenów wokół stawu, budowal punktów widokowych, ochrona zabytków, tworzenie ścieżek budowlanych, poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, modernizacja sal gimnastycznych przy szkołach, termomodernizacja placówek oświatowych, budowa mieszkań socjalnych, rewitalizacja terenów zdegradowanych, rewitalizacja zabytkowych obiektów, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, wykorzystania odnawialnych źródeł w produkcji energii, modernizacja systemów grzewczych</p>	<p>Praca sprzętu budowlanego i ruch pojazdów wpłynie również czasowo na klimat akustyczny na obszarze objętym inwestycją. Przy organizacji placu i planu budowy należy zwrócić więc szczególną uwagę na to by zastosowane urządzenia spełniały przedstawione kryteria dotyczące ich mocy akustycznej, wynikające z obowiązujących w tym zakresie przepisów prawnych. Spełnianie tych kryteriów nie spowoduje całkowitej eliminacji uciążliwości hałasowych na terenach otaczających plac budowy, należy jednak pamiętać, że proces budowlany będzie ograniczony w czasie, a po jego zakończeniu wszystkie niedogodności (w tym akustyczne) ustąpią.</p>	<p>Jak wyżej</p>
Kierunki inwestycyjne (wod-kan) – grupa III		

Typy działań	Rodzaj oddziaływań	Sposób zapobiegania, ograniczania, kompensacji, negatywnych oddziaływań
<p>Grupa III rozbudowa sieci kanalizacyjnej, modernizacja systemu gospodarki ściekowej, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, wspieranie rozbudowy sieci gazowej, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Wyrzysku, wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, wspieranie rozbudowy i modernizacji istniejącego systemu melioracji w celu zapobiegania suszom, powodziom i podtopieniom, budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Wyrzysku), uzbrajanie terenów inwestycyjnych</p>	<p>Praca sprzętu budowlanego i ruch pojazdów wpłynie również czasowo na klimat akustyczny na obszarze objętym inwestycją. Przy organizacji placu i planu budowy należy zwrócić więc szczególną uwagę na to by zastosowane urządzenia spełniały przedstawione kryteria dotyczące ich mocy akustycznej, wynikające z obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa. Spełnianie tych kryteriów nie spowoduje całkowitej eliminacji uciążliwości hałasowych na terenach otaczających plac budowy, należy jednak pamiętać, że projekt budowlany będzie ograniczony w czasie, a po jego zakończeniu wszystkie niedogodności (w tym akustyczne) ustąpią.</p>	<p>Jak wyżej.</p>

f) elementy przyrody

Typy działań	Rodzaj oddziaływań	Sposób zapobiegania, ograniczania, kompensacji, negatywnych oddziaływań
Kierunki inwestycyjne (Drogi) – grupa I		
<p>Grupa I remonty chodników i ulic, zwiększenie przepływności dróg; usprawnienie ruchu; budowa dróg, utrzymanie dróg nieutwardzonych, budowa parkingów, wspieranie rozwoju transportu publicznego, rozbudowa systemu dróg rowerowych, modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulic, uzbrajanie terenów pod inwestycję</p>	<p>W procesie budowy obiektów budowlanych oraz dróg istotnym zagadnieniem jest adaptacja i ochrona istniejących elementów zieleni w najbliższym otoczeniu obiektów. W przypadku prowadzonych prac ziemnych należy uwzględnić elementy ochrony istniejącej roślinności drzewiastej. Dotyczy to zabezpieczenia części nadziemnych drzew i ochrony systemu korzeniowego w trakcie realizacji prac ziemnych i budowlanych. W przypadku konieczności przeprowadzenia instalacji podziemnych w pobliżu drzew konieczne jest zastosowanie metod nieinwazyjnych – na przykład przewiertów sterowanych. Realizacja przedmiotowych zadań, może spowodować konieczność usunięcia bądź przesadzenia kolidujących z nimi drzew i krzewów. O ile jest to możliwe</p>	<p>Wszelkie roboty ziemne w obrębie systemu korzeniowego powinny być wykonywane ręcznie w zasięgu rzutu korony lub w promieniu określonym przez dwukrotną wartość obwodu pnia u podstawy. Odsłonięte korzenie drzew na czas budowy powinny zostać okryte np. matami ze słomy lub tkanin workowatych, które zabezpieczą je przed uszkodzeniem i wysychaniem. Wykopy w obrębie rzutu korony należy zasypywać glebą urodzajną w celu umożliwienia rozwoju systemu korzeniowego (rekompensata straty fragmentów systemu). W przypadku wysokiego poziomu wód gruntowych na terenie prowadzonych inwestycji oraz występowania roślin drzewiastych w</p>

Typy działań	Rodzaj oddziaływań	Sposób zapobiegania, ograniczania, kompensacji, negatywnych oddziaływań
	<p>należy przesadzać a nie wycinać kolidujące z budową drzewa. Należy też zwrócić uwagę na odpowiednie zabezpieczenie drzew w bezpośrednim sąsiedztwie przeprowadzanych prac budowlanych. Można to osiągnąć poprzez zabezpieczenie pni deskami, a następnie obwiązanie sznurem lub drutem zabezpieczającym przed odkryciem (w taki sposób, aby nie doszło do uszkodzenia mechanicznego kory). W trakcie wykonywania instalacji podziemnych może nastąpić uszkodzenie korzeni.</p> <p>Najbardziej niebezpieczne dla roślin jest wykonywanie prac ziemnych latem (przesuszenie) oraz zimą (przemarznięcie). Najlepszym czasem na wykonanie tych czynności jest okres spoczynku roślin, ponieważ ciężki sprzęt budowlany może zniszczyć korzenie drzew w obrębie wykopów.</p>	<p>najbliższym otoczeniu inwestycji należy przewidzieć zabezpieczenie ścian wykopu w celu uniknięcia drastycznych zmian poziomu wód gruntowych mających niekorzystny wpływ na istniejącą zieleń wysoką (osłabienie stanu zdrowotnego, podatność na infekcję, posusz w szczytowej części korony).</p> <p>W przypadku stwierdzenia występowania na terenie zainwestowania gatunków zwierząt podstawowym działaniem minimalizującym negatywny wpływ jest odpowiedni dobór terminów prowadzenia prac budowlanych np. poza okresami rozrodczymi, lęgowymi ptaków itp.</p>
Kierunki inwestycyjne (Obiekty) – grupa II		
<p>Grupa II utworzenie ścieżek spacerowych, budowa zewnętrznych siłowni, rozwój i pielęgnacja zieleni miejskiej, na terenach rekreacyjnych i w centrach wsi, utworzenie parku rekreacyjnego, uporządkowanie i zagospodarowanie terenu wokół stawu, budowa punktów widokowych, ochrona zabytków, tworzenie ścieżek biegowych, poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, modernizacja sal gimnastycznych przy szkołach, termomodernizacja placówek oświatowych, budowa mieszkań socjalnych, rewitalizacja terenów zdegradowanych, rewitalizacja zabytkowych obiektów, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, wykorzystania odnawialnych źródeł w</p>	<p>W trakcie realizacji zadań związanych z rewitalizacją obiektów architektonicznych, porządkowaniem istniejących lub urządzaniem nowych terenów zielonych nastąpi niewielki wpływ na faunę (głównie ptaki) i florę, związany z usunięciem części istniejących drzew i krzewów.</p>	<p>Generalnie usuwanie drzew i krzewów z obszarów rewitalizowanych powinno być podyktowane ich złym stanem zdrowotnym lub korektą nieprawidłowo przeprowadzonych nasadzeń oraz usuwaniem samosiewu. Dopuszcza się usuwanie drzew kolidujących z planowaną zabudową, przy braku możliwości ich przesadzenia oraz po rozważeniu wariantów lokalizacyjnych obiektów. Wszelkie działania w obrębie zieleni będą miały na celu przede wszystkim jej uporządkowanie, nadanie terenom zieleni urządzonej nowej, atrakcyjnej formy oraz radykalną poprawę stanu zdrowotnego i żywotności porastającej je roślinności dzięki dokonanym cięciom sanitarnym i nowym nasadzeniom. W trakcie prac budowlanych należy też zwrócić uwagę na odpowiednie zabezpieczenie drzew w bezpośrednim sąsiedztwie przeprowadzanych prac budowlanych. Można to osiągnąć poprzez owinięcie pni jutą, mchem lub innym miękkim materiałem, a następnie deskami oraz obwiązanie sznurem lub drutem zabezpieczającym przed odkryciem. Uszkodzenie korzeni może także nastąpić przy wykonywaniu in-</p>

Typy działań	Rodzaj oddziaływań	Sposób zapobiegania, ograniczania, kompensacji, negatywnych oddziaływań
produkcji energii, modernizacja systemów grzewczych,		<p>stacji podziemnych. Najbardziej niebezpieczne dla roślin jest wykonywanie prac ziemnych latem (przesuszenie) oraz zimą (przemarznięcie). Najbezpieczniej, gdy rośliny są w okresie spoczynku. Ponieważ, ciężki sprzęt budowlany może zniszczyć korzenie drzew w obrębie wykopów, wszelkie roboty ziemne w obrębie systemu korzeniowego powinny być wykonywane ręcznie. Odsłonięte korzenie drzew na czas budowy powinny zostać okryte np. matami ze słomy lub tkanin workowatych.</p> <p>Ze względu na możliwość występowania gatunków ptaków objętych ochroną oraz nietoperzy w dziuplach drzew stanowiących kryjówki, dla ich ochrony konieczne jest zachowanie starodrzewia oraz wskazane jest wieszanie specjalnej konstrukcji budki lęgowej. Normalnym tokiem postępowania jest w takim przypadku zawiadomienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i postępowanie zgodnie z jego wskazaniami. Obecność nietoperzy i ptaków na terenach zielonych może skomplikować i opóźnić prace, ale ich nie uniemożliwia.</p> <p>Na poddaszach i strychach rewitalizowanych budynków mogą również występować gatunki ptaków objętych ochroną oraz nietoperzy, w związku z tym rewitalizacja budynków i innych obiektów budowlanych winna być poprzedzona przeglądem budynku przy udziale specjalisty ornitologa i chiropterologa.</p>
Kierunki inwestycyjne (wod-kan) – grupa III		
<p>Grupa III rozbudowa sieci kanalizacyjnej, modernizacja systemu gospodarki ściekowej, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, wspieranie rozbudowy sieci gazowej, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Wyrzysku, wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni</p>	<p>Planowane działania są w większości neutralne dla bioróżnorodności, a tym bardziej nie powinny przyczynić się do redukcji liczby gatunków, jak też nie powinny przyczynić się do redukcji populacji zwierząt, czy liczby obiektów przyrodniczych.</p>	<p>- Właściwy wybór lokalizacji i przebiegu inwestycji – poza obszarami docennymi przyrodniczo.</p> <p>- Konieczność kompensacji przyrodniczych w przypadku wycinki drzew/krzewów.</p> <p>- Odpowiedni dobór technologii.</p> <p>- Prowadzenie prac modernizacyjnych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodem płazów.</p> <p>- Tworzenie odpowiednich przejść dla zwierząt.</p>

Typy działań	Rodzaj oddziaływań	Sposób zapobiegania, ograniczenia, kompensacji, negatywnych oddziaływań
ścieków wspieranie rozbudowy i modernizacji istniejącego systemu melioracji w celu zapobiegania suszom, powodziom i podtopieniom, budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Wyrzysku), uzbrajanie terenów inwestycyjnych		- Ograniczenie do minimum wycinki drzew i krzewów, - odpowiednie zabezpieczenie drzew i krzewów przy pracach budowlanych. - Rzetelnie sporządzona ocena oddziaływania na środowisko i obszary prawnie chronione.

g) Powierzchnia ziemi, krajobraz

Typy działań	Rodzaj oddziaływań	Sposób zapobiegania, ograniczenia, kompensacji, negatywnych oddziaływań
Kierunki inwestycyjne (Drogi) – grupa I		
Grupa I remonty chodników i ulic, zwiększenie przepływności dróg; usprawnienie ruchu; budowa dróg, utwardzenie dróg nieutwardzonych budowa parkingów, wspieranie rozwoju transportu publicznego, rozbudowa systemu dróg rowerowych, modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulic, uzbrajanie terenów pod inwestycję	Transport zbiorowy jest znacznie bardziej przyjazny środowisku, jako zorganizowany, o relatywnie mniejszej emisji zanieczyszczeń i mniejszej ilości awarii oraz większym bezpieczeństwie. zanieczyszczenie gleb, zmiany powierzchni ziemi w trakcie realizacji inwestycji, zagrożenie zanieczyszczenia powierzchni ziemi związane z transportem substancji niebezpiecznych (w wyniku awarii podczas transportu tych substancji), wzrost wydobywania surowców budowlanych	Odpowiedni dobór technologii. Ograniczenie do minimum wycinki drzew i krzewów.
Kierunki inwestycyjne (Obiekty) – grupa II		
Grupa II utworzenie ścieżek spacerowych, budowa zewnętrznych siłowni, rozwój i pielęgnacja zieleni miejskiej, na terenach rekreacyjnych i w centrach wsi, utworzenie parku rekreacyjnego, uporządkowanie zagospodarowanie terenu wokół stawu, budowa punktów widokowych, ochrona zabytków, tworzenie ścieżek biegowych, poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, modernizacja sal gimnastycznych przy szkołach,	Ogólna poprawa jakości środowiska i oszczędność surowców pod warunkiem właściwej lokalizacji inwestycji, w przeciwnym razie negatywne oddziaływania na różne komponenty środowiska, zależnie od typu inwestycji; oszczędność w zakresie wydobywania węgla, jako źródła energii konwencjonalnej, redukcja emisji gazów. Dzięki budownictwu energooszczędnemu, poprawa stanu zdrowia ludzi, poczucie komfortu dzięki ograniczeniu ruchu samochodowego w miastach.	Odpowiedni rozkład i sprawne przeprowadzenie prac. Stosowanie sprzętu, który powoduje jak najmniejsze zanieczyszczenie środowiska. Uwzględnienie ochrony krajobrazu podczas realizacji inwestycji. Racjonalna gospodarka materiałami (minimalizacja powstających odpadów).

Typy działań	Rodzaj oddziaływań	Sposób zapobiegania, ograniczania, kompensacji, negatywnych oddziaływań
termomodernizacja placówek oświatowych, budowa mieszkań socjalnych, rewitalizacja terenów zdegradowanych, rewitalizacja zabytkowych obiektów, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, wykorzystania odnawialnych źródeł w produkcji energii, modernizacja systemów grzewczych		
Kierunki inwestycyjne (wod-kan) – grupa III		
Grupa III rozbudowa sieci kanalizacyjnej, modernizacja systemu gospodarki ściekowej, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, wspieranie rozbudowy sieci gazowej, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Wyrzysku, wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, wspieranie rozbudowy i modernizacji istniejącego systemu melioracji w celu zapobiegania suszom, powodziom i podtopieniom, budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Wyrzysku), uzbrajanie terenów inwestycyjnych	Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej.	Należy wybierać wariant najmniej obciążający środowisko (na podstawie rzetelnej oceny oddziaływania na środowisko). Należy stosować strefowanie uwzględniające walory przyrodnicze (infrastruktura i formy turystyki). Należy uwzględniać wymogi ochrony krajobrazu zrównoważone zagospodarowanie przestrzenne (np. zachowanie przyjaznej ludzom przestrzeni Stosowanie sprzętu, który powoduje jak najmniejsze zanieczyszczenie środowiska; Prowadzenie prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków i rozrodem płazów; Konieczność kompensacji przyrodniczych w przypadku wycinki drzew/krzewów Uwzględnienie ochrony krajobrazu podczas realizacji inwestycji; Racjonalna gospodarka materiałami (minimalizacja powstających odpadów).

h) zasoby naturalne, materialne, zabytki

Typy działań	Rodzaj oddziaływań	Sposób zapobiegania, ograniczania, kompensacji, negatywnych oddziaływań
Kierunki inwestycyjne (Drogi) – grupa I		
Grupa I remonty chodników i ulic, zwiększenie przepustowości dróg; usprawnienie ruchu; budowa dróg, utwar-	W przypadku bliskości inwestycji drogowych może wiązać się ze zwiększonym pyleniem i osiadaniami pyłów na obiektach zabytkowych,	Odpowiedni rozkład i sprawne przeprowadzenie prac w obiektach lub sąsiedztwie obiektów zabytkowych.

Typy działań	Rodzaj oddziaływań	Sposób zapobiegania, ograniczenia, kompensacji, negatywnych oddziaływań
dzenie dróg nieutwardzonych budowa parkingów, wspieranie rozwoju transportu publicznego, rozbudowa systemu dróg rowerowych, modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulic, uzbrajanie terenów pod inwestycję	narażenie na większe drgania i hałas (wpływ na konstrukcję obiektów).	- Stosowanie sprzętu, który powoduje jak najmniejsze zanieczyszczenie środowiska. - Uwzględnienie ochrony krajobrazu podczas realizacji inwestycji. - Racjonalna gospodarka materiałami (minimalizacja powstających odpadów).
Kierunki inwestycyjne (Obiekty) – grupa II		
<p>Grupa II utworzenie ścieżek spacerowych, budowa zewnętrznych siłowni, rozwój i pielęgnacja zieleni miejskiej, na terenach rekreacyjnych i w centrach wsi, utworzenie parku rekreacyjnego, uporządkowanie zagospodarowanie terenów wokół stawu, budowa punktów widokowych, ochrona zabytków, tworzenie ścieżek biegowych, poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, modernizacja gimnastycznych szkółach, termomodernizacja placówek oświatowych, budowa mieszkań socjalnych, rewitalizacja terenów zdegradowanych, rewitalizacja zabytkowych obiektów, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, wykorzystania odnawialnych źródeł w produkcji energii, modernizacja systemów grzewczych</p>	<p>Ogólna poprawa jakości środowiska i oszczędność surowców pod warunkiem właściwej lokalizacji inwestycji, przeciwnym razie negatywne oddziaływania na różne komponenty środowiska, zależnie od typu inwestycji; oszczędność w zakresie wydobycia węgla, jako źródła energii konwencjonalnej, redukcja emisji gazów cieplarnianych, pyłów oraz B(a)P do powietrza; zmniejszanie zagrożeń związanych z indywidualnym transportem samochodowym i rozbudową dróg, parkingów, ścieżek rowerowych; ograniczenie zużycia paliw konwencjonalnych dzięki budownictwu energooszczędnemu, poprawa stanu zdrowia ludzi, poczucie komfortu dzięki ograniczeniu ruchu samochodowego w miastach</p>	<p>Rzetelna ocena oddziaływania inwestycji na środowisko w momencie przygotowywania konkretnych inwestycji.</p>
Kierunki inwestycyjne (wod-kan) – grupa III		
<p>Grupa III rozbudowa sieci kanalizacyjnej, modernizacja systemów gospodarki ściekowej, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, wspieranie rozbudowy sieci gazowej, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni</p>	<p>Wpływ na powietrze będzie występował w postaci zwiększonej emisji pyłów i spalin spowodowanej ruchem maszyn budowlanych oraz samochodów transportujących materiały i urządzenia budowlane oraz odpady z terenu budowy.</p>	<p>Rzetelna ocena oddziaływania inwestycji na środowisko w momencie przygotowywania konkretnych inwestycji.</p>

Typy działań	Rodzaj oddziaływań	Sposób zapobiegania, ograniczania, kompensacji, negatywnych oddziaływań
ścieków w Wyrzysku, wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków wspieranie rozbudowy i modernizacji istniejącego systemu melioracji w celu zapobiegania suszom, powodziom i podtopieniom, budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Wyrzysku), uzbrajanie terenów inwestycyjnych		

i) ludzie

Typy działań	Rodzaj oddziaływań	Sposób zapobiegania, ograniczania, kompensacji, negatywnych oddziaływań
Kierunki inwestycyjne (Drogi) – grupa I		
Grupa I remonty chodników i ulic, zwiększenie przepustowości dróg; usprawnienie ruchu; budowa dróg, utwardzenie dróg nieutwardzonych budowa parkingów, wspieranie rozwoju transportu publicznego, rozbudowa systemu dróg rowerowych, modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulic, uzbrajanie terenów pod inwestycję	(-) odczuwanie uciążliwości związane z realizacją inwestycji (budowa i modernizacja układów komunikacyjnych związanych z rozwojem przedsiębiorstwa), płoszenie zwierząt na terenach realizacji inwestycji (-) poprawa jakości komunikacji (wygoda, dostępność). (-) zwiększony hałas, (-) problemy zdrowotne związane z zanieczyszczeniem powietrza	Odpowiedni dobór technologii. -Prowadzenie prac modernizacyjnych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodem płazów. -Tworzenie odpowiednich przejść dla zwierząt, -Ograniczenie do minimum wycinki drzew i krzewów, odpowiednie zabezpieczenie drzew i krzewów przy pracach budowlanych. -Rzetelnie sporządzona ocena oddziaływania na środowisko
Kierunki inwestycyjne (Obiekty) – grupa II		
Grupa II utworzenie ścieżek spacerowych, budowa zewnętrznych siłowni, rozwój i pielęgnacja zieleni miejskiej, na terenach rekreacyjnych i w centrach wsi, utworzenie parku rekreacyjnego, uporządkowanie zagospodarowanie terenu wokół stawu, budowa punktów widokowych, ochrona zabytków, tworzenie ścieżek biegowych, poprawa stanu technicznego budynków	(-) odpady powstające w czasie wykonywania robót ziemnych i budowlanych. (-) zapylenie powietrza spowodowane pracami budowlanymi wzrost emisji zanieczyszczeń do powietrza w szczególności do substancji emitowanych z silników spalinowych (w czasie transportu oraz pracy sprzętu i maszyny roboczych), prac spawalniczych (gazy i pyły), prac malarskich (gazy, głównie lotne związki organiczne) i innych. (-) praca sprzętu budowlanego i ruch pojazdów wpłynie również czasowo na klimat akustyczny na obszarze objętym	Odpowiedni dobór technologii. -Prowadzenie prac modernizacyjnych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodem płazów. -Tworzenie odpowiednich przejść dla zwierząt. -Ograniczenie do minimum wycinki drzew i krzewów, odpowiednie zabezpieczenie drzew i krzewów przy pracach budowlanych. -Rzetelnie sporządzona ocena oddziaływania na środowisko.

Typy działań	Rodzaj oddziaływań	Sposób zapobiegania, ograniczania, kompensacji, negatywnych oddziaływań
użyteczności publicznej, modernizacja sal gimnastycznych w szkołach, termomodernizacja placówek oświatowych, budowa mieszkań socjalnych, terenów zdegradowanych, rewitalizacja zabytkowych obiektów, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, odnawialnych źródeł w produkcji energii, modernizacja systemów grzewczych,	inwestycją. (+) zwiększenie atrakcyjności turystycznej poprzez podniesienie estetyki terenów rekreacyjnych poddanych remontom i modernizacją oraz funkcjonalności przestrzeni publicznej, (+) ograniczenie ilości paliwa (energii cieplnej) stosowanego do ogrzewania mieszkań i związane z tym oszczędności finansowe, poprawa stanu zdrowia	
Kierunki inwestycyjne (wod-kan) – grupa III		
Grupa III rozbudowa sieci kanalizacyjnej, modernizacja systemu gospodarki ściekowej, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, wspieranie rozbudowy sieci gazowej, modernizacja rozbudowa oczyszczalni ścieków w Wyrzysku, wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, wspieranie rozbudowy i modernizacji istniejącego systemu melioracji w celu zapobiegania suszom, powodziom i podtopieniom, budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Wyrzysku), uzbrajanie terenów inwestycyjnych	(+) polepszenie jakości edukacji, wzrost poczucia bezpieczeństwa, długoterminowo: wzrost poczucia samorealizacji i poprawa finansowa poprzez zatrudnianie, poprawa edukacji oraz rozwój wiedzy, zarówno technicznej, jak i nauk przyrodniczych oraz wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa powinny w dalszej perspektywie pozytywnie wpływać na ochronę środowiska	Stosowanie sprzętu, który powoduje jak najmniejsze zanieczyszczenie powietrza. Rzetelna ocena oddziaływania inwestycji na środowisko w momencie przygotowywania konkretnych inwestycji, odpowiedni rozkład terminów prac.

ETAP EKSPLOATACJI

a) Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne.

Typy działań	Rodzaj oddziaływań
Kierunki inwestycyjne (Drogi) – grupa I	
Grupa I remonty chodników i ulic, zwiększe-	Realizacja inwestycji na terenie gminy wpłynie pośrednio

Typy działań	Rodzaj oddziaływań
nie przepustowości dróg; usprawnienie ruchu; budowa dróg, utwardzenie dróg nieutwardzonych budowa parkingów, wspieranie rozwoju transportu publicznego, rozbudowa systemu dróg rowerowych, modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulic, uzbrajanie terenów pod inwestycję	pozytywnie na powietrze. Przykładowe kierunki działań oraz projekty kluczowe zakładają m.in. budowę i remont dróg, gdzie zostanie wymieniona lub wyremontowana infrastruktura sieciowa i nawierzchnia dróg. Skutkiem negatywnym rozwoju infrastruktury komunikacyjnej jest pojawianie się większej ilości aut na drogach, a co za tym idzie, większej emisji spalin do środowiska, ale z drugiej strony modernizacja odcinków dróg wpływa na polepszenie płynności jazdy, co z kolei powoduje mniejszą emisję spalin do powietrza.
Kierunki inwestycyjne (Obiekty) – grupa II	
Grupa II utworzenie ścieżek spacerowych, budowa zewnętrznych siłowni, rozwój pielęgnacja zieleni miejskiej, na terenach rekreacyjnych i w centrach wsi, utworzenie parku rekreacyjnego, , uporządkowanie i zagospodarowanie terenu wokół stawu, budowa punktów widokowych, ochrona zabytków, tworzenie ścieżek biegowych, poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, modernizacja sal gimnastycznych przy szkołach, termomodernizacja placówek oświatowych, budowa mieszkań socjalnych, rewitalizacja terenów zdegradowanych, rewitalizacja zabytkowych obiektów, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, wykorzystania odnawialnych źródeł w produkcji energii, modernizacja systemów grzewczych	Realizacja zadań inwestycyjnych w szczególności tj. polegających na termomodernizacji obiektów oraz wdrażaniu niskoemisyjnych rozwiązań technicznych będzie pozytywnie wpływać na stan powietrza atmosferycznego.
Kierunki inwestycyjne (wod-kan) – grupa III	
Grupa III rozbudowa sieci kanalizacyjnej, modernizacja systemu gospodarki ściekowej, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, wspieranie rozbudowy sieci gazowej, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Wyrzysku, wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków wspieranie rozbudowy i modernizacji istniejącego systemu melioracji w celu zapobiegania suszom, powodziom i podtopieniom, budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Wyrzysku), uzbrajanie terenów inwestycyjnych	Wyższy standard życia, do czego może doprowadzić realizacja działań szczególnie w zakresie aktywizacji zawodowej rozwoju przedsiębiorczości, także wiąże się z większym zainteresowaniem stanem środowiska, a często z zaprzestaniem szkodliwych oddziaływań typowych na przykład w obszarach patologicznych.

b) środowisko gruntowo-wodne

Typy działań	Rodzaj oddziaływań
Kierunki inwestycyjne (Drogi) – grupa II	
<p>Grupa I remonty chodników i ulic, zwiększenie przepustowości dróg; usprawnienie ruchu; budowa dróg, utwardzenie dróg nieutwardzonych budowa parkingów, wspieranie rozwoju transportu publicznego, rozbudowa systemu dróg rowerowych, modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulic, uzbrajanie terenów pod inwestycję</p>	<p>Planowane do realizacji inwestycje wpłyną korzystnie na jakość wód gruntowych ponieważ wody z budowanej i modernizowanej nawierzchni będą odprowadzane do kanalizacji deszczowej. Związane bezpośrednio z budową infrastruktury ochrony środowiska (rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych) i usprawnienie układu komunikacyjnego spowoduje polepszenie się stanu czystości powierzchni ziemi (zmniejszenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych, bytowych). Modernizacji układu komunikacyjnego będzie towarzyszyć wprowadzenie zieleni towarzyszącej.</p>
Kierunki inwestycyjne (Obiekty) – grupa II	
<p>Grupa II utworzenie ścieżek spacerowych, budowa zewnętrznych siłowni, rozwój pielęgnacja zieleni miejskiej, na terenach rekreacyjnych i w centrach wsi, utworzenie parku rekreacyjnego, uporządkowanie zagospodarowanie terenu wokół stawu, budowa punktów widokowych, ochrona zabytków, tworzenie ścieżek biegowych, poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, modernizacja sal gimnastycznych przy szkołach, termomodernizacja placówek oświatowych, budowa mieszkań socjalnych, rewitalizacja terenów zdegradowanych, rewitalizacja zabytkowych obiektów, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, wykorzystania odnawialnych źródeł w produkcji energii, modernizacja systemów grzewczych</p>	<p>W eksploatowanych obiektach będzie wykorzystywana woda do celów socjalno-gospodarczych i w związku z tym będą powstawać ścieki sanitarne. Ścieki sanitarne będą odprowadzane do zewnętrznej sieci kanalizacji sanitarnej i kierowane do oczyszczalni ścieków. Wody opadowe z terenów utwardzonych będą odprowadzane do kanalizacji deszczowej. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych będzie minimalizować zagrożenie powstawania dzikich wysypisk odpadów. Główne zagrożenia dla środowiska wodnego stanowi brak wydajności rozwiniętej sieci kanalizacyjnej, w tym na terenach zwartej zabudowy mieszkaniowo-usługowej oraz duże zanieczyszczenie wód rzek.</p>
Kierunki inwestycyjne (wod-kan) – grupa III	
<p>Grupa III rozbudowa sieci kanalizacyjnej, modernizacja systemu gospodarki ściekowej, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, wspieranie rozbudowy sieci gazowej, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Wyrzysku, wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków wspieranie rozbudowy i modernizacji istniejącego systemu melioracji w celu zapobiegania suszom, powodziom i podtopieniom, budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Wyrzysku), uzbrajanie terenów inwestycyjnych</p>	<p>Związane bezpośrednio z budową infrastruktury ochrony środowiska (rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej) spowoduje polepszenie się stanu czystości powierzchni wód i ziemi (zmniejszenie emisji zanieczyszczeń, bytowych).</p>

c) klimat

Typy działań	Rodzaj oddziaływań
Kierunki inwestycyjne (Drogi) – grupa I	
<p>Grupa I remonty chodników i ulic, zwiększenie przepustowości dróg; usprawnienie ruchu; budowa dróg, utwardzenie dróg nieutwardzonych budowa parkingów, wspieranie rozwoju transportu publicznego, rozbudowa systemu dróg rowerowych, modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulic, uzbrajanie terenów pod inwestycję</p>	<p>(+) transport zbiorowy jest znacznie bardziej przyjazny środowisku, jako, zorganizowany, o relatywnie mniejszej emisji zanieczyszczeń i mniejszej ilości awarii oraz większym bezpieczeństwie. (+) poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, pyłu PM10, PM2,5 oraz B(a)P oraz ograniczenie depozycji zanieczyszczeń w wodach. (-)na etapie realizacji inwestycji możliwe wystąpienie zwiększonej emisji hałasu i zanieczyszczeń. (-)zagrożenia związane z występowaniem katastrof.</p>
Kierunki inwestycyjne (Obiekty) – grupa II	
<p>Grupa II utworzenie ścieżek spacerowych, budowa zewnętrznych siłowni, rozwój i pielęgnacja zieleni miejskiej, na terenach rekreacyjnych i w centrach wsi, utworzenie parku rekreacyjnego, , uporządkowanie zagospodarowanie terenu wokół stawu, budowa punktów widokowych, ochrona zabytków, tworzenie ścieżek biegowych, poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, modernizacja sal gimnastycznych przy szkołach, termomodernizacja placówek oświatowych, budowa mieszkań socjalnych, rewitalizacja terenów zdegradowanych, rewitalizacja zabytkowych obiektów, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, wykorzystania odnawialnych źródeł w produkcji energii, modernizacja systemów grzewczych</p>	<p>(+) poprawa stanu zdrowia. (+) poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, pyłu PM10, PM2,5 oraz B(a)P oraz ograniczenie depozycji zanieczyszczeń w wodach. (-)na etapie realizacji inwestycji możliwe wystąpienie zwiększonej emisji hałasu i zanieczyszczeń.</p>
Kierunki inwestycyjne (wod-kan) – grupa III	
<p>Grupa III rozbudowa sieci kanalizacyjnej, modernizacja systemu gospodarki ściekowej, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, wspieranie rozbudowy sieci gazowej, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Wyrzysku, wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków wspieranie rozbudowy i modernizacji istniejącego systemu melioracji w celu zapobiegania suszom, powodziom i podtopieniom, budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Wyrzysku), uzbrajanie terenów inwestycyjnych</p>	<p>(+) poprawa stanu zdrowia. (+) poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, pyłu PM10, PM2,5 oraz B(a)P oraz ograniczenie depozycji zanieczyszczeń w wodach.</p>

d) odpady

Typy działań	Rodzaj oddziaływań
Kierunki inwestycyjne (Drogi) – grupa I	
<p>Grupa I remonty chodników i ulic, zwiększenie przepustowości dróg; usprawnienie ruchu; budowa dróg, utwardzenie dróg nieutwardzonych budowa parkingów, wspieranie rozwoju transportu publicznego, rozbudowa systemu dróg rowerowych, modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulic, uzbrajanie terenów pod inwestycję</p>	<p>Na etapie eksploatacji obiektów infrastruktury głównie drogowej będą przede wszystkim powstawały odpady z eksploatacji kanalizacji deszczowej tj. odpady z czyszczenia separatorów substancji ropopochodnych oraz studzienek, które będą odpowiednio zagospodarowane przez specjalistyczne firmy.</p>
Kierunki inwestycyjne (Obiekty) – grupa II	
<p>Grupa II utworzenie ścieżek spacerowych, budowa zewnętrznych siłowni, rozwój pielęgnacja zieleni miejskiej, na terenach rekreacyjnych i w centrach wsi, utworzenie parku rekreacyjnego, , uporządkowanie zagospodarowanie terenu wokół stawu, budowa punktów widokowych, ochrona zabytków, tworzenie ścieżek biegowych, poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, modernizacja sal gimnastycznych przy szkołach, termomodernizacja placówek oświatowych, budowa mieszkań socjalnych, rewitalizacja terenów zdegradowanych, rewitalizacja zabytkowych obiektów, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, wykorzystania odnawialnych źródeł w produkcji energii, modernizacja systemów grzewczych</p>	<p>Na terenie obiektów wskazanych do rewitalizacji mogą powstawać następujące typy odpadów: odpady komunalne segregowane i gromadzone selektywnie : papier i tektura, szkło, tworzywa sztuczne, metale, zużyte źródła światła, odpady z terenów zielonych: odpady ulegające biodegradacji, inne odpady komunalne: nie segregowane (zmieszane) odpady komunalne. W wyniku eksploatacji tych obiektów mogą powstawać również odpady komunalne związane z ich normalnym użytkowaniem, tj.: odpady komunalne segregowane i gromadzone selektywnie (papier i tektura, szkło, tworzywa sztuczne), odpady z terenów zielonych (koszenie poboczy); odpady ulegające biodegradacji; niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne, które będą odbierane przez specjalistyczne podmioty na podstawie podpisanej umowy.</p>
Kierunki inwestycyjne (wod-kan) – grupa III	
<p>Grupa III rozbudowa sieci kanalizacyjnej, modernizacja systemu gospodarki ściekowej, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, wspieranie rozbudowy sieci gazowej, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Wyrzysku, wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, wspieranie rozbudowy i modernizacji istniejącego systemu melioracji w celu zapobiegania suszom, powodziom i podtopieniom, budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Wyrzysku), uzbrajanie terenów inwestycyjnych</p>	<p>Na terenie obiektów wskazanych do rewitalizacji mogą powstawać następujące typy odpadów: odpady komunalne segregowane i gromadzone selektywnie : papier i tektura, szkło, tworzywa sztuczne, metale, zużyte źródła światła, odpady z terenów zielonych: odpady ulegające biodegradacji.</p>

e) hałas

Typy działań	Rodzaj oddziaływań
Kierunki inwestycyjne (Drogi) – grupa I	
<p>Grupa I remonty chodników i ulic, zwiększenie przepustowości dróg; usprawnienie ruchu; budowa dróg, utwardzenie dróg nieutwardzonych budowa parkingów, wspieranie rozwoju transportu publicznego, rozbudowa systemu dróg rowerowych, modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulic, uzbrajanie terenów pod inwestycję</p>	<p>Z założenia generowany hałas będzie znacznie mniejszy. Proponuje się zastosowanie przy modernizacji i budowie dróg nawierzchni tzn. „cichych” nawierzchni co przyczyni się do zmniejszenia emisji poziomu hałasu. Swoiste źródło hałasu stanowią nie modernizowane nawierzchnie starego typu. Nie odnotowano poważnych zagrożeń dla klimatu akustycznego. Ruch samochodowy, mimo okresowej koncentracji w ciągu dnia nie odbywa się z dużymi prędkościami,</p>
Kierunki inwestycyjne (Obiekty) – grupa II	
<p>Grupa II utworzenie ścieżek spacerowych, budowa zewnętrznych siłowni, rozwój pielęgnacja zieleni miejskiej, na terenach rekreacyjnych i w centrach wsi, utworzenie parku rekreacyjnego, , uporządkowanie i zagospodarowanie terenu wokół stawu, budowa punktów widokowych, ochrona zabytków, tworzenie ścieżek biegowych, poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, modernizacja sal gimnastycznych przy szkołach, termomodernizacja placówek oświatowych, budowa mieszkań socjalnych, rewitalizacja terenów zdegradowanych, rewitalizacja zabytkowych obiektów, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, wykorzystania odnawialnych źródeł w produkcji energii, modernizacja systemów grzewczych,</p>	<p>Eksploatacja rewitalizowanych obiektów nie będzie generowała znaczącego hałasu. Swoiste źródło hałasu stanowią zazwyczaj miejsca rekreacyjne (płosenie zwierząt), których eksploatacja, nie-mniej jednak pozytywnie wpłynie na mieszkańców, zwłaszcza w obszarze zagospodarowania czasu wolnego dzieci. Główne zagrożenia dla klimatu akustycznego stanowią: -wysoki poziom ogólnego ruchu pojazdów, -brak proekologicznych postaw społeczeństwa w zakresie komunikacji samochodowej</p>
Kierunki inwestycyjne (wod-kan,) grupa III	
<p>Grupa III rozbudowa sieci kanalizacyjnej, modernizacja systemu gospodarki ściekowej, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, wspieranie rozbudowy sieci gazowej, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Wyrzysku, wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków wspieranie rozbudowy i modernizacji istniejącego systemu melioracji w celu zapobiegania suszom, powodziom i podtopieniom, budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Wyrzysku), uzbrajanie terenów inwestycyjnych</p>	<p>Eksploatacja rewitalizowanych obiektów nie będzie generowała znaczącego hałasu. Swoiste źródło hałasu stanowią zazwyczaj miejsca rekreacyjne (płosenie zwierząt), których eksploatacja, nie-mniej jednak pozytywnie wpłynie na mieszkańców, zwłaszcza w obszarze zagospodarowania czasu wolnego dzieci.</p>

f) elementy przyrody

Typy działań	Rodzaj oddziaływań
Kierunki inwestycyjne (Drogi) – grupa I	
<p>Grupa I remonty chodników i ulic, zwiększenie przepustowości dróg; usprawnienie ruchu; budowa dróg, utwardzenie dróg nieutwardzonych budowa parkingów, wspieranie rozwoju transportu publicznego, rozbudowa systemu dróg rowerowych, modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulic, uzbrajanie terenów pod inwestycję</p>	<p>Planowane działania są w większości neutralne dla bioróżnorodności, a tym bardziej nie powinny przyczynić się do redukcji liczby gatunków, jak też nie powinny przyczynić się do redukcji populacji zwierząt, czy liczby obiektów przyrodniczych.</p>
Kierunki inwestycyjne (Obiekty) – grupa II	
<p>Grupa II utworzenie ścieżek spacerowych, budowa zewnętrznych siłowni, rozwój i pielęgnacja zieleni miejskiej, na terenach rekreacyjnych i w centrach wsi, utworzenie parku rekreacyjnego, , uporządkowanie zagospodarowanie terenu wokół stawu, budowa punktów widokowych, ochrona zabytków, tworzenie ścieżek biegowych, poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, modernizacja sal gimnastycznych przy szkołach, termomodernizacja placówek oświatowych, budowa mieszkań socjalnych, rewitalizacja terenów zdegradowanych, rewitalizacja zabytkowych obiektów, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, wykorzystania odnawialnych źródeł w produkcji energii, modernizacja systemów grzewczych,</p>	<p>Planowane działania są w większości neutralne dla bioróżnorodności, a tym bardziej nie powinny przyczynić się do redukcji liczby gatunków, jak też nie powinny przyczynić się do redukcji populacji zwierząt, czy liczby obiektów przyrodniczych.</p>
Kierunki inwestycyjne (wod-kan) – grupa III	
<p>Grupa III rozbudowa sieci kanalizacyjnej, modernizacja systemu gospodarki ściekowej, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, wspieranie rozbudowy sieci gazowej, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Wyrzysku, wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków wspieranie rozbudowy i modernizacji istniejącego systemu melioracji w celu zapobiegania suszom, powodziom i podtopieniom, budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Wyrzysku), uzbrajanie terenów inwestycyjnych</p>	<p>Planowane działania są w większości neutralne dla bioróżnorodności, a tym bardziej nie powinny przyczynić się do redukcji liczby gatunków, jak też nie powinny przyczynić się do redukcji populacji zwierząt, czy liczby obiektów przyrodniczych.</p>

g) Powierzchnia ziemi, krajobraz

Typy działań	Rodzaj oddziaływań
Kierunki inwestycyjne (Drogi) – grupa I	
<p>Grupa I remonty chodników i ulic, zwiększenie przepustowości dróg; usprawnienie ruchu; budowa dróg, utwardzenie dróg nieutwardzonych budowa parkingów, wspieranie rozwoju transportu publicznego, rozbudowa systemu dróg rowerowych, modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulic, uzbrajanie terenów pod inwestycję</p>	<p>Planowane działania są w większości neutralne dla powierzchni ziemi i krajobrazu, inwestycje drogowe są w większości zlokalizowane w istniejących lokalizacjach. (+) poprawa stan zabytków; poprawa jakości krajobrazu kulturowego.</p>
Kierunki inwestycyjne (Obiekty) – grupa II	
<p>Grupa II utworzenie ścieżek spacerowych, budowa zewnętrznych siłowni, rozwój i pielęgnacja zieleni miejskiej, na terenach rekreacyjnych i w centrach wsi, utworzenie parku rekreacyjnego, , uporządkowanie i zagospodarowanie terenu wokół stawu, budowa punktów widokowych, ochrona zabytków, tworzenie ścieżek biegowych, poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, modernizacja sal gimnastycznych przy szkołach, termomodernizacja placówek oświatowych, budowa mieszkań socjalnych, rewitalizacja terenów zdegradowanych, rewitalizacja zabytkowych obiektów, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, wykorzystania odnawialnych źródeł w produkcji energii, modernizacja systemów grzewczych,</p>	<p>Krajobraz, ze względu na realizację zadań związanych poprawą estetyki przestrzeni publicznej uwzględniających krajobraz kulturowy oraz zagospodarowanie miejsc rekreacji i wypoczynku,</p>
Kierunki inwestycyjne (wod-kan) grupa III	
<p>Grupa III rozbudowa sieci kanalizacyjnej, modernizacja systemu gospodarki ściekowej, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, wspieranie rozbudowy sieci gazowej, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Wyrzysku, wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków wspieranie rozbudowy i modernizacji istniejącego systemu melioracji w celu zapobiegania suszom, powodziom i podtopieniom, budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Wyrzysku), uzbrajanie terenów inwestycyjnych</p>	<p>Krajobraz, ze względu na realizację zadań związanych poprawą estetyki przestrzeni publicznej uwzględniających krajobraz kulturowy oraz zagospodarowanie miejsc rekreacji i wypoczynku,</p>

h) zasoby naturalne, materialne, zabytki

Typy działań	Rodzaj oddziaływań
Kierunki inwestycyjne (Drogi) – grupa I	
Grupa I remonty chodników i ulic, zwiększenie przepustowości dróg; usprawnienie ruchu; budowa dróg, utwardzenie dróg nieutwardzonych budowa parkingów, wspieranie rozwoju transportu publicznego, rozbudowa systemu dróg rowerowych, modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulic, uzbrajanie terenów pod inwestycję	W przypadku bliskości inwestycji drogowych może wiązać się ze zwiększonym pyleniem i osiadaniami pyłów na obiektach zabytkowych, narażenie na większe drgania i hałas (wpływ na konstrukcję obiektów)
Kierunki inwestycyjne (Obiekty) – grupa II	
Grupa II utworzenie ścieżek spacerowych, budowa zewnętrznych siłowni, rozwój pielęgnacja zieleni miejskiej, na terenach rekreacyjnych i w centrach wsi, utworzenie parku rekreacyjnego, , uporządkowanie i zagospodarowanie terenu wokół stawu, budowa punktów widokowych, ochrona zabytków, tworzenie ścieżek biegowych, poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, modernizacja sal gimnastycznych przy szkołach, termomodernizacja placówek oświatowych, budowa mieszkań socjalnych, rewitalizacja terenów zdegradowanych, rewitalizacja zabytkowych obiektów, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, wykorzystania odnawialnych źródeł w produkcji energii, modernizacja systemów grzewczych	Poprawa jakości krajobrazu kulturowego ogólna poprawa jakości środowiska i oszczędność surowców pod warunkiem właściwej lokalizacji inwestycji, w przeciwnym razie negatywne oddziaływania na różne komponenty środowiska, zależnie od typu inwestycji
Kierunki inwestycyjne (wod-kan) – grupa III	
Grupa III rozbudowa sieci kanalizacyjnej, modernizacja systemu gospodarki ściekowej, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, wspieranie rozbudowy sieci gazowej, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Wyrzysku, wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków wspieranie rozbudowy i modernizacji istniejącego systemu melioracji w celu zapobiegania suszom, powodziom i podtopieniom, budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Wyrzysku), uzbrajanie terenów inwestycyjnych	Ogólna poprawa jakości środowiska i oszczędność surowców pod warunkiem właściwej lokalizacji inwestycji, w przeciwnym razie negatywne oddziaływania na różne komponenty środowiska, zależnie od typu inwestycji polepszenie jakości edukacji, wzrost poczucia bezpieczeństwa, długoterminowo: wzrost poczucia samorealizacji i poprawa finansowa poprzez zatrudnienie, poprawa edukacji oraz rozwój wiedzy zarówno technicznej, jak i nauk przyrodniczych

i) ludzie

Typy działań	Rodzaj oddziaływań
Kierunki inwestycyjne (Drogi) – grupa I	
<p>Grupa I remonty chodników i ulic, zwiększenie przepustowości dróg; usprawnienie ruchu; budowa dróg, utwardzenie dróg nieutwardzonych budowa parkingów, wspieranie rozwoju transportu publicznego, rozbudowa systemu dróg rowerowych, modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulic, uzbrajanie terenów pod inwestycję</p>	<p>(-) poprawa jakości komunikacji (wygoda, dostępność). (-) zwiększony hałas, (-) problemy zdrowotne związane z zanieczyszczeniem powietrza</p>
Kierunki inwestycyjne (Obiekty) – grupa II	
<p>Grupa II utworzenie ścieżek spacerowych, budowa zewnętrznych siłowni, rozwój i pielęgnacja zieleni miejskiej, na terenach rekreacyjnych i w centrach wsi, utworzenie parku rekreacyjnego, uporządkowanie zagospodarowanie terenu wokół stawu, budowa punktów widokowych, ochrona zabytków, tworzenie ścieżek biegowych, poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, modernizacja sal gimnastycznych przy szkołach, termomodernizacja placówek oświatowych, budowa mieszkań socjalnych, rewitalizacja terenów zdegradowanych, rewitalizacja zabytkowych obiektów, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, wykorzystania odnawialnych źródeł w produkcji energii, modernizacja systemów grzewczych,</p>	<p>(+) polepszenie jakości edukacji, wzrost poczucia bezpieczeństwa, długoterminowo: wzrost poczucia samorealizacji i poprawa finansowa poprzez zatrudnienie, poprawa edukacji oraz rozwój wiedzy zarówno technicznej, jak i nauk przyrodniczych oraz wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa powinny w dalszej perspektywie pozytywnie wpływać na ochronę środowiska</p>
Kierunki inwestycyjne (wod-kan) – grupa III	
<p>Grupa III rozbudowa sieci kanalizacyjnej, modernizacja systemu gospodarki ściekowej, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, wspieranie rozbudowy sieci gazowej, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Wyrzysku, wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków wspieranie rozbudowy i modernizacji istniejącego systemu melioracji w celu zapobiegania suszom, powodziom i podtopieniom, budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Wyrzysku), uzbrajanie terenów inwestycyjnych</p>	<p>(+) zwiększenie atrakcyjności turystycznej poprzez podniesienie estetyki terenów rekreacyjnych poddanych remontom i modernizacją oraz funkcjonalności przestrzeni publicznej,</p>

6. Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych, stałych i chwilowych oraz pozytywnych i negatywnych

6.1. Przewidywane oddziaływania na środowisko

Zestawienie oddziaływań na środowisko określonych dla kierunków rozwoju inwestycyjnych :

- „+” – oddziaływanie pozytywne lub zdecydowana przewaga oddziaływań pozytywnych;
- „-” – oddziaływanie negatywne lub zdecydowana przewaga oddziaływań negatywnych;
- „+/-”, „+0”, „-0” – oddziaływanie niejednoznaczne (pozytywno-negatywne, pozytywno-neutralne, negatywno-neutralne);
- N – brak oddziaływania /nieokreślone.

Tabela.1. Ocena wpływu realizacji poszczególnych kierunków działań przewidzianych do realizacji w Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk na stan środowiska

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:													
	obszary Natura 2000	różnorodność biologiczna	ludzie	zwierzęta	rośliny	woda	powietrze	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Kierunki działań - inwestycyjne – grupa I													
Poprawa systemu komunikacyjnego w gminie.	N	+/-	+	N	N	+	+/-	+/-	+/-	N	N	N	+
Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy	N	N	+	N	N	+	N	+/-	+/-	N	N	N	+
Kierunki działań - inwestycyjne – grupa II													
Zagospodarowanie terenów zielonych na potrzeby turystyki i rekreacji	N	N	+	N	+	+	N	+	+	N	N	N	+
Kreowanie nowych atrakcji turystycznych w oparciu o istniejące zasoby przyrodnicze, historyczne i kulturowe	N	N	+	N	N	N	N	+	+	N	N	+	+
Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej i sportowej	N	N	+	N	N	N	N	+	+	N	N	+	+
Rewitalizacja społeczna i infrastrukturalna gminy Wyrzysk	N	N	+	N	N	N	N	+	+	+	N	+	+
Ograniczenie niskiej emisji na obszarze gminy	N	N	+	N	N	N	+	+	+	+	N	+	+

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju
Gminy Wyrzysk na lata 2016 – 2025

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:

	obszary Natura 2000	różnorodność biologiczna	ludzie	zwierzęta	rośliny	woda	powietrze	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobro materialne
ny i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii													
Zwiększenie dostępności do nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych	N	N	+	N	N	N	N	+	N	+	N	+	+
Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego	N	N	+	N	N	N	N	N	N	N	N	+	+
Kierunki działań - inwestycyjne – grupa III													
Rozwój i modernizacja instalacji służących poprawie stanu środowiska.	N	N	+	N	N	+	+	+	+	N	N	N	+
Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.	N	N	+	N	N	N	N	N	+	N	N	N	+

Przeprowadzona identyfikacja oddziaływań realizacji poszczególnych kierunków działań i zadań wskazuje, że na etapie eksploatacji zdecydowana ich większość będzie miała kierunek pozytywny. Zarówno w przypadku elementów abiotycznych komponentów środowiska (woda, powietrze, gleby, krajobraz, zasoby itp.), jak i elementów środowiska ożywionego zidentyfikowano wiele pozytywnych oddziaływań bezpośrednich i pośrednich występujących w długo i średniookresowej perspektywie (lub stale), które związane będą z ogólnym zmniejszaniem antropopresji i poprawą jakości środowiska.

Oddziaływania negatywne związane z etapem eksploatacji przedsięwzięć mające charakter długoterminowy to przede wszystkim oddziaływania będące efektem ruchu komunikacyjnego. Z uwagi na cel jaki stawia sobie strategia najwięcej pozytywnych oddziaływań zidentyfikowano w przypadku komponentu środowiska jakim jest człowiek. W założeniu cele i realizowane w ich ramach działania prowadzić mają do skumulowanego efektu jakim jest podwyższenie jakości życia mieszkańców. Można je rozpatrywać zarówno w zakresie wymiernym, a więc aspekcie materialnym, lecz również niewymiernym, związanym z kontekstem kulturowym i tożsamościowym mieszkańców.

Zgodnie z przeprowadzoną analizą oddziaływania na środowisko wskazano ewentualne negatywne oddziaływania skumulowane głównie na etapie realizacji. Ich wystąpienie związane będzie głównie z lokalizacją przestrzenną poszczególnych przedsięwzięć. Kumulacja może wystąpić przede wszystkim w przypadku prowadzenia podobnych przedsięwzięć, np. związanych z budową lub modernizacją obiektów na tym samym terenie w tym samym czasie lub w bezpośrednim sąsiedztwie. Część z nich można wyeliminować lub ograniczyć stosując odpowiedni dobór terminów prac oraz nowoczesne, prośrodowiskowe technologie prowadzenia tych prac. W celu ograniczenia niekorzystnego wpływu na ludzi poprzez kumulację w pobliżu różnych inwestycji w fazie budowy należy prowadzić odpowiednią politykę planowania inwestycji i oszczędnie gospodarować przestrzenią.

Oddziaływania negatywne jakie wystąpią na etapie realizacji przedsięwzięć będą miały przeważnie charakter chwilowy, ściśle związany z etapem budowy tj. w trakcie realizacji inwestycji infrastrukturalnych, z zakresu budowy i przebudowy infrastruktury drogowej; sieci wodociągowo-kanalizacyjnych; rekultywacji składowiska odpadów oraz uciążliwości związane z odorami w chwili wykorzystania osadów ściekowych do rekultywacji gruntów.

Podsumowując należy stwierdzić, że przeprowadzona w prognozie ocena oddziaływania w przypadku zastosowania zaproponowanych działań minimalizujących, nie wskazuje jednoznacznie negatywnych zagrożeń dla analizowanych komponentów środowiska, w tym obszarów chronionych, oraz transgranicznych.

7. Analiza i ocena przewidywanego znaczącego oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz na integralność tych obszarów.

Na poziomie projektu Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk, w którym oprócz wymienionych kierunków działań nie wskazuje się konkretnej lokalizacji wspieranych przedsięwzięć ani też rodzajów rozwiązań technologicznych, rozpatrywanie wpływu poszczególnych kierunków działań na konkretne obszary Natura 2000, jest obarczone dużym marginesem niewiedzy. Trudno sobie wyobrazić, by np. lokalizacja nowych terenów inwestycyjnych miała miejsce w obszarach Natura 2000 lub ich bezpośrednim sąsiedztwie, dlatego też prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań bezpośrednich jest trudne do określenia. Mogą natomiast wystąpić oddziaływania pośrednie, związane ze wzrostem intensywności ruchu zaopatrzeniowego i dojazdów do pracy, które będą realizowane po drogach przebiegających w tych obszarach.

Zgodnie z Dyrektywą Siedliskową (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory, art. 1 pkt. a) celem ochrony w obszarze Natura 2000 jest utrzymanie we właściwym stanie ochrony siedlisk oraz gatunków dla ochrony, których obszar Natura 2000 został wyznaczony.

Realizacja ustaleń Strategii może mieć wpływ na siedliska naturalne, dla których wyznaczono obszary Natura 2000.

Stan ochrony siedliska naturalnego zostanie uznany za "sprzyjający", jeśli:

- jego naturalny zasięg i obszary mieszczące się w obrębie tego zasięgu są stałe lub zwiększają się;
- specyficzna struktura i funkcje konieczne do jego długotrwałego zachowania istnieją i prawdopodobnie będą istnieć w dającej się przewidzieć przyszłości oraz;
- stan ochrony jego typowych gatunków jest sprzyjający.

Stan ochrony gatunków zostanie uznany za „sprzyjający” jeśli:

- dane o dynamice liczebności populacji rozpatrywanych gatunków wskazują, że same utrzymują się one w skali długoterminowej jako trwałe składniki swoich naturalnych siedlisk;
- naturalny zasięg gatunków nie zmniejsza się ani też prawdopodobnie nie ulegnie zmniejszeniu w dającej się przewidzieć przyszłości, oraz
- istnieje i prawdopodobnie będzie istnieć w przyszłości siedlisko wystarczająco duże, aby utrzymać ich populacje przez dłuższy czas.

W wyniku realizacji większości kierunków działań proponowanych w Strategii nie nastąpi pogorszenie stanu ochrony siedlisk chronionych na terenie obszarów Natura 2000 a ich wpływ na te obszary można będzie uznać za sprzyjający, podobnie jak stan ochrony gatunków podlegających ochronie na mocy Dyrektywy Ptasiej i Dyrektywy Siedliskowej.

W niniejszej prognozie ocena wpływu planowanych kierunków działań w ramach Strategii zakłada, że nie dojdzie do zmiany warunków środowiskowych w ich obrębie i sąsiedztwie, również dzięki zaproponowanym w punkcie 8 niniejszej Prognozy działaniom kompensacyjnym i minimalizującym.

Niniejsza prognoza nie zwalnia z przeprowadzenia dla poszczególnych projektów mogących znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na te obszary procedury oceny oddziaływania na środowisko. Jednak są kierunki rozwoju które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na obiekty Natura 2000, w tym :

- budowy i przebudowy infrastruktury drogowej;
- budowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (w tym uzbrojenie terenów pod aktywność gospodarczą);
- gospodarowania odpadami;
- budowy urządzeń melioracyjnych i przeciwpowodziowych;
- rozwoju infrastruktury turystycznej (intensyfikacja penetracji obszarów cennych przyrodniczo).

8. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektu Strategii, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów

Efektem realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk i działań służących osiągnięciu celów, określonych w dokumencie, będzie szereg zróżnicowanych oddziaływań w obrębie wszystkich elementów środowiska, dotyczących sfery przyrodniczej, ocenianych sektorów gospodarki, a także sfery społecznej.

Większość ze zdefiniowanych oddziaływań będzie wywoływała jednoznaczne skutki pozytywne lub skutki o zmiennym charakterze, natomiast w przypadku pewnej grupy działań spodziewane jest wystąpienie oddziaływań negatywnych, i dla tych działań wskazane jest określenie rozwiązań zapobiegających, ograniczających lub kompensujących.

Analiza oddziaływań zawartych w rozdziale 5 i 6 wskazuje, że największe, negatywne skutki środowiskowe związane będą z realizacją kierunków w dziedzinie infrastruktury, zwłaszcza

drogowej, w mniejszym stopniu pozostałej (sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, infrastruktury turystycznej). Proponowane działania zapobiegające, ograniczające lub rekompensujące negatywne skutki oddziaływań przedstawiono poniżej.

DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE I ZMNIEJSZANIE SZKODLIWYCH ODDZIAŁYWAŃ:

- Prowadzenie działań technicznych i przestrzennych ograniczających negatywne skutki infrastruktury drogowej sprzyjających osiągnięciu wymaganych standardów jakości środowiska na terenach zamieszkania (np. ekrany akustyczne, wały ziemne, zieleń przydrożna, ciche nawierzchnie, zmiana struktury ruchu), a także na terenach cennych przyrodniczo i chronionych, przez które inwestycje te przebiegają (np. przejścia dla zwierząt, obudowa biologiczna dróg).
- Planowanie tras komunikacyjnych oraz lokalizacja sieci i urządzeń w sposób najmniej ingerujący w krajobraz, zwłaszcza w obszarach o dużym potencjale turystycznym. Proponowane rozwiązania łagodzące w tej kwestii to m.in.: unikanie przebiegania nowo projektowanych odcinków ciągów komunikacyjnych (drogowych) przez istniejące oraz planowane do ochrony obszary cenne przyrodniczo, w tym, ostoje NATURA 2000 oraz unikanie przebiegania nowo projektowanej infrastruktury przez istniejące oraz planowane do ochrony obszary cenne przyrodniczo, w tym, ostoje NATURA 2000.
- Ograniczenie strat ekologicznych i krajobrazowych na etapie modernizacji infrastruktury transportowej, zwłaszcza przebiegającej przez obszary chronione w tym ostoje NATURA 2000.
- Wykorzystanie lokalnego materiału ziemnego przy pracach wykończeniowych tak, aby nie zawierał bazy nasion gatunków obcych dla tego obszaru.
- Oświetlenie drogi powinno być odpowiednio projektowane, w celu ograniczenia niekorzystnego efektu przyciągania nietoperzy, a także powinno być energooszczędne.
- Stosowanie zasady wariantowości, zwłaszcza w odniesieniu do przedsięwzięć liniowych, prowadzącej do wyboru optymalnego dla środowiska wariantu inwestycyjnego, w tym zwłaszcza do wytyczenia przebiegu inwestycji w taki sposób, aby na jak najkrótszych odcinkach zagrażały terenom o najwyższych walorach przyrodniczych.
- Stosowanie środków administracyjnych, dotyczących etapu planowania danej inwestycji, przed przystąpieniem do jej realizacji. Dzięki ich zastosowaniu można zminimalizować potencjalny negatywny wpływ ograniczając jednocześnie konieczność stosowania kosztownych zabiegów technicznych.

DZIAŁANIA INNE (organizacyjno-administracyjnych) tj:

- wydawanie decyzji administracyjnych zgodnych z zasadami i wymaganiami ochrony środowiska;
- sprawne egzekwowanie zapisów określonych w decyzjach administracyjnych i przepisach prawnych;
- przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej na etapie planowania konkretnego przedsięwzięcia (np. w ramach oceny oddziaływania na środowisko);
- uwzględnianie zrównoważonego zagospodarowania przestrzennego przy wyborze lokalizacji i opracowywaniu projektu inwestycji (np. zachowanie terenów zielonych i przyjaznej ludziom przestrzeni publicznej) oraz zachowanie wymogów ochrony krajobrazu;
- dostosowanie terminu przeprowadzania prac budowlanych czy remontowych do okresów lęgowych i rozrodczych zwierząt, głównie ptaków, płazów i nietoperzy lub stworzenie siedlisk zastępczych (budki lęgowe, skrzynki dla nietoperzy);
- zaplanowanie prac remontowo-budowlanych w sposób minimalizujący niszczenie roślinności, terenów zielonych i krajobrazu oraz uwzględniając wykonywanie nowych nasadzeń drzew i krzewów, odtworzenie zniszczonych terenów zielonych w sąsiedztwie inwestycji;

- prowadzenie prac w obiektach zabytkowych zgodnie z wymogami ochrony zabytków;
- kształtowanie przestrzeni turystycznej (zwłaszcza działań o charakterze inwestycyjnym), w sposób jak najmniej kolidujący ze środowiskiem przyrodniczym, zwłaszcza w związku z wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi obszaru;
- dostosowanie rodzaju i zakresu prac do wymogów ochrony przyrody – zwłaszcza w przypadku ekosystemów wodnych (np. przy realizacji inwestycji związanych z rozbudową szlaków wodnych) poprzez prowadzenie konsultacji przyrodniczych oraz poprzez zachowanie zgodności z Ramową Dyrektywą Wodną;
- uwzględnianie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych.

DZIAŁANIA KOMPENSACYJNE

mogą być natomiast wynikiem ocen szczegółowych na dalszych etapach planowania i wdrażania działań o charakterze przedsięwzięć, zwłaszcza na etapie ocen oddziaływania na środowisko, w przypadku wykazania potrzeby wdrażania rozwiązań kompensacyjnych. Z punktu widzenia projektowanego dokumentu, powinny to być rozwiązania związane głównie z działaniami infrastrukturalnymi, obejmującymi budowę/modernizację dróg (zwłaszcza krajowych i ekspresowych), inwestycji w zakresie budowy infrastruktury wodociągowo – kanalizacyjnej oraz infrastruktury turystycznej. Działania kompensacyjne powinny być ukierunkowane na:

- Straty zasobów przyrodniczych chronionych w ramach obszarów Natura 2000, tj. siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony w tych obszarach.
- Straty w zasobach leśnych, w kompleksach i elementach zadrzewień.
- Straty w lokalnym krajobrazie (walory estetyczne).

9. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2016-2025.

Projekt *Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2016-2025* wskazuje cele, kierunki działań przewidziane do realizacji. Zgodnie z przedstawionymi założeniami strategia nie odnosi się do konkretnych lokalizacji. Wobec tego dla stosowanej technologii czy sposobu zarządzania procesem inwestycyjnym, należy przyjąć, iż na obecnym etapie prognozy można przyjąć pewne założenia jedynie odnośnie charakteru planowanych działań, bez wskazywania konkretnych rozwiązań dla działań, które mogą przynieść negatywne oddziaływania. Zakłada się, że działania mogące negatywnie oddziaływać na środowisko, które są ważne dla rozwoju analizowanego obszaru, będą mogły być realizowane pod warunkiem zastosowania odpowiednich działań minimalizujących opisanych w rozdziale 8 niniejszej Prognozy.

W kontekście powyższego, trudno wskazywać precyzyjnie rozwiązania alternatywne. O rozwiązaniach alternatywnych nie można, więc mówić w kontekście ogólnej koncepcji strategii, ale na etapie jej wdrażania może się pojawić potrzeba/celowość wariantowania, uwzględniająca:

- wybór innych od pierwotnie zakładanych, funkcji dla poszczególnych obiektów/obszarów;
- wybór nieco innej koncepcji zagospodarowania/funkcjonowania poszczególnych obiektów/obszarów;
- zmiana priorytetów w doborze zadań inwestycyjnych (kolejność);
- wybór szczegółowych rozwiązań technicznych i architektonicznych oraz sposobów prowadzenia inwestycji.

Metodologia opracowania Prognozy nakazuje dokonanie propozycji rozwiązań alternatywnych w stosunku do przewidywanych w projekcie dokumentu - rozwiązań, które pozwoliłyby osiągnąć zamierzone cele przy mniejszej skali uciążliwości i oddziaływań na różne aspekty środowiska (realizacja zamierzonych celów byłaby wówczas z punktu

widzenia oddziaływań na środowisko bardziej efektywna – zostałyby osiągnięta przy niższych kosztach). Inwestycje przewidziane do realizacji w Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk – mogące oddziaływać na analizowane aspekty środowiska – większość tych oddziaływań ma jednak charakter neutralny, a spośród tych oddziałujących na środowisko, obserwuje się przewagę oddziaływań pozytywnych, nad negatywnymi. Oceniając wpływ na różne elementy środowiska należy zauważyć, że zmiany pozytywne będą „silne” – to znaczy istotne i zauważalne, podczas gdy prognozowane zmiany negatywne będą raczej przeważnie „słabe” (skala ich oddziaływania będzie raczej niewielka, lokalna i krótkotrwała). Uwzględniając powyższe, należy stwierdzić, iż poszukiwanie rozwiązań alternatywnych (istotnych z punktu widzenia ograniczenia oddziaływania na środowisko) w przypadku inwestycji proekologicznych (o dużym efekcie ekologicznym), jest niepotrzebne.

Analiza rozwiązań alternatywnych będzie elementem oceny oddziaływania na środowisko przeprowadzanej w ramach uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydawanej przed ich realizacją.

Jednak mając na uwadze zasadę zrównoważonego rozwoju przedstawiono propozycję wariantu nr 1, z którego wynika, że zapisy Strategii można rozszerzyć o cele, dzięki którym dokument Strategii będzie w większym stopniu realizował tę zasadę, tj.:

- W celu CEL OPERACYJNYM - WZMOCNIENIE POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO GMINY nie uwzględniono działań polegających na popularyzacji i wspieraniu rozwoju współpracy sieciowej oraz wdrażaniu systemów i form certyfikacji jakości w turystyce, która powinna być reakcją na oczekiwania coraz bardziej świadomych klientów. Alternatywą jest więc uwzględnienie w zapisach dokumentu Strategii tych zagadnień, a w szczególności w zakresie ww. celu operacyjnego.

10. Propozycję dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień strategii oraz częstotliwości jej przeprowadzania.

Strategia Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2016-2025 musi podlegać odpowiedniemu systemowi monitorowania. Proces monitoringu będzie polegał na zbudowaniu narzędzia sprawozdawczości i wskazaniu osób odpowiedzialnych za zbieranie i analizę danych. Monitoring i ewaluacja dokumentów strategicznych to bardzo ważny wymóg, który jest na nie nakładany. Proces ten odnosi się do postępów we wdrażaniu zapisanych kierunków działań i w konsekwencji – poziomie realizacji założonych celów strategicznych.

Dla Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2016-2025 przyjęto 3 etapowy system wdrażania:

- Etap 1. Utworzenie i przyjęcie Strategii – obejmuje rok 2015;
- Etap 2. Wdrażanie strategii i bieżący monitoring – w latach 2016-2025;
- Etap 3 Ewaluacja Strategii i jej aktualizacja (prace nad nową strategią) – 2025.

Większość kierunków działań – ze względu na swoją specyfikę – wdrażanych będzie w trybie ciągłym, dla stałego i efektywnego zaspokojenia potrzeb mieszkańców gminy.

Nadzór nad realizacją całości Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2016-2025 należy do zadań Burmistrza Gminy Wyrzysk. W celu profesjonalnego wdrażania strategii Burmistrz wyznaczy osobę odpowiedzialną za koordynację wdrażania poszczególnych zadań strategii, bieżące kontakty z instytucjami i organizacjami realizującymi zadania oraz bieżący monitoring strategii.

We wdrażaniu zadań brać będzie udział przede wszystkim Urząd Miasta i Gminy ale także inni realizatorzy, ściśle współpracujące z Urzędem instytucje publiczne, jak również organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa prywatne i społeczność lokalna.

Na określenie ram finansowych strategii znaczący wpływ mają dwa czynniki. Po pierwsze to horyzont czasowy realizacji dokumentu, po drugie zaś wielość podmiotów realizujących zadania określone w strategii. Uniemożliwia to precyzyjne określenie wysokości funduszy przeznaczonych na realizację strategii w poszczególnych latach. Środki przewidziane na realiza-

cję zadań uwzględnione zostaną w budżecie gminy, a pochodzić będą z budżetu gminy, środków krajowych, w tym dotacji na realizację zadań własnych oraz zleconych, środków przekazywanych w ramach programów resortowych. Dla realizacji zadań wykorzystywane będą również środki zagraniczne, przede wszystkim pochodzące z funduszy europejskich, a także środki pozyskiwane w ramach projektów czy grantów realizowanych przez instytucje publiczne i trzeci sektor.

Wdrażanie strategii wymaga również **monitoringu i ewaluacji**. Monitoring i ewaluacja są niezbędne, zwłaszcza w przypadku planowania średnio- i długookresowego. Monitoring to kontrola (ocena) dynamiczna, a więc ocena postępów i efektów dokonywana stale w czasie, natomiast ewaluacja jest kontrolą statyczną, polega na ocenie realizacji i efektów (rezultatów) dokonywanych w określonych momentach czasu.

System monitoringu Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2016-2025 będzie polegał na gromadzeniu i agregowaniu informacji o stanie jej realizacji. Proces monitoringu będzie polegał na zbudowaniu narzędzia sprawozdawczości i wskazaniu osób odpowiedzialnych za zbieranie i analizę danych. Sprawozdanie powinno się sporządzać w okresie co najmniej dwóch lat.

Zwrócić należy uwagę na możliwość aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2016-2025 w przypadku znaczącej zmiany warunków wyjściowych, stwierdzenia mniejszej niż zakładano efektywności działań czy też wypracowania nowych, efektywniejszych pomysłów i rozwiązań.

Ocena stopnia realizacji wytyczonych działań będzie wykonywana na podstawie ww. zakresu a ich efekt, w połączeniu z ogólnie dostępnymi ocenami stanu jakości poszczególnych komponentów środowiska, przygotowywanymi corocznie przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, jest wystarczający do monitorowania wpływu realizacji dokumentu na stan środowiska. Te same wskaźniki powinny zostać zastosowane do monitorowania realizacji Strategii.

Opracowanie wskaźników, które pozwoliłyby na monitorowanie zmian w poszczególnych komponentach środowiska, np. zmiany jakości powietrza, wód i innych, jest bardzo trudne, gdyż na stan jakości środowiska nakłada się szereg czynników, w tym niezależnych od realizacji Strategii. Należy zaznaczyć, że stan środowiska w danej chwili nie zawsze jest zależny od działalności bytowo-gospodarczej człowieka, bowiem wynikać może z naturalnych czynników np. warunków meteorologicznych, które determinują w znacznym stopniu stan jakości powietrza. Nie można zatem jednoznacznie wyznaczyć w jakim stopniu na poprawę lub pogorszenie stanu jakości poszczególnych komponentów środowiska wpłynęły projekty zrealizowane dzięki wsparciu ocenianej Strategii.

Ostatnim etapem wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2016-2025 jest ewaluacja ex post, która wskaże sukcesy i porażki związane z wdrażaniem dokumentu oraz pozwoli na stworzenie rekomendacji do kolejnego okresu planistycznego.

11. Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych.

Ze względu na położenie obszaru objętego Strategią nie istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływania transgranicznego działań realizowanych w ramach *Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk na lata 2016-2025*.

12. Wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Podczas opracowywania Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Wyrzysk zachowano staranność przy formułowaniu problemów oraz ich ocenie. Jednak całkowite uniknięcie niepewności jest niemożliwe, zwłaszcza w przypadku ewentualnych luk we współczesnej wiedzy czy informacji o stanie środowiska. Wynika to z

faktu, iż projektowany dokument Strategii, odznacza się dość dużym stopniem ogólności w formułowanych zagadnieniach.

Ponadto, do podstawowych trudności, które są istotne przy ustalaniu istniejącego stanu środowiska, jego zagrożeń, w tym zdrowia ludzi, a także przy ustalaniu tendencji zachodzących w środowisku, zaliczyć należy poniższe:

- brak precyzyjnej lokalizacji poszczególnych inwestycji, stosowanej technologii czy sposobu zarządzania procesem inwestycyjnym, wpływa na celność formułowanych zagrożeń;
- brak jednoznacznych wskazań zmian zachodzących w środowisku na przestrzeni ostatnich lat lub brak formułowania jednoznacznych wniosków będących wynikiem braku stałego, systematycznego monitorowania stanu środowiska przez instytucje państwowe;
- rozbieżności w dokumentach diagnozujących stan środowiska w zakresie wskaźników stanu różnych elementów środowiska, co może wynikać z odmiennych okresów, w których te dokumenty były opracowywane, a przy tym zwykle dane odnoszą się do lat wcześniejszych przez co nie wskazują na stan obecny środowiska, itp.

Minimalizację ewentualnych trudności zaistniałych przy sporządzaniu prognozy oddziaływania na środowisko dla tego dokumentu, osiągnięto poprzez:

1. analizę możliwie obszernych danych przyrodniczych, wykorzystując wiele istniejących dokumentów, zwłaszcza o charakterze regionalnym;
 2. przeanalizowanie prognoz oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych dokumentów strategicznych funkcjonujących w kraju;
 3. współpracę i konsultacje z zespołem autorów opracowujących projekt Strategii Rozwoju;
- dobranie właściwej metodyki prognozowania skutków środowiskowych projektowanego dokumentu i prawidłową organizację prac.

13. Podsumowanie

Ocena działań zaplanowanych w projekcie Strategii nie wskazuje na obecnym etapie na możliwość występowania znacznych negatywnych oddziaływań na środowisko, w tym na ludzi. Wynika to między innymi z faktu braku informacji o lokalizacji niektórych, planowanych działań, czy też szczegółowości zapisów projektów. Analiza zapisów projektu dokumentu Strategii pozwala stwierdzić, że planowane działania mają charakter prośrodowiskowy oraz prospołeczny. Będą realizowane w celu podniesienia jakości życia mieszkańców gminy.

Podsumowując jeszcze raz należy podkreślić, że analizowany projekt SRG, z punktu widzenia oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska, w swoich zamierzeniach nie generuje poważnych konfliktów środowiskowych i przestrzennych. Wiele działań jest poświęconych ochronie środowiska; nie planuje się wysoce uciążliwych przedsięwzięć. Część działań zaplanowanych ma charakter wybitnie lokalny, na terenach zurbanizowanych. Nie przewiduje się również żadnych oddziaływań transgranicznych. W tym kontekście, ze względu na spodziewane istotne korzyści społeczno-gospodarcze, przewidywane koszty środowiskowe można ocenić jako „akceptowalne”.

14. Materiały źródłowe

1. Bank Danych Regionalnych, GUS;
2. Bilans zasobów złóż kopalnych w Polsce według stanu na dzień 31.12.2013. Państwowy Instytut Geologiczny. Państwowy Instytut Badawczy. Warszawa. 2014.
3. Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/>
4. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030;
5. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001, str. 30; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 157);
6. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywy Rady 90/313/EWG (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003, str. 26);
7. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003, str. 17);
8. Dyrektywa Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz. Urz. WE L 175 z 05.07.1985, str. 40, ze zm.);
9. Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992, str. 7, ze zm.);
10. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa;
11. Europa 2020 - Strona Komisji Europejskiej/Europa 2020 - http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-anutshell/priorities/index_pl.htm
12. Gmina miejsko-wiejska Września. Statystyczne Vademecum Samorządowca. Urząd Statystyczny w Poznaniu. 2013.
13. Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta i Gminy Września na lata 2013 – 2016
14. Informacja o stanie środowiska i działalności kontrolnej Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Powiecie Wrzesińskim w roku 2012. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu. Konin. 2013
15. Kondracki J, Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa, 2000;
16. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
17. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego. Regiony, Miasta, Obszary wiejskie. 2010-2020. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010.
18. Krajowa Polityka Miejska. <http://www.mir.gov.pl/>
19. Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju;
20. Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Września Na Lata 2011 – 2020
21. Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego. Wylegała P., Kuźniak S., Dolata P., Poznań 2008.
22. Ocena jakości wód powierzchniowych w województwie wielkopolskim. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Poznań.
23. Ocena jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych w ramach monitoringu operacyjnego stanu chemicznego wód podziemnych w 2014 roku. WIOS, Poznań. 2015
24. Ocena stanu jednolitych części wód za rok 2014 z uwzględnieniem oceny spełnienia wymagań dla obszarów chronionych. WIOS Poznań. 2015

25. Ochrona dziko żyjących zwierząt przy inwestycjach drogowych w Polsce. Kurek R. T., Stowarzyszenie Pracownia Na Rzecz Wszystkich Istot. Bystra. 2007.
26. Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Wrzesińskiego na lata 2007-2013
27. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry
28. Polityka ekologiczna państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016;
29. Polityka Transportowa Państwa na lata 2006 - 2015. <http://archiwum-ukie.polskawue.gov.pl>
30. *Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności* (DSRK). Dokument ten wynika z debaty krajowej przeprowadzonej w 2009 roku. Jej wyniki ujęte zostały w postaci dokumentu „Raport Polska 2030. Wyzwania rozwojowe” oraz stanowiły podstawę do określenia długookresowej strategii rozwoju kraju
31. Poradnik projektowania przejść dla zwierząt i działań ograniczających śmiertelność fauny przy drogach. Kurek R. T., Stowarzyszenie Pracownia Na Rzecz Wszystkich Istot. Bystra. 2010
32. Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej. Sejmik Województwa Wielkopolskiego Uchwała nr XXXIX/769/13 z dnia 25 listopada 2013r.
33. PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2014 – 2020. <http://www.minrol.gov.pl/pol/Wsparcie-rolnictwa-i-rybolowstwa/PROW-2014-2020>
34. Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2014. Poznań. 2015.
35. REGIONALNA STRATEGIA INNOWACJI DLA WIELKOPOLSKI NA LATA 2015 – 2020. AKTUALIZACJA <http://iw.org.pl/pl/inteligentne-specjalizacje>
36. Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2014. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu. Poznań. 2015.
37. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397 ze zm.);
38. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 w sprawie warunków jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz.U. Nr 137, poz. 984);
39. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. nr 77, poz.510 z 10 maja 2010);
40. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2001r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie (Dz.U. z dnia 03.09.2001, nr 92, poz. 1029);
41. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z dnia 20 stycznia 2012r., poz. 81);
42. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz.U. Nr. 168, poz. 1765 z dnia 28 lipca 2004 r.);
43. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237, poz. 1419 z dnia 8 listopada 2011 r.)
44. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. Nr 165, poz. 1359 z dnia 4 października 2002r.);
45. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. nr 25, poz. 133, ze zm.);
46. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. 2007 nr 120 poz. 826);

47. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003r w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów utrzymania tych poziomów (Dz. U. z dnia 14.11.2003, nr192, poz. 1883);
48. Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu z dnia 26 stycznia 2010 r. (Dz.U. nr 16. poz.87 z dnia 3 lutego 2010r.);
49. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz. U. Nr 260, poz. 2181 ze zm.);
50. Standardowy Formularz Danych. <http://natura2000.gdos.gov.pl>.
51. Strategia Rozwoju Kraju 2020.
52. Strategia Rozwoju Kraju w latach 2007- 2015;
53. Strategia Rozwoju Kraju 2020;
54. Strategia Rozwoju Polski Zachodniej 2020, Wersja do konsultacji społecznych, luty 2014.
55. STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA NA LATA 2012-2020. <http://www.minrol.gov.pl/pol/Informacje-branzowe/Strategia-zrownowazonego-rozwoju-wsi-rolnictwa-i-rybactwa-na-lata-2012-2020>
56. Strategiczny Plan Adaptacji dla Sektorów i Obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020). <http://www.mos.gov.pl>.
57. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyrzysk. Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XXVI/246/2013 Rady Miejskiej w Wyrzysku z dnia 31 stycznia 2013 r.
58. Tymczasowe wytyczne dotyczące oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze. Grudzień 2009.
59. Umowa Partnerstwa. Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 8 stycznia 2014 r. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.
60. Ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2013r., poz. 1235 ze zm.);
61. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 Prawo ochrony środowiska (Dz.U 2013, poz. 1232 ze zm.);
62. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2012r., poz. 145, ze zm.);
63. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody (Dz.U. 2013, poz. 627 ze zm.);
64. Ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2004, nr 121, poz. 1266 ze zm.);
65. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012r. o odpadach (DZ.U. 2013, poz. 21 ze zm.);
66. Ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. nr 162, poz. 1568 ze zm.);
67. Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz.U. nr 75, poz. 493).
68. Założenia Strategii Rozwoju Polski Zachodniej, Polska zachodnia 2020. Wersja do konsultacji społecznych, publikacja: luty 2014,s. 7.
69. WIELKOPOLSKA 2020. ZAKTUALIZOWANA STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DO 2020 ROKU. <http://www.wrpo.wielkopolskie.pl/>
70. WIELKOPOLSKI REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY NA LATA 2014-2020. <http://www.wrpo.wielkopolskie.pl>
71. Wytyczne w zakresie oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na ptaki. Chylarecki P., Paślowska A., Szczecin 2008.
72. Wytyczne w zakresie prognozowania oddziaływań na środowisko farm wiatrowych. Stryjecki M., Mielniczuk K., GDOŚ. Warszawa. 2011.